Van: Info SAS

Onderwerp: Reflectie vanuit Schoonebeek over voortgang gebiedsproces oliewinning Schoonebeek
Datum: maandag 24 april 2023 14:32:41
Bijlagen: 2023-04-18 brief vaste Kamercommissie_input tbv 2023-04-20.pdf
bijlage 1_Brief gemeente Emmen_2023-03-21.pdf
bijlage 2_Afsprakenkader Gebiedsproces Schoonebeek_concept_07 (10-03-23).pdf
bijlage 3_memo Afsprakenkader vs7_2023-03-17.pdf
bijlage 4_Motie gemeenteraad Coevorden_2023-03-21 (AANGENOMEN).pdf
bijlage 5_conceptbrief gemeente Emmen_2023-02-14.pdf

Geachte leden,

Het is een mail gericht aan de vaste kamercommissie EZK Mijnbouw van de Tweede Kamer. Het is onze reflectie over de voortgang van het gebiedsproces oliewinning Schoonebeek.
Deze informatie willen we graag delen met het Drents Parlement.

Namens Stop Afvalwater Schoonebeek,

Met vriendelijke groet,
Jenneke Ensink

Geachte commissieleden,

Bijgaand ontvangt u mede ter voorbereiding van uw inbreng met betrekking tot de Voortgang gebiedsproces oliewinning Schoonebeek (d.d. 20 april as.) onze reflectie op dit proces en op de rol van de overheid hierbij. Graag ontvangen wij een ontvangstbevestiging alsmede een inhoudelijk reactie naar aanleiding van de behandeling van dit onderwerp.

Wij nemen aan dat deze mail met bijlagen doorgezonden wordt naar alle leden van de vaste kamercommissie EZK.

Namens Stop Afvalwater Schoonebeek,
Pieter Jan van der Laan
Willeke Vrieling

Stop Afvalwater Schoonebeek

On 19 Apr 2023 at 15:39 +0200, Info SAS <info@stopafvalwaterschoonebeek.nl>, wrote:

Geachte commissieleden,

Aanvullend op ons bericht van gisteravond, willen wij u hierbij nader informeren als reflectie op de kamerbrief van Vijlbrief (Overzicht varianten productiewaterverwerking oliewinning Schoonebeek) vorige week. Mede door het ontbreken van alle relevantie informatie, beoogt deze mail niet uitputtend te zijn. We gaan ervan uit dat we u binnen afzienbare tijd aanvullend kunnen informeren over onze reflectie.

Vorige week heeft u de kamerbrief van Vijlbrief ontvangen, waarin de staatssecretaris ingaat op het gebiedsproces Schoonebeek, de variantenafweging in relatie tot de motie-Mulder (kamerstuk 36072, nr 7) en het verscherpt toezicht door de SodM in deze casus. Hebben wij het juist gelezen dat de staatssecretaris in deze brief niet ingaat op de motie-Beckerman (kamerstuk 36072, nr 4)? Wij lezen daar in ieder geval niet terug of en hoe hieraan op dit moment uitvoering wordt gegeven. Morgen is onder andere een nieuwe bijeenkomst van de ontzorgtafel. De uitkomst kan mogelijk relevant zijn voor uw behandeling van het agendapunt van uw vaste kamercommissie EZK morgen, te weten het Gebiedsproces Schoonebeek.

Alvast vooruitlopend op een nadere reflectie over de variantenafweging, willen we u bijgaand alvast het volgende hierover meegegeven. Zoals ook in Twente naar voren is gebracht, zijn er twijfels over het afwegingskader vanuit o.a. het CE Delft-model. Bekend is dat een beperkt aantal aspecten worden meegenomen bij de toepassing van dit model. Onder andere de grootschalige wateronttrekking aan het oppervlakte-watersysteem (i.r.t. bijv. RIVM-rapport m.b.t. watertekort), de milieuschade aan de ondergrond, grondwaterveiligheid, drinkwaterveiligheid, de in (RHDHV-)onderzoeken beschreven kans op bodembeweging en bodemdaling, de invloed op het nabijgelegen Natura 2000-gebied Bargerveen, de invloed op het Unesco Geopark De Hondsrug, de milieueffecten voor de bovengrond (de staatssecretaris heeft onlangs besloten dat er wordt geen milieueffectrapportage hoeft te worden opgesteld) en de aantasting van het woon- en leefklimaat lijken niet te worden meegewogen. Dat TNO en KRW tot de conclusie komen dat de onderzoeken op basis van de gegevens van de NAM en met toepassing van het CE Delft-model juist zijn uitgevoerd, doet hieraan niets af.

Ook de in de bovengenoemde kamerbrief beschreven wijze hoe invulling is gegeven aan de motie-Mulder t.a.v. circulariteit, is een punt waarop we u willen attenderen. De zin in de bovengenoemde kamerbrief ‘Zo komen de stoffen afkomstig uit de diepe ondergrond daar uiteindelijk weer terug.’ is onwaar. Het afvalwater dat in de diepe ondergrond (lees gasveld op 3km) wordt gebracht komt niet uit dit gasveld, maar is gedeeltelijk afkomstig uit het olieveld (0,8km). Het grootste gedeelte van het water dat wordt geïnjecteerd is gezuiverd riool- en/of oppervlaktewater, ca. 1,6 milj. kuub/jr. Dit gezuiverd water wordt bij de voorkeursvariant van de NAM jaarlijks onttrokken aan het oppervlakte-watersysteem, wordt gebruikt om stoom van te maken t.b.v. het vloeibaarder maken van de stroperige Schoonebeker olie, wordt geïnjecteerd in het olieveld, weer opgepompt tezamen met de olie en na het scheidingsproces van olie en water als zogenaamd ‘productiewater' geïnjecteerd in de diepe ondergrond waar het derhalve niet vandaan komt. Van circulariteit kan in onze ogen zodoende geen sprake zijn, laat staan dat hiermee uitvoering wordt gegeven aan de motie-Mulder. Verder valt te betwijfelen of het voornemen van de NAM om nieuwe putten aan te legen met nieuwe materialen voortkomt uit het gebiedsproces. Los van de zorgen van de inwoners over de lekkages en het gebruik van zogenaamde ‘mijnbouwhulpstoffen’, volgt het toepassen hiervan onder andere uit de ervaringen en evaluatie van de afvalwaterinjectie in Twente.

Naast het bovenstaande verzoeken wij u na te gaan of überhaupt invulling wordt gegeven aan de bovenstaande motie-Mulder, aangezien deze meer punten bevat te weten:

- dat er geen sprake mag zijn van het verplaatsen van de problemen van de afvalwaterinjectie naar Drenthe,
- dat de veiligheid te allen tijde voorop moet staan en de adviezen van SodM daarbij leidend zijn samen met de nieuwe werkwijze zoals dringend geadviseerd door de Mijnraad,
- dat de omschakeling leidt tot een circulair proces, waarbij afvalwater wordt gezuiverd en voldoet aan

de inzichten van de SodM en de Mijnraad,
- uiterlijk begin 2024 een circulair en schoner proces in Drenthe te hebben of anders te stoppen met afvalwaterinjectie en daarmee de oliewinning in Schoonebeek.

En dan nog even over jullie proces/tijdspad. Vorige week hebben jullie de kamerbrief van Vijlbrief ontvangen. Daarnaast hebben we begrepen dat de NAM tot 1 mei as. de tijd heeft gekregen van SodM om nadere informatie in te dienen n.a.v. nog openstaande vragen (zie https://www.sodm.nl/actueel/nieuws/2023/04/12/sodm-nam-onderzoek-naar-alternatieven-voor-verwerking-productiewater-uiterlijk-1-mei en https://www.sodm.nl/onderwerpen/waterinjectie/nieuws/2022/12/15/onderzoek-nam-naar-alternatieven-voor-verwerking-productiewater-moet-beter). Hoe kunnen jullie als vaste kamercommissie dan morgen al een compleet beeld hebben van onder andere de gehele variantenafweging en hierover vragen stellen als alle informatie nog niet beschikbaar is. Ook de ontzorgtafel heeft morgenavond nog weer een bijeenkomst. Of hieruit nog relevante informatie voort komt, is vooraf niet in te schatten, maar in ieder geval morgen nog niet bij jullie bekend. Is er geen mogelijkheid tot het indienen van een verzoek om het moment van aanleveren van vragen uit te stellen, zodat wel alle relevante informatie betrokken kan worden en jullie jullie rol goed kunnen uitoefenen? Ook wij kunnen zodoende jullie niet van voldoende input voorzien.

@Griffie, wilt u ervoor zorgen dat deze mail zo spoedig mogelijk doorgestuurd wordt naar alle commissieleden. Alvast bedankt.

Namens Stop Afvalwater Schoonebeek,

Met vriendelijke groet,

Pieter Jan van der Laan

Heropstart oliewinning Schoonebeek,

voornemen afvalwaterinjectie door NAM in Schoonebeek

Bewoners Schoonebeek SPELER OF SPEELBAL?

Schoonebeek, 18 april 2023

Geachte leden van de vaste Kamercommissie voor Economische Zaken en Klimaat,

Bezorgde bewoners hebben hun krachten gebundeld in een burgerinitiatief “Stop Afvalwater Schoonebeek” (SAS). Dit initiatief komt op voor een steeds groter wordende groep inwoners uit Schoonebeek en omgeving[1]. Deze groep maakt zich zorgen en heeft kritiek op zowel het gebiedsproces als het initiatief van de NAM om afvalwater te injecteren in Schoonebeek.

Wij hebben uw belangstelling via het bezoek van een aantal leden van uw commissie op 14 april jl. aan het winningsgebied Schoonebeek zeer op prijs gesteld. U heeft tijdens dit bezoek zowel met leden van SAS, Dorpsbelangen Schoonebeek, een aantal deelnemers van de ontzorgtafel als de voorzitter van de ontzorgtafel gesproken.

Voor de agendering van de voortgang van het gebiedsproces oliewinning Schoonebeek op 20 april as. nemen wij de vrijheid te reflecteren op dit proces en op de rol van de overheid.

Samengevat

Met deze brief willen we aandacht vragen voor de zorgen en kritiek op het (gebieds)proces en de rol van zowel het ministerie van EZK, de lokale politiek als de NAM hierin. Van werken in de geest van de Contourennota met onder andere een belangrijke rol voor de inwoners en een ‘nee tenzij’ in plaats van het ‘ja mits principe’ is geen sprake. Tevens willen wij hierbij reeds een aantal aspecten benoemen over de zorgen en de kritiek op de inhoud van het initiatief van de NAM om het afvalwater van de oliewinning te injecteren in het gasveld Schoonebeek. Van een integrale belangenafweging waarbij onder andere alle relevante ruimtelijke en milieutechnische aspecten worden beoordeeld is geen sprake. In opvolgende brieven zullen deze aspecten nader uitgewerkt worden.

Rol ministerie EZK

De rol van het ministerie van EZK en daarbij de staatssecretaris Vijlbrief in het totale proces is divers. De rollen van het ministerie van EZK lijken te worden uitgevoerd door meerdere persoonlijkheden binnen een entiteit. Naast initiatiefnemer[2] en belanghebbende, is het ministerie tevens het bevoegd gezag voor zowel vergunningverlening, toezicht als handhaving. De vraag die opkomt is hoe onafhankelijk het ministerie de taak als bevoegd gezag ten behoeve van de besluitvorming kan uitvoeren als zij tevens initiatiefnemer en belanghebbende is.

---

[1] *Met Schoonebeek en omgeving wordt in deze brief bedoeld: alle inwoners, bedrijven en overige instellingen in Schoonebeek en omgeving, waaronder de omliggende buurtschappen Padhuis, Vlieghuis, Weijerswold, Stieltjeskanaal en Dalerveen (gemeente Coevorden) en Zandpol (winningsgebied gasveld Schoonebeek en omgeving).*

[2] *Opdrachtgever voor MKBA en indirect opdrachtgever van de NAM om olie te winnen*

Zou de overheid uit eigen initiatief niet moeten bewerkstelligen dat deze rollen verdeeld worden over meerdere ministeries, zodat de rol van initiatiefnemer/ belanghebbende los komt te staan van de rol van het bevoegd gezag? Wij zullen onze zorg hierover ook kenbaar maken bij de Nationale Ombudsman en de Afdeling advisering van de Raad van State.

Uitgangspunten zoals invloed en zeggenschap in de regio

De staatssecretaris stelt, dat bewoners, lokale en regionale overheden in Drenthe zeggenschap hebben over mijnbouwactiviteiten in hun regio. In zijn brief van 31 januari 2023 licht hij toe, dat het gebiedsproces bewoners de gelegenheid biedt, buiten de wettelijke procedures om, invloed uit te oefenen op het initiatief van de NAM. Ook op de website mijnbouwvergunningen.nl[3] van het ministerie wordt aangegeven dat de rol van bewoners in het proces belangrijk is. Wij herkennen dit niet en ervaren dit als een gestuurd proces waarbij een zeer beperkt gedeelte van de inwoners slechts over een zeer beperkt deel van het initiatief hun zorgen kunnen uiten en hun mening kunnen geven.

Tijdens de aftrap van het gebiedsproces op 12 mei 2022 hebben we de staatssecretaris duidelijk horen zeggen: “als Schoonebeek het niet wil, gaan de plannen niet door”. In de uitzending van de Staat van Drenthe op 30 maart 2023 heeft de staatssecretaris middels een herdefiniëring het begrip draagvlak al drastisch afgevlakt. In zijn brief van 13 april jongstleden lijkt de staatssecretaris volledig terug te komen op zijn toezeggingen rondom participatie, transparantie en zeggenschap in de regio. Wij begrijpen dat draagvlak niet inhoudt, dat 100% van de inwoners positief moet zijn over het initiatief. Maar inmiddels is het begrip draagvlak niet meer dan een lege huls, waarbij ook een meerderheid niet meer lijkt te tellen. De vraag rijst waarom Dorpsbelangen Schoonebeek nog tijd, geld en energie moet steken in het houden van een enquete onder de inwoners. De aanpak van het proces is alles behalve consistent. Wat is daadwerkelijk de rol van de Schoonebekers in dit proces?

- Op basis van welke startnotitie, plan van aanpak, leidraad of ander uitgangspuntendocument heeft de staatssecretaris het gebiedsproces laten opstarten? Kunnen wij deze ontvangen?
- Wat is hierin opgenomen over de aspecten participatie, transparantie en zeggenschap in de regio?
- Welke trede van de participatieladder heeft de staatssecretaris vooraf bepaald bij dit gebiedsproces?
- Heeft hierover vooraf bestuurlijke afstemming met u plaatsgevonden?

Het participatieproces faalt

Het participatieproces faalt in alle opzichten en is slechts een papieren werkelijkheid. Een participatieproces zou moeten beginnen met het juist, volledig en zorgvuldig informeren van bewoners. Door deze verantwoordelijkheid met betrekking tot de inhoud van het initiatief van de NAM volledig bij de NAM te leggen, kiest de staatssecretaris bewust voor het eenzijdig informeren van bewoners. De NAM heeft immers helemaal geen belang bij het vertellen van het volledige verhaal met de verschillende varianten, de risico’s en informatie over historische en huidige incidenten.

---

3 *https://mijnbouwvergunningen.nl/cms/view/728be01c-5fd7-4ef4-851c-a2645fe35f98/kennisgevingen/5ab7d23a-babe-4346-a66d-4b0d98a8a4d3*

Belang van NAM en Staat centraal

In de informatie van NAM en EZK staat het eigen financiële belang van zowel de NAM als de Staat centraal. Steeds meer bewoners maken zich zorgen. Vragen zijn onbeantwoord gebleven in de formele fase van het gebiedsproces. Bewoners hebben kennis en informatie nodig om invloed uit te kunnen oefenen. Door de wijze van inrichting van dit gebiedsproces en met name het ontzorgingsspoor heeft de staatssecretaris een ongelijk speelveld tussen NAM en Schoonebeek gecreëerd, niet in de laatste plaats qua mijnbouwtechnische en juridische kennis. Wij zijn daarom ook teleurgesteld in het besluit van EZK onze aanvraag om (financiële) middelen voor het informeren van Schoonebeek niet te honoreren.

Hierdoor kan niet gewerkt worden aan het opheffen van dit ongelijke speelveld. Indien EZK bewust voor ogen heeft dat de mate van participeren alleen bestaat uit informeren, past het laten opstellen van een afsprakenkader hier in het geheel niet bij.

Gewenste plenaire bijeenkomsten blijven uit: In vervolg op de informatiebijeenkomst d.d. 8 februari 2023 is door vele inwoners verzocht meer plenaire bijeenkomsten te organiseren, waardoor meer ruimte ontstaat voor het plenair kunnen stellen van vragen en de beantwoording hiervan. In afwijking hiervan organiseert alleen de NAM 1-op-1 inloopmogelijkheden, waarbij met inachtneming van het ongelijke speelveld inwoners met de NAM in gesprek kunnen. In de brief van de gemeente Emmen wordt ten onrechte gesuggereerd dat de ‘kleinere vervolgsessies’ een vervolg zijn op hetgeen Schoonebeek heeft gevraagd. In de praktijk zijn dit bovengenoemde 1-op-1 sessies. EZK heeft tot op heden überhaupt geen actie ondernomen als vervolg op de bijeenkomst van 8 februari 2023.

- Kan het creëren en in stand houden van het ongelijke speelveld in uw ogen bijdragen aan een succesvol gebiedsproces?

Een ontzorgtafel die niet ontzorgt

Met Groningen in zijn achterhoofd pioniert de staatssecretaris met een voor hem geheel nieuw fenomeen: de ontzorgtafel. De vraag is inmiddels of deze ontzorgtafel ontzorgt of juist meer zorgen opwerpt. Anders dan het college van Emmen suggereert in zijn brief van 21 maart 2023[4] en in het afsprakenkader concept 7[5] nadrukkelijk is opgenomen (‘brede vertegenwoordiging’) is de tafel niet representatief voor de samenleving in Schoonebeek en omgeving. De deelnemers hebben financiële belangen, zijn door de NAM gevraagd/benaderd of maken deel uit van lokale en/of regionale overheidsorganisaties. Zij vormen niet een juiste afspiegeling van de bewoners van Schoonebeek en Coevorden. De stakeholders die voor NAM en EZK weinig toevoegen, weerstand leveren en veel tijd kosten zijn niet welkom en/of hebben inmiddels verlaten de groep verlaten. De groep wordt inmiddels bijna met de week kleiner.

Er was onduidelijkheid over het doel van de Ronde tafelsessies. Daarbij zijn de deelnemers (veelal) niet ingestapt met de wetenschap om uiteindelijk een afsprakenkader op te stellen voor Schoonebeek en daarmee tussen Schoonebeek en de NAM.

De deelnemers worstelen inmiddels met feit dat zij zich door de snelheid van het proces ‘voor het blok gezet’ en ‘in een hoek gedrukt’ voelen om nu afspraken te moeten maken en zijn daarom in de loop van het proces afgehaakt. Tevens maken zij zich inmiddels zorgen over hun eigen positie in het gebiedsproces, de verantwoordelijkheid die uit het afsprakenkader voortvloeit, hun sociaal-maatschappelijke positie in hun dorpen en zijn bang voor de (mogelijke juridische en financiële) verantwoordelijkheid die hen wordt toegedicht bij het laten ondertekenen door het afsprakenkader..

---

4 *bijlage 1*

5 *bijlage 2*

Dit kan toch niet de bedoeling zijn van een gebiedsproces nieuwe stijl? Hoe wordt omgegaan met dit gevoel van de deelnemers die zich niet meer herkennen in hun eigen beweegredenen om deel te nemen aan de klankbordgroep?

Eveneens is inmiddels bij leden van deze tafel grote twijfel ontstaan over nut, noodzaak en met name de gevolgen van een te ondertekenen afsprakenkader. Er is zoals beschreven sprake van een ongelijk speelveld.

Deze twijfel is niet in de laatste plaats veroorzaakt door een memo[6] met diverse algemene en juridische vragen die als reactie op concept 7 van het afsprakenkader namens SAS is opgesteld, welke onder andere met de ontzorgtafel is gedeeld. Een reactie -met daarbij een juridische en financiële check van het kader- is nog niet gegeven. Geen privaatrechtelijke afspraken of aanbevelingen tussen Schoonebeek en NAM. Wij zijn in het geheel tegen het laten onderteken van privaatrechtelijke afspraken tussen Schoonebeek (getekend door de door EZK ingehuurde voorzitter) en de NAM. Ook het aanmerken van het afsprakenkader als aanbevelingen, waarover recent aan de ontzorgtafel is gesproken, is hiervoor geen oplossing. Wij verzoeken u de burgers hiertegen in bescherming te nemen. Indien, passend bij de gekozen trede van de participatieladder en nadat sprake is van een gelijk speelveld en over alle onderdelen van het initiatief -daarmee inclusief varianten- en over het bijdragenspoor door de leden van de ontzorgtafel mag worden geadviseerd- kunnen de eventuele afspraken in onze ogen alleen bestuursrechtelijk worden vastgelegd.

Transparantie proces en bijeenkomsten ontzorgtafel:

In het afsprakenkader is opgenomen dat de kernwoorden van het gebiedsproces onder andere zijn: transparant proces en open communicatie. In de praktijk is er echter sprake van een andere werkelijkheid. Hoe verhoudt zich het transparant proces en open communicatie tot het feit dat de pers actief de toegang tot de vergaderruimte van de ontzorgtafel wordt ontzegd door de voorzitter en het gehele dorp over het afsprakenkader niet vooraf actief en uitgebreid wordt geïnformeerd over onder andere de juridische en financiële gevolgen van het kader en niet wordt gevraagd naar hun oordeel over het kader?

Gelijkwaardigheid gesprekspartners

Voor een betekenisvolle bijdrage aan het proces moeten gesprekspartners gelijkwaardig zijn. Ondersteuning van de deelnemers met de juiste kennis en toegankelijke informatie in de vorm van bijvoorbeeld een geoloog, een mijnbouwspecialist en jurist, ontbreekt. We hebben geen vertrouwen in het resultaat.

Inkadering inhoud bespreekpunten ontzorgtafel

Naast bovenstaande t.a.v. de transformatie van de klankbordgroep tot ontzorgtafel zijn ook geleidelijk aan tijdens deze transformatie de bespreekpunten van de ontzorgtafel ingekaderd. Schoonebeek mag meereizen, maar zonder invloed. Voor de bespreking van voor Schoonebeek belangrijke onderwerpen, zoals de varianten van afvalwaterverwerking en het bijdragenspoor, is echter geen ruimte aan de ontzorgtafel. De voorzitter heeft zowel aan de ontzorgtafel als tijdens de bijeenkomst op 8 februari 2023 duidelijk laten blijken dat deze onderwerpen niet aan Schoonebeek zijn. Wat onder andere over is gebleven zijn (mijnbouwtechnische) aspecten, waarbij bij voorbaat sprake is van

6 *bijlage 3*

een ongelijk speelveld tussen NAM en deelnemers. De bestemming is duidelijk en het doel is de bestemming op hele korte termijn te halen.

- Hoe verhoudt zich dit in uw ogen tot de belangrijke rol die het ministerie toedicht aan de bewoners in dit proces (zie website mijnbouwvergunningen.nl[7])?

Wettelijke en boven-wettelijke afspraken in afsprakenkader:

Het afsprakenkader beoogd wettelijke en boven-wettelijke afspraken vast te leggen tussen NAM en Schoonebeek. In het afsprakenkader is in het geheel geen enkele feitelijke juridische grondslag opgenomen dat als basis kan dienen voor het maken van deze privaatrechtelijke afspraken. Ook is in het kader in het geheel geen enkele feitelijke juridische borging van afspraken opgenomen.

- Hoe verhoudt zich dit tot een in het Afsprakenkader opgenomen kernwoord van hetgebiedsproces aangaande de 'waarborging van de gemaakte afspraken'?

Memo afsprakenkader d.d. 2023-03-17

Bijgevoegde memo[8] is eerder gedeeld met de ontzorgtafel en tevens gemaild naar u in aanloop naar de bijeenkomst van uw commissie op 23 maart 2023. In deze memo zijn vele vragen gesteld over de inhoud van het afsprakenkader, concept 7. Wij verzoeken u deze memo, en het daaraan ten grondslag liggende afsprakenkader concept 7, te betrekken bij uw behandeling van het gebiedsproces Schoonebeek.

- Is het in uw ogen überhaupt gewenst dat een dergelijk afsprakenkader, tussen NAM en een dorp, tot stand moet komen als onderdeel van een gebiedsproces?

De overheid heeft een belangrijke taak in het zorgvuldig afwegen van de diverse belangen bij besluitvorming. Een gebiedsproces kan hierbij een onderdeel zijn. Indien de overheid het gewenst acht om ten behoeve van de besluitvorming aanvullende afspraken te moeten maken, is het ons inziens ook aan de overheid om deze afspraken publiekrechtelijk dan wel privaatrechtelijk zelf met de initiatiefnemer overeen te komen. Het kan toch niet zo zijn dat de overheid haar burgers 'blijft mangelen' en haar eigen verantwoordelijkheid neerlegt bij en daarmee afschuift op haar burgers in zowel de fase van initiatief/voorbereiding, besluitvorming als toezicht en handhaving?

Doel afsprakenkader volgens laatste brief Vijlbrief

Als afsluiting van de paragraaf met de titel 'Zeggenschap bewoners en gebiedsproces' geeft de staatssecretaris het volgende aan. 'Het met elkaar vast te stellen afsprakenkader gaat over voorwaarden en wensen van bewoners, waar de NAM zoveel mogelijk invulling aan geeft.'

- Wat is mede gelet op de het eerder genoemde in deze brief, überhaupt de waarde van het afsprakenkader en de geleverde inspanningen van de deelnemers aan de ontzorgtafel, als vooraf de NAM niet garandeert dat de afspraken nagekomen worden en EZK met deze kennis haar waardering uitspreekt voor het afsprakenkader?

---

7 *https://mijnbouwvergunningen.nl/cms/view/728be01c-5fd7-4ef4-851c-a2645fe35f98/kennisgevingen/5ab7d23a-babe-4346-a66d-4b0d98a8a4d3*

8 *bijlage 3*

Herstart ontzorgingsspoor benodigd

Gelet op de behandeling van de reflectiebrieven in de commissie en raad van zowel de gemeente Coevorden als de gemeente Emmen wordt door de overheid, onder andere in de brief van de gemeente Emmen, gesproken over een bezinning en verbreding van het ontzorgingsspoor. Daarnaast heeft de gemeenteraad van Coevorden een raadsbrede motie[9] aangenomen over het gebiedsproces.

Op basis van bovenstaande komen wij tot de conclusie dat het ontzorgingsspoor tot op heden heeft gefaald. Een herstart van het ontzorgingsspoor op basis van heldere uitgangspunten, passend bij de gekozen trede van de participatieladder, breed gedeeld met de inwoners, op basis van een gelijk speelveld en met in acht neming van de motie van de raad van Coevorden is in onze ogen meer dan op zijn plaats.

Rollen bestuursorganen ondoorzichtig

Rol bewoners bij keuze varianten

We horen de staatssecretaris bij de behandeling van de Contourennota op 23 maart jl. zeggen dat gemeenten bewoners meenemen in de keuze van de varianten. De verantwoordelijke wethouders van beide gemeenten leunen echter achterover en verwijzen naar EZK of de ontzorgtafel. Zoals gezegd heeft uw voorzitter van ontzorgtafel duidelijk te verstaan gegeven dat de varianten niet besproken mogen worden aan deze tafel. Van het meenemen van bewoners in de keuze van de varianten is derhalve geen sprake. Alleen in een korte presentatie van 20 minuten is hieraan op 8 februari jl. op informerende wijze invulling gegeven. De rollen van de verschillende bestuursorganen bij het totale gebiedsproces zijn ondoorzichtig. Op ambtelijk en bestuurlijk niveau vinden al langer gesprekken plaats met de NAM en EZK. De gemeente Emmen beaamt dit in zijn brief[10], maar transparantie hierover ontbreekt. Ook de leden van de ontzorgtafel weten niet wat in dat gremium wordt besproken en afgesproken. Het lijkt of de NAM en overheid samen alles al in kannen en kruiken hebben. Er is geen ruimte en openheid voor publieke participatie.

- Heeft u inzicht in de afspraken die op ambtelijk en bestuurlijk niveau worden gemaakt?

Rol landelijke en lokale overheid ontzorgingsspoor

Zowel EZK als de gemeenten en de provincie hebben het laten gebeuren dat de deelnemers van de ontzorgtafel ongevraagd richting een privaatrechtelijk afsprakenkader worden ‘getunneld’, maar uiteindelijk met lege handen staan. Gelet op bovenstaande gevoel van de deelnemers rijst de vraag of de deelnemers van de ontzorgtafel als ook de inwoners van Schoonebeek in het algemeen door de overheid worden beschermd. Hierbij wijzen wij u ook op de brief van de gemeente Emmen[11] waarin de gemeente kenbaar maakt positief te zijn over het oprichten van een stichting of andere rechtsvorm om de afspraken te borgen (de stichting is echter beoogd om de naleving van de afspraken door de NAM te controleren). Ook de voorgenomen ondertekening van de gemeenten en provincie als ‘blijk van waardering’ springt hierin in het oog. De door het ministerie van EZK ingehuurde en betaalde voorzitter van de ontzorgtafel pleegt tezamen met de NAM het afsprakenkader vast te stellen. Hierbij is in het kader bepaald dat de voorzitter voor alle niet-overheid gerelateerde deelnemers het kader tekent. Eveneens is in het kader bepaald dat de deelnemers

9 *bijlage 4*

10 *bijlage 5*

11 *bijlage 1*

representanten van de omgeving (lees: vertegenwoordigers) zijn. Niet is bepaald en vooraf met Schoonebeek uitgebreid besproken en afgestemd dat de voorzitter het mandaat heeft om deze handeling te verrichten. Niet alleen het beeld ontstaat dat, maar feitelijk is in dit afsprakenkader bepaald dat EZK met NAM tezamen dit afsprakenkader 'over de rug van de inwoners van Schoonebeek' overeenkomt.

- Hoe verhoudt zich deze werkwijze met de uitkomsten in het rapport 'Gas boven Groningen', het vertrouwen in de overheid in het algemeen en het immer voortdurende beeld dat EZK en NAM 'twee handen op een buik' zijn?

Een zinsnede uit het rapport Gas boven Groningen lijkt hierbij wederom van toepassing te zijn: 'de overheid stond erbij en keek ernaar'.

- Bent u ermee bekend dat ook uw staatssecretaris als 'blijk van waardering van het proces' en zonder dat 'de staat (in juridische zin) partij wil zijn bij het afsprakenkader' voornemens is het afsprakenkader te ondertekenen?

- Hoe kijkt u naar uw eigen invloed hierop en de rol van de overheid in het algemeen binnen het gebiedsproces?

Plannen NAM moeten koste wat het kost doorgaan

Gezien de werkwijze van EZK wijst alles erop, dat de plannen van de NAM koste wat het kost moeten doorgaan. De activiteiten van de ontzorgtafel zijn slechts gericht op een afsprakenkader voor de uitvoering van de plannen van de NAM. Wat is de waarde van een participatieproces, wat is de waarde van zeggenschap in de regio en de schijninvloed van bewoners? Wat is de waarde nog van een enquête en alle tijd en geld dat hierin gestoken wordt door de inwoners?

Burgers actief beschermen

Zoals bovenstaand aangehaald zijn de bewoners in Schoonebeek zijn geen speler in het proces, maar worden gebruikt als speelbal. De resultaten van de evaluatie van het gebiedsproces in Schoonebeek, worden meegenomen in de toekomstige projecten het kader van de Contourennota. Wat hebben de bewoners hieraan als intussen onze huizen worden aangetast, boeren in de toekomst mogelijk geen grondwater kunnen onttrekken, PAS-melders geen natuurvergunning kunnen krijgen, onze veiligheid en gezondheid in het geding is en over 3 tot 5 jaar het gasveld Schoonebeek vol zit met afvalwater, de NAM het olieveld Schoonebeek dan inmiddels verkocht heeft en de opvolger opnieuw moet zoeken naar een manier van afvalwaterverwerking? Hoeveel rapporten heeft u nodig om burgers actief te beschermen?

Het grote geld is dominant. Tijd is geld!

Wat denkt u wat er gebeurt als er sprake is van schade of overlast? De mensen aan de ontzorgtafel zullen hiervoor verantwoordelijk worden gehouden. Dit leidt tot escalatie van de verdeeldheid in het dorp. Echte participatie vraagt om investering van tijd en middelen. Een participatieproces kan ruimte bieden conflicten en blinde vlekken in beeld te brengen en deze op te lossen. In dit proces is alleen het grote geldbelang van de NAM en EZK dominant. En tijd is geld voor de NAM! We hebben gezien dat de minister inmiddels heeft besloten geen MER op te laten stellen. Voor het aanvragen en verlenen van een vergunning gelden formele wettelijke procedures en toetsingskaders. Wat maakt dat de minister zoveel haast heeft en er niet voor kiest de effecten voor milieu, onze gezondheid en veiligheid juist, zorgvuldig en volledig in beeld te brengen?

Gelet op de samenstelling van het afvalwater is conform de Wet milieubeheer en de Richtlijn afvalstoffen sprake van gevaarlijke stoffen.

- Hoe kan de staatssecretaris bij de beoordeling van de aanmeldnotitie van de NAM tot de conclusie komen dat er geen milieueffectrapportage benodigd is, terwijl stoffen als benzeen, ethylbenzeen, tuoleen, arseen, kwik, zwavelwaterstof (H2S), lood en andere zware metalen[12] in dit afvalwater voorkomen? Het gegeven dat een mer-procedure ca. 1,5 jaar vertraging oplevert, zoals dhr. Vroemen (directeur NAM) onlangs heeft aangegeven, speelt hierbij toch geen rol? Het belang van de bescherming van milieu en natuur zijn immers toetsingscriteria[13] vanuit de Mijnbouwwet.

Negeren varianten, impact, incidenten en actuele thema's

De overige varianten en, de brede impact van de voorkeursvariant van de NAM op het (oppervlakte)watertekort, milieuschade in de ondergrond en de verhoogde kans op aardbevingen en bodemdaling van de plannen en de historische en huidige incidenten van onder andere lekkages bij de afvalwaterinjecties blijven structureel onbesproken in dit mysterieuze dossier.

- Wat is uw visie als het gaat om het dreigend tekort aan drinkwater, de slechte kwaliteit van ons water, het onttrekken van miljarden liters aan het oppervlaktewater in relatie tot de enorme investeringen in kwetsbare gebieden om verdroging tegen te gaan zoals het nabijgelegen Natura 2000-gebied Bargerveen?

- Wat is uw visie als het gaat om de klimaatambities, de stikstofproblematiek in relatie tot het genoemde Bargerveen en de gevolgen voor het Unesco Werelderfgoed Geopark de Hondsrug?

- Gaat de NAM boeren uitkopen om stikstofruimte te krijgen voor de afvalwaterinjectie in Schoonebeek?

- Wat zijn de kerntaken en rollen van de provincie en het waterschap in dit dossier?

- Is het in het kader van de klimaattransitie niet ridicuul om duurzame energie te willen inzetten voor het in stand houden van de vervuilende fossiele industrie?

- Daar komt bij dat er een schreeuwend tekort is aan personeel voor veel te veel banen. Waarom zou de overheid nog willen investeren in banen voor de fossiele industrie?

Verkenning bijdragenspoor

Inmiddels wordt gestart met een verkenning van het bijdragenspoor door o.a. de gemeenten Emmen en Coevorden. Aan de ontzorgtafel is aangegeven dat het nadrukkelijk de bedoeling is dat dit zonder directe betrokkenheid van de inwoners wordt opgestart. De inwoners lijken hier bewust buitenspel te worden gezet. Daarbij krijgt de voorzitter van de ontzorgtafel (EZK) een adviserende rol richting de regievoerders van het bijdragenspoor. Zoals bovenstaand is aangehaald beschikt de voorzitter niet over enig mandaat van Schoonebeek. Welke meerwaarde voor Schoonebeek hieruit ontleend moet worden is niet duidelijk. Daarnaast vloeit uit het Afsprakenkader geen enkele juridische verplichting en borging hoe de bijdragen daadwerkelijk worden besteed in en rondom Schoonebeek en hoe de stichting i.o. dan wel de inwoners hierbij zeggenschap krijgen dan wel betrokken blijven. Nu de

---

[12] *zie pag. 36-37 rapport Onderzoek Oliewinning Schoonebeek, RHDHV, kenmerk BF5299-IB-RP-OOS, d.d. 17-1-2023*

[13] *artikel 40, lid 3 Mijnbouwwet*

verplichting en besteding ten aanzien van de ‘bijdrage voor de regio’ op geen enkele wijze vooraf is overeengekomen en geborgd, lijkt een situatie te ontstaan tussen ‘een worst voorhangen’ en een vorm van zogenaamde ‘betaalplanologie’.

- Is dit onderdeel van het gebiedsproces in uw ogen een goed voorbeeld, waarbij ten behoeve van de belangen van de betrokken inwoners, het bijdragenspoor een passend proces doorloopt en een juiste invulling/uitwerking krijgt?

Wij verzoeken u bovenstaande te betrekken bij uw beraadslagingen over en de behandeling van het gebiedsproces Schoonebeek. Binnenkort zult u aanvullende brieven ontvangen over de zorgen en kritiek met betrekking tot de inhoud van de voorgenomen ontwikkeling van de NAM in Schoonebeek.

Bij deze brief zijn de volgende bijlagen gevoegd:

Bijlage 1: brief gemeente Emmen aan EZK d.d. 21 maart 2023

Bijlage 2: Afsprakenkader concept 7 d.d. 10 maart 2023

Bijlage 3: Memo Afsprakenkader d.d. 17 maart 2023

Bijlage 4: motie gemeenteraad Coevorden d.d. 21 maart 2023

Bijlage 5: conceptbrief gemeente Emmen d.d. 14 februari 2023

Met vriendelijk groet,

Namens StopAfvalwaterSchoonebeek,

Pieter Jan van der Laan, omgevingsjurist

Willeke Vrieling

info@stopafvalwaterschoonebeek.nl

Raadhuisplein 1
7811 AP Emmen
t. 14 0591
f. 0591 377602

Postbus 30001
7800 RA Emmen
e. gemeente@emmen.nl
i. gemeente.emmen.nl

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Programma DG Groningen en Ondergrond
Directie Transitie Diepe Ondergrond
t.a.v. dir. K. Hansma
Postbus 20401
2500EK Den Haag

team
Beleid leefomgeving

ons kenmerk	zaaknummer	bijlage	behandeld door
39295-2023:535676	39295-2023		J.H. Laarman
datum	**telefoon**	**fax**	**e-mail**
21 maart 2023	14 0591		gemeente@emmen.nl

onderwerp

Geachte heer Hansma,

Op 31 januari vroeg u ons per brief om een bestuurlijke reflectie te geven op het gebiedsproces in het algemeen en het ontzorgingsspoor in het bijzonder. Nu de plannen van NAM concreter zijn geworden, achten we het een goed moment onze eerste reflectie met u te delen. Samen met de gemeente Coevorden, provincie Drenthe en Waterschap Vechtstromen hebben we er bij uw ministerie en bij NAM op aan gedrongen om, vóór de start van de officiële vergunningsprocedures, belanghebbenden en omwonenden goed te betrekken bij het proces. Onder regie van uw ministerie is daarop een gebiedsproces gestart met bewoners, andere belanghebbenden en decentrale overheden. In dit proces wordt gewerkt met drie sporen: het ontzorgingsspoor, het vergunningsspoor en het bijdragenspoor. Als onderdeel van het gebiedsproces lieten uw ministerie en de NAM verschillende onderzoeken uitvoeren.

Gebiedsproces
We voelen als college de zorg voor onze omgeving en inwoners en onze politieke verantwoordelijkheid. Daarom dringen wij al vanaf het bekend worden van de plannen aan op een zorgvuldig proces, met aandacht voor betrokkenen en het milieu en dat de toekomstige verwerking van het afvalwater veilig en verantwoord dient te gebeuren. Ook al hebben we in het vergunningsproces meest een adviesrol en berust het bevoegd gezag voor de belangrijkste vergunningen bij Staatssecretaris Vijlbrief.

We realiseren ons dat het werken met een gebiedsproces bij mijnbouwontwikkelingen een nieuwe ontwikkeling is. Pionierend de juiste weg proberen te vinden. Het gebiedsproces is gestart voordat de plannen van NAM vaste vorm hadden. We hebben gemerkt dat die plannen gaandeweg zijn bijgesteld, mede onder de invloed van dit gebiedsproces.

Het werken met een gebiedsproces vinden we een goede ontwikkeling. De drie pijlers van dit proces vinden we een goede hoofdopzet. Wel constateren we dat het gebiedsproces niet automatisch leidt of heeft geleid tot bekendheid, het wegnemen van zorgen en het creëren van draagvlak onder alle betrokkenen. Dit signaal is heel duidelijk afgegeven door verschillende inwoners tijdens de

commissievergaderingen van de gemeenteraden Emmen en Coevorden. De gemeenteraden hebben hier ook hun zorgen over uitgesproken. Zorgen die we in deze voorlopige reflectie daarom graag met u delen, omdat deze in het verdere proces (nog) meer aandacht vereisen.

Ontzorgingsspoor
Het doel van het ontzorgingsspoor is om informatie te delen, vragen en zorgen van inwoners en belanghebbenden te vernemen en daarover afspraken te maken. Aan de “ontzorgingstafel” spreekt de NAM met inwoners en belanghebbenden uit Schoonebeek en omgeving, onder leiding van een onafhankelijk voorzitter. De ontzorgingstafel is geen instrument om de oliewinning op zichzelf ter discussie te stellen. Op basis van de uitwisseling aan de ontzorgingstafel zijn afspraken gemaakt over monitoring in aanvulling op wettelijke verplichtingen, 0-metingen, meldingen, enzovoort. Deze afspraken en maatregelen worden vastgelegd in een Afsprakenkader, dat wordt ondertekend door de NAM, EZK en de voorzitter. Dit proces is bijna een jaar gaande en wij steunen de opzet van het ontzorgingsspoor. Het ontzorgingsspoor dient een continu proces te zijn en eindigt niet met het opleveren van het afsprakenkader. Bovendien constateren we dat de acties in dit proces verbreding behoeven.

Informatieavond 8 februari
De informatieavond van 8 februari in Schoonebeek kende een veel grotere toeloop dan bij de vorige bijeenkomsten van het ontzorgingsspoor. Op die avond bleken bij veel bezoekers vragen te leven over de oliewinning, de opties voor verwerking van productiewater, milieutechnische en geotechnische aspecten. Door de toeloop was er onvoldoende gelegenheid op alle vragen in te gaan. Ruimte voor discussie was er onvoldoende. NAM heeft daarna in kleinere vervolgsessies antwoord gegeven op de vragen van veel inwoners. We zien de bijeenkomst van 8 februari als een belangrijke ontwikkeling in het ontzorgingsspoor.

Verbreding
Naar onze mening is een bezinning en verbreding nodig in het ontzorgingsspoor. We constateren dat de ontzorgingstafel veelal bestaat uit een relatief kleine groep inwoners en stakeholders (15 á 20 mensen). Het proces van informatie-uitwisseling en het maken van het afspraken aan de ontzorgingstafel is ondanks de communicatie acties aan een groep inwoners voorbij gegaan. De vervolgacties van NAM na 8 februari zijn een goede stap. Wij vragen u om meer te investeren in de bekendheid van de ontzorgingstafel en het vast te stellen afsprakenkader. Bovendien vragen wij u ook, breder dan alleen via de ontzorgingstafel, het afsprakenkader breed onder de inwoners van Schoonebeek en omgeving te bespreken, om zodoende het draagvlak hiervoor beter te toetsen. Een goed afsprakenkader leidt overigens niet automatisch tot draagvlak, zo is gebleken. Bij een deel van de inwoners heerst wantrouwen, mede door de ervaringen in Groningen.

Enquête Dorpsbelang Schoonebeek
Dorpsbelang Schoonebeek gaat een enquête houden om de mening van de inwoners van Schoonebeek te peilen. Hiermee ontwikkelt zich een proces vanuit de lokale samenleving om te onderzoeken hoe de inwoners aankijken tegen de plannen van de NAM. De uitkomsten kunnen mogelijk aanleiding zijn tot een aanvullend oordeel van ons college. Ook kunnen deze uitkomsten input zijn voor uw verdere acties in het gebiedsproces. Wij willen u in dit stadium wijzen op deze ontwikkelingen en vragen om hier in het proces rekening mee te houden. Deze ontwikkeling vormt voor ons ook een belangrijke reden om in deze brief te spreken over een voorlopige reflectie.

Borging van de afspraken
Wij hechten er aan dat inwoners en belanghebbenden blijvend goed betrokken worden en dat hun belangen goed behartigd worden, door een goede borging van de afspraken uit het afsprakenkader.
Een deel van de inwoners vreest dat instemming met het afsprakenkader betekent dat daarmee het ontzorgingsspoor ten einde is. Wij vragen u dan ook om nog duidelijker te maken dat dit een continu proces blijft. In het afsprakenkader is aangegeven dat er sprake is van een ‘levend document’, waarbij dus nog plaats is voor aanvullende afspraken. Wij hechten er aan dat deze ruimte er is en blijft.
Wij vragen u de afspraken zo veel mogelijk onderdeel te maken van de diverse vergunningen. Een groot

deel van de afspraken leent zich hier ook voor. Hiermee worden de afspraken onderdeel van het toezicht door SodM**,** zijn de afspraken geborgd bij een eventuele verkoop van het Schoonebeker olieveld en is er een rechtsgrond om op terug te vallen als nakoming van de afspraken onverhoopt te wensen overlaat. Wij hechten veel waarde aan het borgen van het Afsprakenkader. Een middel hiervoor zou een stichting of ander rechtsvorm kunnen zijn. Wij zijn uiteraard bereid om hierin onze rol in te zetten.

Vergunningenspoor en onderzoeken
Het voorkeuralternatief van de NAM voor de verwerking van het productiewater is het injecteren van het productiewater in lege gasvelden onder het olieveld Schoonebeek. Op 25 januari heeft de NAM dit voorkeursalternatief gepresenteerd tijdens een informatieavond voor statenleden van de provincie Drenthe, raadsleden van Emmen en Coevorden en AB-leden van waterschap Vechtstromen. Voor dat voorkeursalternatief wil de NAM straks diverse vergunningen aanvragen.

In de loop van het gebiedsproces zijn twee belangrijke onderzoeken uitgevoerd die het voorkeursalternatief onderbouwen. In het Onderzoek Oliewinning Schoonebeek wordt het trechterproces naar het voorkeursalternatief van de NAM geschetst. Het onderzoek is uitgevoerd door RHDHV. Het rapport laat zien hoe vanuit een veelheid van alternatieven (van stoppen met oliewinning tot maximale zuivering van het productiewater) drie qua techniek en milieu mogelijk haalbare alternatieven overbleven. Uit die drie heeft de NAM haar voorkeur bepaald.

Daarnaast liet EZK op verzoek van de Tweede Kamer een Maatschappelijke Kosten en Baten Analyse (MKBA) uitvoeren door CE Delft en TNO. Hierin zijn de kosten en baten van de oliewinning, inclusief de alternatieven voor de waterverwerking, op een rij gezet. De invalshoek is landelijk, met een kleine doorkijk naar de kosten en baten op regionaal niveau. In deze MKBA komt naar voren dat er (op landelijk niveau) grote baten zijn. Ook is een belangrijke bevinding dat de CO_2 footprint van de Schoonebeker olie kleiner is dan die van geïmporteerde olie. Maar dan moet wel gebruik worden gemaakt van zogenaamde E-boilers, die draaien op groene stroom. Wij vragen u aan te geven hoe de benutting van E-boilers op groene energie wordt geborgd.

Op verzoek van de provincie Drenthe, gemeenten Emmen en Coevorden en waterschap Vechtstromen heeft TNO (samen met KWR) het rapport Onderzoek Oliewinning Schoonebeek van RHDHV bekeken, met de vraag of de juiste conclusies uit de beschikbare informatie getrokken worden

Op basis van deze review is onze slotsom dat RHDHV de juiste set van mogelijke verwerkingsopties voor het productiewater in het vizier heeft en dat RHDHV haar conclusies goed onderbouwt, al zijn daar kanttekeningen bij. Van de drie oplossingen die RHDHV nader heeft onderzocht, menen de reviewers “de optimistische toon over de haalbaarheid van de waterkwaliteit en hoge verwachtingen voor waterzuiveringstechnologiën en vermarkten van residuen is niet realistisch”. Deze zuiveringstechnieken zijn nog niet beschikbaar op industriële schaal. TNO en KWR zijn aanzienlijk behoedzamer over het tempo en de doorontwikkeling van de zuivering op de benodigde schaal. Verder vindt TNO enkele leemten in de informatie over injectie in het rapport Onderzoek Oliewinning Schoonebeek. Deze leemten dienen ingevuld te worden in de nu volgende detailonderzoeken voor de vergunningaanvragen. In de vergunningsprocedures kunnen de wettelijk adviseurs, zoals SodM er dan aan toetsen.

Wij vinden de afweging van alternatieven en de trechtering naar het uiteindelijke voornemen van de NAM, navolgbaar en logisch. Een belangrijk uitgangspunt was en is dat de injectie veilig en verantwoord voor mens, milieu en ondergrond moet zijn.
Onderdeel van de vergunningprocedures is de beoordeling van de vergunningsaanvragen door de technisch adviseurs, onder andere Staatstoezicht op de Mijnen (SodM). Dan blijkt pas definitief of het inderdaad veilig en verantwoord is om productiewater in de ondergrond van Schoonebeek te injecteren. Wij zullen dit kritisch blijven volgen. Een belangrijk aspect voor de veiligheid is het gebruik van nieuwe materialen in de leidingen voor productiewater en injectieputten. Dit heeft de NAM inmiddels toegezegd. Dit is een belangrijk verschil met de operatie in Twente. Ook de afspraken over extra monitoring en controles uit het Afsprakenkader geven vertrouwen dat de veiligheid goed geborgd kan worden.

Wij dringen er op aan, dat de bevindingen van TNO en KWR worden verwerkt in de vergunningaanvragen door NAM en door u worden betrokken in de beoordeling en vergunningverlening. In de vergunningprocedures heeft de gemeente Emmen adviesrecht. We willen graag beschikken over de adviezen van SodM en andere technisch adviseurs, alvorens ons advies uit te brengen.

Bijdragenspoor
Vanaf het begin van het gebiedsproces hebben wij uitgesproken dat de regio meerwaarde moet ondervinden van de oliewinning. De NAM en EZK onderschrijven dit. Dit sluit ook aan bij de Contourennota voor de voorgenomen herziening van de Mijnbouwwet. Uit de MKBA blijkt dat de baten van de oliewinning vooral bij de rijksoverheid landen. We vinden het terecht dat het gebiedsproces de pijler bijdragen kent. Wij vinden de huidige verdeling van de opbrengsten van de oliewinning onevenwichtig.

Proces bijdragenspoor
Wij hebben de start van het bijdragenspoor getemporiseerd. De reden hiervoor is, dat wij voorop vinden staan, dat de oliewinning en verwerking veilig en vertrouwd plaats vindt voor mens en milieu en diepe ondergrond. Pas daarna kan er gesproken worden over bijdragen.
Nu achten we het moment aangebroken om dit bijdragespoor voortvarend te ontwikkelen.
De regionale overheden, provincie Drenthe, gemeente Emmen en gemeente Coevorden, nemen de regie op zich. Een verkenner onderzoekt momenteel wat het beste proces is om het bijdragenspoor te doorlopen. We gaan uit van substantiële bijdragen van NAM en de rijksoverheid.
Hoewel er geen samenhang is tussen de vergunningverlening en de uitkomst van het bijdragenspoor, verwachten wij dat de bijdrage voor de regio duidelijk is voordat de vergunningaanvragen zijn afgewikkeld.

Hoe verder
U vroeg om een reflectie te geven op het gebiedsproces. Met deze antwoordbrief ontvangt u van ons een eerste voorlopige reflectie, waarbij wij u verzoeken om in het vervolgproces meer te investeren in de genoemde aandachtspunten en zorgen in met name het ontzorgingsspoor. Naar onze mening is deze verbreding in en verbetering van dit proces noodzakelijk. Dit vraagt om een meer passende balans en afstemming tussen het tempo van het huidige proces en de tempo van de Schoonebeker samenleving. Zoals gezegd kan de uitkomst van de enquête voor ons aanleiding zijn voor een aanvullend oordeel op deze voorlopige reflectie.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Emmen

de gemeentesecretaris	de burgemeester
M. Plantinga-Leenders	H.F. van Oosterhout

AFSPRAKENKADER – ONTZORGING

“GEBIEDSPROCES

Productiewaterverwerking Schoonebeek "

maart 2023

CONCEPT

Afsprakenkader Gebiedsproces Productiewaterverwerking Schoonebeek

Versie: Concept_07
Datum : 10 maart 2023

---

1. Doel en tot stand komen van het Afsprakenkader

Deze paragraaf gaat in op het doel en de totstandkoming van het afsprakenkader. Het schetst de aanleiding en achtergrond, de betrokken partijen en partners en het doorlopen proces. Ook wordt duidelijk gemaakt wat de status is en hoe partijen hier mee zullen omgaan.

- Bij de oliewinning in Schoonebeek komt productiewater vrij. Dit productiewater wordt geïnjecteerd in lege gasvelden in Twente. De NAM is voornemens de verwerking van het productiewater te verplaatsen naar de omgeving van Schoonebeek. Doel van dit Afsprakenkader is om voorafgaand aan de verplaatsing van de productiewaterverwerking naar de omgeving van Schoonebeek, eerst tussen de NAM en een brede vertegenwoordiging van lokale en regionale belanghebbenden aanvullende afspraken te maken, die tegemoetkomen aan de zorgen en wensen vanuit de omgeving.
- De brede vertegenwoordiging van belanghebbenden bestaat uit: dorpsbelangen Schoonebeek, Industriekring Schoonebeek, Natuurvereniging Stroomdal, LTO-afdeling Schoonebeek, een aantal individuele inwoners uit Schoonebeek en omliggende buurtschappen.
- De gemeente Emmen, gemeente Coevorden, provincie Drenthe en waterschap Vechtstromen hebben de rol van toehoorder in het proces van het uitwerken van dit Afsprakenkader.
- Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat heeft het initiatief genomen tot het gebiedsproces waarin (naast het Ontzorgspoor waar dit Afsprakenkader het eerste product is) ook het Vergunningenspoor en het Bijdragenspoor hun plek hebben.
- De brede vertegenwoordiging van belanghebbenden aan de Ontzorgingstafel die deel uitmaken van het Gebiedsproces Schoonebeek hebben aangegeven dat zij met hun deelname niet bedoelen de herstart van oliewinning en productiewaterverwerking goed te keuren.
- Dit afsprakenkader staat los van de formele (bestuursrechtelijke) stappen die de NAM dient te zetten om haar voornemen vergund te krijgen. De deelnemende bewoners zijn representanten van de omgeving en geen formele vertegenwoordiging van de omwonenden. Het bepaalde in dit afsprakenkader laat onverlet dat inwoners, bedrijven, organisaties uit Schoonebeek e.o., zich overeenkomstig hun wettelijke mogelijkheden en rechten, het recht op bezwaar kunnen en mogen uitoefenen tegen de realisatie van de plannen van de NAM betreffende herstart oliewinning en verwerking productiewater, bijvoorbeeld door:
    - een zienswijze in te dienen op het ontwerp van de omgevingsvergunning of anderszins contact te zoeken met de betrokkenen van de gemeente Emmen-Coevorden (ambtenaren, wethouders, raadsleden, etc.) over de vergunningsaanvraag van NAM;
    - rechtsmaatregelen te treffen tegen evt. vergunningen die aan de NAM wordt verleend;
    - anderszins te ageren tegen (de realisatie van) start oliewinning en verwerking productiewater.

CONCEPT

- Het Afsprakenkader is ook van toepassing op eventuele tussenfasen van het project, alvorens de definitieve variant voor de verwerking van het productiewater wordt uitgevoerd.
- Kernwoorden in het gebiedsproces en de opvolging daarvan zijn: duidelijkheid (voor één uitleg vatbaar), een transparant proces, open communicatie en waarborging van de gemaakte afspraken.
- Gestart onder regie van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en vanaf december 2022 voorgezet door een onafhankelijk voorzitter, zijn een aantal bijeenkomsten georganiseerd onder de noemer Ontzorgtafel Productiewaterverwerking Schoonebeek. Daarbij hebben de betrokken instanties en personen van gedachten gewisseld over de vragen en zorgen die er leven en zijn presentaties gegeven door experts met betrekking tot een aantal specifieke onderwerpen, zoals handhaving, waterverwerking, schade en monitoring. Deze onderwerpen komen daarom terug in dit Afsprakenkader.
- Het Afsprakenkader is een zogenaamd ‘levend document’; wat inhoudt dat op basis van voortschrijdend inzicht het Afsprakenkader kan worden aangepast en het document als zodanig – met instemming van de voorzitter van de Ontzorgingstafel, Stichting (in oprichting) en NAM - kan veranderen. Gedane toezeggingen en afspraken kunnen alleen worden gewijzigd met unanieme instemming van deze deelnemende partijen aan het Afsprakenkader.
- De NAM danwel diens rechtsopvolger verplicht zich bij een eventuele verkoop van het Schoonebeek olieveld de verplichtingen uit dit Afsprakenkader integraal over te dragen naar de verkrijger.
- NAM gaat in samenspraak met het ministerie van EZK na op welke onderdelen de gemaakte afspraken in het Afsprakenkader Schoonebeek onderdeel kunnen worden van de benodigde vergunningen en besluiten.
- Parallel aan het Afsprakenkader Ontzorging wordt een Bijdragenspoor opgesteld onder regie van de decentrale overheden. Met dit Bijdragenspoor wordt een positieve bijdrage geleverd aan de publieke ontwikkelingen in Schoonebeek en omgeving, in het geval de oliewinning weer opgestart kan worden.
- De onafhankelijk voorzitter van het Ontzorgingsspoor zal zich adviserend opstellen richting de regie-voerders van het Bijdragenspoor.
- Door de deelnemers van de Ontzorgingtafel - en onderschreven door de NAM - wordt aangegeven dat het essentiëel is dat een significant deel van de bijdrage zichtbaar landt in de directe omgeving van Schoonebeek ten behoeve van haar inwoners. De Stichting i.o. dan wel de Ontzorgingstafel wenst betrokken te worden.bij de uitwerking tot een uitvoeringssplan waarin zowel de governance-structuur als de beoogde projectthema’s worden vastgelegd. Op een zodanige wijze dat invulling kan worden gegeven aan blijvende betrokkenheid van de bewoners van Schoonebeek en omliggende buurtschappen.

CONCEPT

2. Wettelijke afspraken – via de vergunningen - en de ELEMENT NL-gedragscode

Deze paragraaf gaat in op wettelijke afspraken en vergunningen die nodig en relevant zijn en welke bevoegde gezagen daarbij betrokken zijn.

- Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning door de NAM voor waterverwerking worden diverse onderdelen beschreven. Het betreft hier de milieuaspecten van de bovengrondse inrichting zoals geluid, emissies, energie, licht en maatregelen ter voorkoming van verontreinigingen. Naast deze bovengrondse milieueffecten worden in de aanvraag ook extra gegevens opgenomen in het geval van injectie in de diepe ondergrond. Naast gegevens over de bovengrond en ondergrond wordt in de aanvraag van de omgevingsvergunning ook beschreven hoe een mogelijke injectieput wordt geboord. Deze informatie wordt ingediend bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. EZK zal de aanvraag voor advies uitzetten bij het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) en betrokken decentrale overheden. Op basis van de ontvangen adviezen van al deze partijen stelt EZK een ontwerp-vergunning op die voor iedereen ter inzage wordt gelegd voor het geven van zienswijzen. Met behulp van deze zienswijzen kan EZK besluiten om de ontwerpvergunning op onderdelen aan te passen zodat daarna de definitieve omgevingsvergunning verleend kan worden. Hierop kunnen belanghebbenden bezwaar indienen.
- Het SodM is als onafhankelijk toezichthouder op de delfstoffen- en energiewinning in Nederland, belast met het toezicht en handhaving op activiteiten van de NAM die betrekking hebben op de oliewinning rond Schoonebeek en daarbij behorende waterverwerking.
- Naast monitoring en inspecties van de putten, locaties en leidingen worden ook continue en of periodieke metingen in de wijdere omgeving verricht met betrekking tot bodemdaling en bodemtrillingen. Om de bodemdaling in kaart te brengen worden metingen verricht volgens het geactualiseerde meetplan van de NAM – als onderdeel van het Winningsplan - dat jaarlijks gecontroleerd wordt door het SodM. De resultaten van deze metingen worden aan SodM gerapporteerd en tevens via SodM gepubliceerd op de website www.nlog.nl. Voor het meten van bodemtrillingen wordt gebruik gemaakt van een bestaand seismisch meetnetwerk van het KNMI. Het KNMI heeft verspreid in de regio diverse seismische meetstations staan die 24 uur per dag trillingen in de aardkorst meten. Op de website van het KNMI is alle informatie over deze meetstations te vinden. Meetresultaten worden direct getoond op de website van het KNMI (KNMI - Live seismogrammen).
- De NAM zal de projectuitvoering minimaal conform de ELEMENT NL-gedragscode Kleine Velden uitvoeren. De NAM heeft op 7 september 2017 mede de “Gedragscode – gaswinning kleine velden” getekend. https://www.elementnl.nl/actueel/gasproducenten-presenteren-gezamenlijke-afspraken-gedragscode-gaswinning-kleine-velden. De gedragscode is opgesteld in nauw overleg met betrokkenen bij mijnbouwactiviteiten en geeft algemene richtlijnen voor het zorgvuldig betrekken van de omgeving bij olie en gasprojecten uit kleine velden op land. De sector geeft met deze gedragscode invulling aan de wens als betrokken, betrouwbare en benaderbare speler aanwezig te zijn in de omgeving. Dat willen ze onder andere bereiken door zoveel als mogelijk in samenspraak met de direct belanghebbenden hun projecten vorm te geven.

- In juli 2020 is de Commissie Mijnbouwschade ingesteld. Deze Commissie Mijnbouwschade behandelt meldingen van schade aan woningen en gebouwen als gevolg van bodembeweging door aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van olie- en gaswinning uit of olie- en gasopslag in een klein veld https://www.commissiemijnbouwschade.nl/ . De Commissie Mijnbouwschade is een onafhankelijk instituut onder de vlag van het ministerie van EZK. De eventueel uit te keren schadevergoedingen komen voor rekening van de uitvoerende partij, in dit geval de NAM.
- Op verzoek van de Ontzorgingstafel is de NAM bereid op haar kosten de mogelijkheid in te voeren om in het geval van schadeherstel gebruik te maken van de zogenaamde ‘Limburgse methode’ . Hierbij worden schades als gevolg van aardtrillingen door mijnbouwactiviteiten aan woningen en gebouwen direct gerepareerd door een – nog aan te stellen - uitvoeringsdienst.

CONCEPT

AANVULLENDE AFSPRAKEN

Aan de Ontzorgingstafel komt een aantal thema's naar voren waarover partijen het wenselijk vinden om nadere afspraken te maken. Deze afspraken zullen per thema worden uitgewerkt. Volgorde en thema-keuze zijn nog nader te bespreken en vast te stellen.

3. Onafhankelijke Stichting

- In dit Afsprakenkader wordt vooralsnog de term stichting gebruikt. De wenselijke juridische vorm van dit orgaan zal nog nader worden verkend.
- Indien de oliewinning wordt hervat, wordt een onafhankelijke Stichting opgericht.
- Tot aan de oprichting van de stichting wordt de Ontzorgingstafel in stand gehouden.
- De stichting vormt een afspiegeling van deelnemende partijen en organisaties aan de Ontzorgingstafel in het Gebiedsproces Schoonebeek.
- De stichting heeft als doelen:
  - Opkomen voor de belangen van de bewoners van Schoonebeek en omliggende buurtschappen in relatie tot de oliewinning en de daarbij horende waterverwerking.
  - Fungeren als klankbordgroep ten tijde van de voorbereidende projectuitvoering, als tijdens de olieproductie en de daarbij horende waterverwerking, richting de betrokken overheden en de NAM.
  - Toezien op de naleving van het Afsprakenkader.
- Half-jaarlijks vindt een evaluatie van het Afsprakenkader plaats tussen de NAM (initiatiefnemer), Stichting, gemeenten Emmen en Coevorden; eventueel aangevuld met andere overheden.
- Aanvullend onderzoek / ondersteuning expertise:
  - Als blijkt dat aanvullend onderzoek en/of expertise nodig en of gewenst is, voor een effectieve dialoog tussen de Stichting en NAM, dan zal de NAM naar redelijkheid en billikheid daarvoor budget ter beschikking stellen binnen de daartoe te maken nadere afspraken.
    - In samenspraak tussen de partijen worden erkende instituten en/of experts geselecteerd.
    - Onderzoeken worden transparant uitgevoerd: belanghebbenden worden bij de opzet en de uitvoering van het onderzoek betrokken en tussentijds geïnformeerd. Ook worden de eventuele vervolgstappen gezamenlijk afgestemd.
    - Er is een mogelijkheid om verificaties te laten uitvoeren door een extern expert; bijvoorbeeld in relatie tot integriteitsonderzoeken aan installaties en pijpleidingen.
- De stichting zal werken conform een nog nader op te stellen statuut; hierin zal o.a. het aantal bestuursleden en de vertegenwoordigde belanghebbende organisaties worden vastgelegd, de bevoegdheden, overlegstructuren, etc.
- De stichting wordt voorgezeten door een onafhankelijk voorzitter.

CONCEPT

- Om de Stichting ‘positie te geven’, zullen middelen (facilitair, financieel, etc.) door de gemeenten Emmen en Coevorden [1]) beschikbaar worden gesteld, onder andere om de stichting op te richten, in stand te houden, voor communicatie-uitingen en externe onderzoeken.

[1]) Toegezegd door betrokken wethouders; dient nog geformaliseerd te worden middels collegebesluiten.

4. Monitoring

- Ten behoeve van het onderwerp Monitoring wordt tussen de NAM en de Stichting i.o., dan wel de Ontzorgingstafel een ‘Monitoring en Evaluatieprogramma’ opgesteld, dat met de achterban van de Stichting i.o. danwel de Ontzorgingstafel wordt afgestemd.
- Deelnemers aan de Ontzorgingstafel hebben, als er bij de waterverwerking geïnjecteerd wordt, aangegeven dat zij inzicht moeten hebben in de onderstaande (mogelijke) effecten en meetgegevens. Hierbij speelt dat uit het vergunningenproces ook nieuwe – nu nog niet bekende - aanvullende monitoringseisen kunnen worden gesteld; deze zullen uiteraard worden meegenomen.
    - Monitoringsparameters als opgenomen in Waterinjectie Management Plan (WMP) en het vergunningsplichtige Jaarrapport Waterinjectie:
        - Samenstelling van het injectiewater (bemonsteringrapportages)
        - Volumes injecties
        - Druk-ontwikkelingen in de diepe ondergrond in het gasveld.
        - Reguliere integriteits-monitoring van de injectie-putten; o.a.
            - Wanddiktemetingen
    - De beweging van de bodem volgens het meetplan.
    - De beweging van de gebouwen en bouwwerken.
    - De eventuele schade aan gebouwen ten gevolge van oliewinning/(water)injectie/gaswinning in het gebied.
    - Extra verzoek: status van afgesloten putten en cementkwaliteit in het huidige oliewingebied

- Als er bij de waterverwerking geïnjecteerd wordt, worden monitoringsaspecten zoveel als mogelijk door NAM opgenomen in het Waterinjectie Management Plan. Dit stelt de toezichthouder in staat om toe te zien op de afspraken in het plan. Ook wordt dan het Jaarrapport Waterinjectie als vergunningsverplichting via het ministerie van EZK voorgelegd aan de toezichthouder SodM.
- Jaarlijks inzicht in de uitkomsten van de peilbuizenbemonstering – uitgevoerd in opdracht van de NAM - rondom de NAM-locaties om eventuele effecten het grond- en oppervlaktewater te kunnen volgen.

CONCEPT

4.1. Bodemdaling - monitoring

- Als er bij de waterverwerking geïnjecteerd wordt, wordt monitoring van bodembeweging in het surveillance activiteitenplan van het Waterinjectie Management Plan opgenomen.
- Voor de gas- en oliewinning in het gebied wordt de bodembeweging gemonitord zoals beschreven in het meetplan, dat jaarlijks geactualiseerd wordt door de NAM en daarmee SodM in staat te stellen dit te beoordelen. Volgens het actuele meetplan Zuidoost Drenthe wordt de bodembeweging gemonitord met behulp van de InSAR techniek (satelliet-metingen) en eens per 5 jaar gerapporteerd. Op verzoek van de Ontzorgingstafel wordt deze frequentie verhoogd en zal er jaarlijks een rapportage opgesteld worden. Na een periode van vijf jaar zal de gewenste danwel benodigde frequentie worden geëvalueerd.

4.2. Aardbevingen - monitoring

- Het huidige monitoringsnetwerk in Zuidoost-Drenthe en Twente bestaat uit geofoons en versnellingsmeters. Direct boven het Schoonebeek Zechstein-veld staat een versnellingsmeter. Aan de oostelijke grens van het veld is een boorgatstation gerealiseerd waar, op verschillende dieptes, trillingen worden gemeten door geofoons. In de wijdere omgeving zijn meerdere boorgatstations en versnellingsmeters geplaatst die ervoor zorgen dat de minimumgrens voor het lokaliseren van aardbevingen tussen de Magnitude 0,5 en 1,0 is. Dit is beneden de minimum vereiste gevoeligheid van Magnitude 1,5.
- NAM zal in het geval van een aardbeving met betrekking tot het voortzetten van de oliewinning handelen conform het Seismisch Risico Beheersplan Schoonebeek, welke wordt afgestemd met SodM.
- Als er bij de waterverwerking geïnjecteerd wordt, zal de NAM in het Seismisch Risico Beheersplan Schoonebeek opnemen dat bij een aardbeving met een magnitude van groter dan 3,0 op de schaal van Richter de waterinjectie wordt beëindigd in het betreffende veld.

4.3. Gebouwopnamen – monitoring

- Gebouwopnamen zijn ook onderdeel van de afspraken. In het verleden werd dit gezien als een mogelijkheid om de schade door aardbevingen duidelijk vast te stellen. Deze functie is met name door het gebruik van de versnellingsmeters minder noodzakelijk geworden, zoals ook door de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) wordt geadviseerd. Als er bij de waterverwerking injectie plaats zal vinden, zullen de gebouwopnamen toch gedaan worden voor een select aantal nog nader te bepalen panden (bijvoorbeeld monumentale panden). De lijst met te onderzoeken panden wordt in overleg met de deelnemers aan de Ontzorgingstafel samengesteld, eventueel in samenspraak met een nog nader te bepalen onafhankelijk bedrijf; ruim voorafgaand voor aanvang van de productiewaterverwerking in Schoonebeek.

CONCEPT

5. Mens en Milieu, Flora en Fauna

- Vanuit de Ontzorgingstafel is de wens geuit om specifiek aandacht te geven aan de aspecten mens en milieu, flora en fauna bij het uitvoering van het project en operationele fase daarna. Vaak blijven deze – ook sociale - aspecten onderbelicht bij de uitvoering van (industriële) projecten en komen deze ook niet direct terug in vergunningsvoorwaarden. Om deze aspecten wel een serieuze plek te geven in het gebiedsproces Schoonebeek, zal een gezamenlijke werkgroep worden opgericht om een activiteiten- en uitvoeringsplan rondom deze onderwerpen op te stellen. Voorbeelden van onderwerpen zijn: mogelijkheden voor ecologische inrichting en beheer rondom NAM-locaties en installaties, reguliere monitoring van flora en fauna soorten als ook de ervaren beleving van de doorgevoerde ecologische inpassingen.
- In het kader van zoetwaterbeheer en droogte-management wordt een voorverkenning uitgevoerd door NAM met externe experts, met als doel de ‘blauwe voetafdruk’van het watergebruik door de NAM te compenseren.

6. Voorkomen van overlast

- Effecten van oliewinning en productiewaterverwerking en hierbij behorende mitigerende maatregelen - naast eerdergenoemde onderwerpen als aardbevingen en bodemdaling - worden beschreven in de MER Beoordelingsnotitie (ook wel aanmeldnotitie), welke onderdeel uitmaakt van de vergunningsprocedures.
- Tijdens de werkzaamheden door de NAM en hun aannemers worden er in overleg met de omgeving vooraf overlast beperkende maatregelen afgesproken. Hier gaat het dan vaak om de rijroutes van het vrachtverkeer, licht en geluidsoverlast.

7. Communicatie en Overleg

- De Stichting – of een werkgroep-vorm hieruit - zal ook fungeren als klankbordgroep in relatie tot de oliewinningsactiviteiten.
- De Stichting heeft regulier overleg met de gemeenten.
- NAM houdt de Stichting op de hoogte van de laatste en juiste informatie; bijvoorbeeld:
    - Als er veranderingen in de voortgang of uitvoering optreden dan wordt dit actief gecommuniceerd met de Klankbordgroep.
    - Regulier communiceren over de meetresultaten.
    - In het geval van onregelmatigheden of calamiteiten wordt de Stichting direct ingelicht.
    - “Een seintje krijgen wanneer er nieuwe SodM publicaties zijn”; (daarnaast kan men zich abonneren op https://www.sodm.nl/abonneren/abonnementen?context=inschrijven-nieuws)
- Voor vragen of het delen van zorgen kan men tijdens kantooruren naar het NAM kantoor De Boô - gelegen aan Burgemeester Osselaan 12 te Schoonebeek.
- Er komt vanuit de NAM een hotline voor klachten, melding van incidenten en/of onregelmatigheden. Daarnaast kunnen klachten te allen tijde (ook buiten kantooruren) bij NAM worden gemeld via de website www.nam.nl; danwel telefonisch via de NAM-meldkamer: 0592- 369111.

CONCEPT

- Meldingen en klachten kunnen ook worden ingediend bij het SodM via info@sodm.nl.
- NAM maakt gebruik van de Omgevingsapp waarin ook de omgeving Schoonebeek is opgenomen. Gebiedsbrede communicatie tijdens zowel de project- als de uitvoeringsfase zal plaatsen via deze Omgevingsapp. De app "*NAM Omgevingsapp*" is te downloaden voor iOS en android.
- In afstemming en nauwe samenwerking met de Stichting wordt een Communicatieprotocol opgesteld door NAM; belangrijkste onderwerpen/afspraken in dit protocol omvatten in ieder geval:
  - Voor uitvoering van het project wordt een publieks-informatieboekje en/of website opgesteld over de oliewinning en de daarbij behorende waterverwerking. Bij de opstelling wordt een vertegenwoordiging van de belanghebbenden betrokken.
  - Welke (meet)gegevens omtrent de oliewinning en waterverwerking worden hoe en wanneer gedeeld met belanghebbenden.
  - Wijze van evaluatie van (meet)gegevens; door wie / hoe frequent / wat te doen bij onduidelijkheden / afwijkingen?

CONCEPT

Dit afsprakenkader is tot stand gekomen met medewerking van:

Dorpsbelangen Schoonebeek, Industriekring Schoonebeek, Natuurvereniging Stroomdal, LTO afdeling Schoonebeek, een aantal individuele inwoners uit Schoonebeek en omliggende buurtschappen, het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en NAM bv, onder leiding van de onafhankelijk voorzitter.

Getekend op ..... te .....

Dhr. B.J. Bouwmeester *
Voorzitter Gebiedsproces Schoonebeek

Dhr. J. Atema
Directeur NAM bv

De Staat der Nederlanden ** vertegenwoordigd door de staatssecretaris Mijnbouw van Economische Zaken en Klimaat, Dr. J.A. Vijlbrief

Vanuit een toehorende rol door de decentrale overheden: gemeente Emmen, gemeente Coevorden en Provincie Drenthe bij de totstandkoming van het Afsprakenkader, spreken genoemde organisaties hun waardering uit voor het Ontzorgingsspoor in het Gebiedsproces Schoonebeek en de daaruit voortgekomen afspraken.

Dhr. R van der Weide
Wethouder gemeente Emmen

Dhr. J. Huizing
Wethouder gemeente Coevorden

Dhr. T. Stelpstra
Gedeputeerde Provincie Drenthe

* Tekent voor alle niet-overheid gerelateerde deelnemers voor instemming van het ‘levend document“ ’Afsprakenkader – Ontzorging” als onderdeel van het Gebiedssproces Schoonebeek.

** De Staat der Nederlanden (“Staat”) is (in juridische zin) geen partij bij dit afsprakenkader. Uit het afsprakenkader vloeien geen rechten en verplichtingen voor de Staat voort. Dit afsprakenkader wordt door de Staat, vertegenwoordigd door de staatssecretaris Mijnbouw van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, uitsluitend ondertekend als blijk van waardering van het proces en van de daaruit tussen de partijen bij dit afsprakenkader voortgekomen afspraken.

CONCEPT

MEMO

Afsprakenkader - Ontzorging

“Gebiedsproces Productiewaterverwerking Schoonebeek”

Zorgen en kritiek van *StopAfvalwaterSchoonebeek* op het Afsprakenkader - Ontzorging (concept 7 d.d. 10 maart 2023).

Algemeen:

1. De afspraken voldoen (nagenoeg) allemaal niet aan het SMART-principe.
   Hoe worden de afspraken zodoende bijvoorbeeld tijdgebonden, meetbaar en toetsbaar?

Juridisch:

2. Wat is de wettelijke grondslag om een dergelijk kader tussen NAM en inwoners vast te leggen? Dit is in het kader niet opgenomen.
   De juridische status van dit kader is daarmee onduidelijk.

3. Uit het kader blijkt niet over welke bovenwettelijke aspecten de NAM ten gunste van Schoonebeek middels dit kader afspraken maakt.
   Wat is het juridisch voordeel voor Schoonebeek om dit nu te ondertekenen?

4. In het kader ontbreekt een begripsomschrijving van de belangrijke begrippen.
   De juridische duiding van de belangrijke begrippen is daarmee onduidelijk.

5. Ten behoeve van een eenduidige verwijzing is bij de verwijzing naar onder andere de diverse (gedragen)codes en methoden niet specifiek aangegeven welke versie, vaststelingsdatum etc. van toepassing zijn, dan wel aangegeven dat de opvolgers van deze codes en methoden van toepassing worden.
   Juridisch gezien is niet vastgelegd om welke codes en methoden het exact gaat en welke codes en methoden van toepassing blijven bij aanpassing van deze codes en methoden.

6. De voorzitter tekent dit kader voor 'alle niet-overheid gerelateerde deelnemers voor instemming met dit ‘levend document’ als onderdeel van het Gebiedsproces Schoonebeek.’ In artikel 1 van het kader is aangegeven dat deze deelnemers geen formele vertegenwoordiging, maar representanten van de omgeving zijn. Volgens de Van Dale (dus normaal spraakgebruik en juridisch leidend) wordt met representant een vertegenwoordiger bedoeld. Niet is in het kader benoemd of verduidelijkt naar welke groep mensen, bedrijven, instanties en/of overige rechtspersonen in Schoonebeek en omgeving (hierna: Schoonebekers) de term ‘representanten’ verwijst.

7. In artikel 1 van het kader is aangegeven dat het kader tot doel heeft ‘aanvullende afspraken te maken tussen NAM en een brede vertegenwoordiging van lokale en regionale belanghebbenden. Tevens is aangegeven waaruit deze brede vertegenwoordiging bestaat. Wat zijn de juridische gevolgen van het opnemen van dit artikel in combinatie met bovengenoemde onder 6, te weten ‘representanten van de omgeving’ ten aanzien van de ondertekening door de voorzitter van dit kader?
   Gezien de inhoud van artikel 1 van het kader is niet juridisch uit te sluiten dat de voorzitter (indirect) tekent voor alle Schoonebekers. (De Schoonebekers kennen dit kader niet.)

8. ** Verkrijgt de voorzitter, met het ondertekenen van het kader, mandaat voor zaken die in het vervolgproces en/of ten tijde van de werking van de beoogde stichting zullen plaatsvinden?*
   ** Van wie verkrijgt hij direct of indirect dit eventuele mandaat, wat is de inhoud van dit mandaat en voor welke concrete zaken geldt dit?*

9. Welke publiekrechtelijke en privaatrechtelijke gevolgen voor de Schoonebekers spelen een rol bij het laten ondertekenen van dit kader, nu en in de toekomst?

10. Welke overige rechtsgevolgen kan dit kader hebben voor de Schoonebekers, nu en in de toekomst?

11. Welke financiële gevolgen kan dit kader hebben voor de Schoonebekers, bijvoorbeeld maar niet uitsluitend ten aanzien van de kans op nadeelcompensatie (planschade en inkomstenderving) of andere schade-uitkeringen, nu en in de toekomst?

12. In artikel 1 van het kader is opgenomen dat ‘de NAM dan wel diens rechtsopvolger verplicht is bij eventuele verkoop van het Schoonebeker olieveld de verplichtingen uit dit kader integraal over te dragen naar de verdrager’.
   ** Hoe is middels dit kader juridisch geborgd dat hieraan (en wanneer) invulling wordt gegeven?*

13. In artikel 1 van het kader is opgenomen dat ‘de NAM in samenspraak met EZK nagaat op welke onderdelen de gemaakte afspraken in het Afsprakenkader Schoonebeek onderdeel kunnen worden van benodigde vergunningen en besluiten’. Dit artikel geeft vooraf geen garantie en borgt niet welke afspraak daadwerkelijk als vergunningsvoorwaarde of andere passende wijze wordt verwerkt in de benodigde vergunningen voor de NAM. Een overzicht welke afspraak op welke wijze in welke vergunning wordt verwerkt ontbreekt.
   ** Hoe is middels dit kader juridisch geborgd dat afspraken in een vergunning worden opgenomen?*
   ** Welke afspraken kunnen opgenomen worden in welke vergunningen?*

14. In artikel 1 van het kader is aangegeven dat ‘parallel aan het Afsprakenkader een bijdragespoor wordt opgesteld onder regie van de decentrale overheden’. Een directe rol voor de Schoonebekers is in het kader niet opgenomen. Wel is een wens van Schoonebekers over betrokkenheid beschreven.
   ** Hoe is juridisch geborgd dat dit bijdragespoor resulteert in een daadwerkelijke bijdrage ten gunste van de Schoonebekers?*
   ** Welke invloed en verantwoordelijkheden voor de Schoonebekers vloeien voort uit het kader?*

15. In artikel 1 van het kader is aangegeven dat ‘met dit bijdragespoor een positieve bijdrage wordt geleverd aan de publieke ontwikkelingen in Schoonebeek. Een nadere uitleg over de begrippen ‘positieve bijdrage’ en ‘publieke ontwikkelingen’ is niet gegeven.
   ** Wat wordt in juridische zin onder deze begrippen verstaan?*
   ** Wie beoordeelt of aan deze criteria wordt voldaan?*

16. In artikel 1 van het kader is aangegeven dat ‘de stichting i.o. betrokken wenst te worden bij de uitwerking van een ‘uitvoeringsplan’ waarin de ‘governance-structuur' en ‘beoogde projectthema’s’ worden vastgelegd’. Een nadere uitleg over de begrippen ‘uitvoeringsplan’, ‘governance-structuur’ en ‘beoogde projectthema’s’ is niet gegeven.
   ** Wat wordt in juridische zin onder deze begrippen verstaan?*
   ** Op welke wijze is de wens t.a.v. de betrokkenheid van de stichting juridisch geborgd?*

17. Welke juridische meerwaarde heeft de opsomming in artikel 2 van het kader voor de Schoonebekers?

18. In artikel 2 van het kader wordt gesproken over het zogenaamde Limburgse methode. Een nadere omschrijving van deze methode is niet opgenomen.
   ** Is het bij de Schoonebekers bekend wat de ervaringen met deze methode in Limburg zijn?*
   ** Wat is vanuit het perspectief van de Schoonebeker het voordeel voor het toepassen van deze methode?*

** Waarom staat dit punt onder de wettelijke afspraken, als in het artikel wordt beschreven dat het gaat om een bereidheid van de NAM?*
** Hoe is deze bereidheid van de NAM middels dit kader juridisch geborgd?*
** Wanneer gaat de NAM deze mogelijkheid invoeren, voor welke schadegevallen is de Limburgse methode van toepassing?*

19. In artikel 3 van het kader is aangegeven dat 'door de gemeenten Emmen en Coevorden middelen beschikbaar worden gesteld om de stichting positie te geven'. Ook is aangegeven dat hierover een toezegging door de betrokken wethouders is gedaan en besluitvorming nog moet volgen.
    ** Is het college bevoegd dit besluit te nemen, wanneer worden deze besluiten genomen en wat is de hoogte van de financiële middelen die beschikbaar worden gesteld?*
    ** Hoe is middels dit kader het verkrijgen en de inhoud van de middelen geborgd?*

20. In artikel 4.2 van het kader is opgenomen dat NAM stopt met waterinjectie in het betreffende veld bij een aardbeving met een magnitude van 3.0 op de schaal van Richter (MW).
    ** Is een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke gevolgen van aardbevingen in Schoonebeek met een kracht tot 3.0 MW?*
    ** Welk positief belang is er voor de Schoonebekers om dit artikel middels dit kader af te spreken met de NAM?*
    ** Welke juridische, financiële en overige gevolgen kan het opnemen van dit artikel hebben voor de Schoonebekers op korte (ca. 5-10jr) en lange termijn (ca. 30-50jr)?*

Overig inhoudelijk:

21. Welke concrete verantwoordelijkheden komen met ondertekening van dit kader te liggen bij de Schoonebekers, voorzitter, NAM, decentrale overheden en EZK? (Een helder overzicht/tabel ontbreekt)

22. Is de levensvatbaarheid van een op te richten stichting gepolst onder de Schoonebekers?

23. Kunnen andere Schoonebekers dan nu bij de Ontzorgingstafel zijn aangesloten ook deelnemen aan de stichting?

24. In artikel 1 van het kader is aangegeven dat het essentieel is dat een significant deel van de bijdrage zichtbaar landt in de directe omgeving van Schoonebeek ten behoeve van haar inwoners.
    ** Wat wordt onder de begrippen 'significant deel' en 'zichtbare landing' verstaan?*
    ** Wie beoordeelt of hieraan voldaan wordt?*

25. In artikel 3 van het kader wordt aangegeven dat een op te richten stichting tot doel heeft toe te zien op de naleving van het kader.
    ** Welke budget, kennisinstituut, rechtsmiddelen en rechtspositie zijn van toepassing om deze taak te kunnen uitvoeren?*

26. In artikel 3 van het kader is aangegeven dat 'de stichting een afspiegeling van deelnemende partijen en organisaties vormt'.
    ** Wat wordt onder deze afspiegeling verstaan?*

27. In artikel 5 is de wens om specifieke aandacht te geven aan de aspecten mens en milieu, flora en fauna beschreven. Hierbij is aangegeven dat deze (vaak) niet terugkomen in vergunningsvoorwaarden.
    ** Welke specifieke aspecten betreffen dit waarvoor geen vergunningplicht zou gelden?*
    ** Onder andere op grond van het omgevingsrecht is diverse wet- en regelgeving van toepassing met betrekking tot deze aspecten. Waaruit blijkt dat de eventuele gewenste voorwaarden hierbij niet betrokken kunnen worden?*

Gemeente Coevorden

MOTIE 23-03

BBC2014 Belangen Buitengebied Coevorden

PvdA

VVD COEVORDEN

CDA COEVORDEN

PAC

PPC

Deze motie hoort bij: vreemd aan de orde van de dag inzake Advies College NAM aan Ministerie EZK
Deze motie wordt besproken in de vergadering van 21 maart 2023
We stellen de raad voor om het volgende besluit te nemen: We stellen vast dat: • Het college van Coevorden en Emmen gevraagd is advies te geven aan het Ministerie van EZK op het Proces Afvalwaterinjectie Oliewinning van de NAM door de oliewinning in Schoonebeek • Er onder de inwoners in zuidoost Drenthe grote zorgen zijn over het voornemen van de NAM afvalwaterinjectie van de oliewinning in Schoonebeek toe te passen in de lege gasvelden van Schoonebeek en Coevorden • Ondergetekenden deze zorgen delen • Ondergetekenden van de raad van Coevorden hierover formeel geen zeggenschap hebben. • Er een enquête is gestart om de gevoelens van de inwoners te peilen. • In het proces vragen zijn gerezen over de gelijkwaardigheid van het kennis en deskundigheidsniveau van de deelnemers aan de zogenaamde 'ontzorgtafel'. • De NAM in de achterliggende periode een 'discutabel beeld' over zichzelf heeft afgeroepen wat feitelijk in het rapport van de Parlementaire Enquêtecommissie Aardgaswinning Groningen is bevestigd. We hebben nagedacht over en: • Hebben vanuit onze verschillende politieke opvattingen de voors- en tegens afgewogen • We begrijpen niet waarom het college van Coevorden in deze fase al positief advies op het proces geeft naar EZK terwijl er nog verschillende onderzoeken lopen. • We begrijpen niet waarom het college de behandeling van de zogenaamde 'contouren nota' in Tweede en Eerste Kamer niet afwacht terwijl hier een fundamenteel andere insteek wordt gekozen voor winning van fossiele grondstoffen op het land; van 'ja mits' naar 'nee tenzij'. • We begrijpen niet dat enorm veel 'hernieuwbare' energie gebruikt wordt voor de winning van fossiele grondstoffen en daarbij geen kosten-baten analyse gegeven wordt.

Gemeente Coevorden

MOTIE 23-03

- Er zijn onvoldoende waarborgen in het vervolgproces en eventuele bijdragenspoor bij de eventuele afgifte van een vergunning van EZK aan de NAM door het college gesteld.

We vinden dat:

- Het college naast haar eigen reactie de reactie van de raad in deze motie onder de aandacht moet brengen van EZK met de volgende punten:
  1. Dat EZK eerst alle onderzoeken afwacht.
  2. Dat EZK eerst de uitkomsten van de enquête onder inwoners afwacht.
  3. Dat EZK de uitkomsten van de bespreking 'contouren nota in de Tweede en de Eerste kamer afwacht.

  Alvorens tot een definitief besluit over de Afvalwaterinjectie in Schoonebeek en Coevorden te komen. En daarmee ook opschortende werking intreed voor het hernieuwd opstarten van de oliewinning in Schoonebeek

Dat inzichtelijk wordt gemaakt wat het netto energie rendement is van de oliewinning ten opzichte van de hernieuwbare energie die wordt geïnvesteerd.

Indien EZK een positief besluit neemt voor de hernieuwde opstart oliewinning en afvalwaterinjectie er zorg voor draagt dat:

1. De positie van de ontzorgtafel als integraal onderdeel een plek krijgt in 'vergunning verlening'.
2. Dat er voldoende deelnemers met kennis en deskundigheid aan de ontzorgtafel deelnemen.
3. Daar waar achterstand in kennis en deskundigheid wordt ervaren aan de ontzorgtafel deze beschikbaar komt.
4. Dat de vergaderingen van de ontzorgtafel open, transparant en voor iedereen toegankelijk zijn.
5. Dat wordt vastgelegd dat de eventuele gevolgschade voor rekening van de NAM en/of Staat der Nederlanden onder voorwaarde van 'omgekeerde bewijslast' komt en deze daar ook verantwoordelijkheid voor neemt en dit ook als zodanig wordt vastgelegd in de vergunning.
6. Dat wordt vastgelegd dat 20% van de netto opbrengsten van de te winnen olieopbrengsten uit Schoonebeek in een op te richten fonds voor de regio worden ingebracht waar Emmen en Coevorden als gemeenten beiden voor 50% eigenaar van zijn.

Irene Driehuis	Henk Mulder	Marjan Nijenbanning	Floris Vulto	Eddy Heeling	Henk Bouwers
PAC	BBC2014	PvdA	VVD	CDA	PPC

Resultaat stemming:

Aangenomen / ~~verworpen~~ met 24 stemmen voor en 0. stemmen tegen

voorzitter,

Raadhuisplein 1
7811 AP Emmen
t. 14 0591
f. 0591 377602

Postbus 30001
7800 RA Emmen
e. gemeente@emmen.nl
i. gemeente.emmen.nl

Gemeente Emmen

Aan de raad van de gemeente Emmen

team
Beleid leefomgeving

ons kenmerk	zaaknummer	bijlage	behandeld door	BSN
39990-2023:006754	39990-2023	11	J.H. Laarman	

datum	telefoon	fax	e-mail
14 februari 2023	14 0591		gemeente@emmen.nl

onderwerp
Bestuurlijke reflectie gebiedsproces Schoonebeek

Geachte leden van de raad,

Zoals u weet, wil de NAM het water dat vrijkomt bij de oliewinning in Schoonebeek ter plekke gaan verwerken. Samen met andere regionale overheden drongen we er bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en de NAM op aan belanghebbenden te betrekken bij het proces. En wel vóórdat de officiële vergunningsprocedures beginnen. Er is daarom een gebiedsproces gestart met bewoners, andere belanghebbenden en decentrale overheden. Het proces kent drie sporen: ontzorgen, vergunnen en bijdragen. U leest hierover meer verderop in deze brief. Als onderdeel van het gebiedsproces lieten EZK en NAM verschillende onderzoeken uitvoeren. U hoorde hier over tijdens een raadsinformatieavond op 25 januari en u heeft een afschrift van de presentaties en de onderzoeken ontvangen.

Het ministerie van EZK vroeg ons op 31 januari per brief om een bestuurlijke reflectie te geven op het gebiedsproces in het algemeen en de pijler ontzorgen in het bijzonder.

Nu is in grote lijnen alle informatie beschikbaar over het te volgen proces en over de concrete voornemens en de onderbouwing daar van. Daarom is het nu een goed moment om in deze raadsbrief in te gaan op de gang van zaken: waar staan we, hoe gaat het verder en hoe staan wij hier als gemeente in. We gaan in op het gebiedsproces tot nu toe en op de momenteel beschikbare informatie. Dit geeft ons een richtsnoer om te handelen in de vervolgfase. Wij vragen het presidium deze brief te agenderen voor de commissievergadering van 13 maart. We horen dan graag uw mening voordat wij onze reflectie aan het ministerie van EZK sturen.

De rol van het regionale bestuur
Besluitvorming over mijnbouwactiviteiten ligt in Nederland wettelijk op landelijk niveau. In dit geval bij de Staatssecretaris van Mijnbouw, dhr. Vijlbrief. Gemeenten zijn alleen bevoegd gezag voor een aantal kleinere, wettelijk sterk ingekaderde vergunningen, zoals aanlegvergunningen. Maar in de belangrijkste vergunningen over boven- en ondergrondse aspecten hebben regionale bestuurders vooral een adviesrol.

We voelen als college uiteraard de zorg voor onze omgeving en inwoners en onze politieke verantwoordelijkheid. Daarom dringen wij al vanaf het bekend worden van de plannen aan op een zorgvuldig proces, met aandacht voor betrokkenen en het milieu en dat de toekomstige verwerking van het afvalwater veilig en verantwoord dient te gebeuren.

Wij kijken daarom vooral naar de onderbouwing van de voornemens en het gelopen en te lopen proces.

Gebiedsproces
Samen met de gemeente Coevorden, de provincie Drenthe en waterschap Vechtstromen stemden we in de afgelopen maanden regelmatig af met NAM en EZK. Sinds maart vorig jaar hebben deze partijen een aantal keren op bestuurlijke niveau met elkaar gesproken. Onze ambtenaren bespreken de gang van zaken tweewekelijks met EZK en de NAM. In deze overleggen brengen wij onze zorgen en wensen in. Zo zijn we actief betrokken bij alles wat gaande is in de drie sporen van het gebiedsproces.

Hier volgt een korte toelichting op de drie genoemde sporen.

Ontzorgingsspoor
NAM en EZK spreken met inwoners en belanghebbenden uit Schoonebeek en omgeving aan een 'ontzorgingstafel'. Kort geleden is Bert Bouwmeester door de deelnemers aan de ontzorgingstafel gekozen als onafhankelijk voorzitter. Aan de ontzorgingstafel worden de zorgen en wensen van de deelnemers besproken. Op basis daarvan zijn afspraken gemaakt over monitoring in aanvulling op wettelijke verplichtingen, 0-metingen, meldingen, enzovoort. De afspraken en maatregelen worden vastgelegd in een zogenoemd Afsprakenkader. De NAM, EZK en de voorzitter ondertekenen dit. De regionale bestuurders willen het afsprakenkader bekrachtigen en borgen. Deels worden de afspraken onderdeel van vergunningen. En daarmee onderdeel van het toezicht door SodM.

De ontzorgingstafel gaat door in de realisatiefase en de bedrijfsfase. Er wordt een stichting of andere rechtsvorm opgericht om de belangen van de direct betrokkenen rondom Schoonebeek te behartigen, als opvolger van de huidige ontzorgingstafel.

Vergunningenspoor en onderzoeken
Op 25 januari heeft de NAM haar voorkeursalternatief voor de verwerking van het productiewater gepresenteerd: het injecteren van het productiewater in lege gasvelden onder het olieveld Schoonebeek. Voor dat voorkeursalternatief gaat de NAM straks diverse vergunningen aanvragen.

In de loop van het gebiedsproces zijn twee belangrijke onderzoeken uitgevoerd die het voorkeursalternatief onderbouwen. In het Onderzoek Oliewinning Schoonebeek wordt het trechterproces naar het voorkeursalternatief van de NAM geschetst. Het rapport laat zien hoe vanuit een veelheid van alternatieven (van stoppen met oliewinning tot maximale zuivering van het productiewater) drie qua techniek en milieu mogelijk haalbare alternatieven overbleven. Uit die drie heeft de NAM haar voorkeur bepaald (zie bijlage 6).

Daarnaast liet EZK op verzoek van de Tweede Kamer een Maatschappelijke Kosten en Baten Analyse (MKBA) uitvoeren door CE Delft en TNO. Hierin zijn de kosten en baten van de oliewinning, inclusief de alternatieven voor de waterverwerking, op een rijtje gezet. De invalshoek is landelijk, met een kleine doorkijk naar de kosten en baten op regionaal niveau. In deze MKBA komt naar voren dat er (op landelijk niveau) grote baten zijn. Ook is een belangrijke bevinding dat de CO_2 footprint van de Schoonebeker olie kleiner is dan die van geïmporteerde olie. Maar dan moet wel gebruik worden gemaakt van zogenaamde E-boilers, die draaien op groene stroom.

Op verzoek van de provincie Drenthe, gemeenten Emmen en Coevorden en waterschap Vechtstromen heeft TNO (samen met KWR) het rapport Onderzoek Oliewinning Schoonebeek van RHDHV bekeken, met de vraag of de juiste conclusies uit de beschikbare informatie getrokken worden. KWR is een gerenommeerd kennis- en onderzoeksinstituut op het gebied van watertechnologie. TNO komt tot de

conclusie dat RHDHV de juiste set van alle mogelijke verwerkingsopties voor het productiewater in het vizier heeft en dat RHDHV haar conclusies goed onderbouwt. Van de drie oplossingen die RHDHV nader heeft onderzocht, meent TNO dat RHDHV te optimistisch is over oplossingen met gehele of gedeeltelijke waterzuivering. Deze zuiveringstechnieken zijn nog niet beschikbaar op industriële schaal. TNO en KWR zijn aanzienlijk behoedzamer over het tempo en de doorontwikkeling van de zuivering op de benodigde schaal. Met in acht neming van de review van TNO kunnen we begrip hebben voor de voorkeur van NAM voor rechtstreekse waterinjectie in het gasveld Schoonebeek. Wel vindt TNO enkele leemten in de informatie over injectie in het rapport Onderzoek Oliewinning Schoonebeek. Deze leemten kunnen ingevuld worden in de nu volgende detailonderzoeken die nodig zijn voor de vergunningaanvragen.

De presentaties en onderzoeken die 25 januari zijn behandeld, zijn al eerder bekend gemaakt via de griffie. De stukken zijn opnieuw als bijlage toegevoegd. Nieuw is de review die TNO heeft gemaakt. Nieuw is ook de onderbouwing door NAM van de voorkeur voor het injecteren van het productiewater in het gasveld Schoonebeek.

Bijdragenspoor
Vanaf het begin van het gebiedsproces hebben wij uitgesproken dat de regio meerwaarde moet ondervinden van de oliewinning, omdat zij ook de eventuele nadelen en risico's ondervindt. De NAM en EZK onderschrijven dit. Dit past ook in de voorgenomen herziening van de Mijnbouwwet (zie bijlage 10).

Uit de MKBA blijkt dat de baten van de oliewinning vooral bij de rijksoverheid landen. Het gaat met name om een direct financieel voordeel voor de schatkist. Dat wil niet zeggen er dat er helemaal geen economisch voordeel is voor de regio. Uit het Onderzoek Oliewinning Schoonebeek blijkt dat in de regio ca. 300 banen direct gemoeid zijn met de oliewinning. Jaarlijks wordt qua operationele kosten ca. €20 miljoen in de regio besteed, waarvan €2 miljoen in Schoonebeek.

Er wordt een onderzoek op poten gezet hoe de activiteiten verder van meerwaarde kunnen zijn voor de regio. Dit gaat de regio samen met de NAM en EZK doen. Momenteel onderzoekt een verkenner wat het beste proces is om het bijdragenspoor te doorlopen en wie daar het beste aan kunnen deelnemen. Wij gaan er van uit dat zowel de NAM als de rijksoverheid bijdragen aan de regio.

Conclusie
Wij zijn tevreden over onze afspraken met de NAM en EZK over het gebiedsproces. Hierin kunnen de zorgen en belangen van de omwonenden in Schoonebeek en omgeving én onze zorgen en belangen geadresseerd worden.

Wij vinden het belangrijk dat de direct betrokkenen, zoals omwonenden rondom de locaties, blijvend goed geïnformeerd en betrokken worden. Ook moeten zij de mogelijkheid hebben om hun vragen en zorgen te adresseren en moeten er goede afspraken hierover zijn met NAM. Met de ontzorgingstafel en het Afsprakenkader wordt dit wat ons betreft goed geborgd.

Ook vinden wij dat de regio meerwaarde behoort te ondervinden van de aanwezigheid van de activiteit op haar grondgebied. Wij hebben er vertrouwen in dat met het bijdragenspoor een goed proces wordt ingericht om met EZK, de NAM en de andere decentrale overheden gezamenlijk naar deze meerwaarde te zoeken. Wij vinden de huidige verdeling van de opbrengsten van de oliewinning onevenwichtig.

Wij vinden de afweging van alternatieven en de trechtering naar het uiteindelijke voornemen van de NAM, navolgbaar en logisch. Een belangrijk uitgangspunt van ons was en is dat de injectie veilig en verantwoord voor mens, milieu en ondergrond moet zijn. Op basis van de informatie die er nu ligt, vinden we dat er een gedegen basis is om over te gaan naar de fase van vergunningaanvragen. Onderdeel van de vergunningprocedures is de beoordeling van de vergunningsaanvragen door de technisch adviseurs, onder andere Staatstoezicht op de Mijnen (SodM). Dan blijkt pas definitief of het inderdaad veilig en verantwoord is om productiewater in de ondergrond van Schoonebeek te injecteren. Wij zullen dit kritisch blijven volgen.

Een belangrijk aspect voor de veiligheid is het gebruik van nieuwe materialen in alle pijpleidingen en injectieputten. Dit heeft de NAM inmiddels toegezegd. Dit is een belangrijk verschil met de operatie in Twente. Ook de afspraken over extra monitoring en controles, en toezicht van SodM daarop, uit het Afsprakenkader geven vertrouwen dat de veiligheid goed geborgd wordt.

Wij vinden dat er voldoende basis is om onze bijdrage te leveren aan volgende stappen in het gebiedsproces. In de vervolgstappen zijn er onderdelen die nadere aandacht nodig hebben. Dit blijkt uit de review van TNO. Wij vragen NAM en EZK de bevindingen van TNO te betrekken in de nadere uitwerking van de plannen voor de vergunningprocedures.

We willen ons antwoord op het reflectieverzoek van het ministerie baseren op bovenstaande conclusies. Daarbij willen we aandacht vragen:

- Dat inwoners en belanghebbenden blijvend goed geïnformeerd worden en hun belangen goed behartigd worden, en dat daarvoor een goed geborgd vervolg wordt gegeven aan de Ontzorgingstafel .
- Dat in de voorbereidingen van vergunningaanvragen de bevindingen van de review door TNO worden meegenomen.
- Dat de benutting van E-boilers op groene energie wordt geborgd.
- Dat we in de uitwerking van het bijdragenspoor komen tot passende afspraken met NAM en rijksoverheid.

Hoe verder

De NAM dient nu vergunningaanvragen in. De belangrijkste vergunningen zoals de boorvergunningen, het winningsplan en de vergunningen voor injectie, vallen onder de bevoegdheid van de staatssecretaris van Mijnbouw. Onderdeel van die aanvraagprocedure is dat de regionale overheden om een advies wordt gevraagd. Waarschijnlijk worden enkele kleinere activiteiten, zoals aanleg van transportleidingen of bouwactiviteiten op de locaties, direct bij de gemeente aangevraagd. De toetsingskaders hiervoor staan vast, een oordeel over verwerking van afvalwater hoort daar niet bij.

Wat vragen wij u

We vinden het belangrijk het gevoel van de raad te vernemen, voordat we de vraag van het ministerie beantwoorden die hierboven is vermeld. Daarom vragen we u of de raad onze conclusies deelt. Zoals al aangegeven hopen we hierover met u te spreken in de commissievergadering van 13 maart.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Emmen

de gemeentesecretaris	de burgemeester
M. Plantinga-Leender	H.f. van Oosterhout

Stop Afvalwater Schoonebeek

Aan het college van gedeputeerde staten en de leden van provinciale staten van Drenthe,

Onderwerp: Herstart oliewinning Schoonebeek middels afvalwaterinjectie gasveld Schoonebeek, Reflectie op provinciale reflectie (uw brief d.d. 24 april 2023 aan ministerie EZK)

Schoonebeek, 15 mei 2023

Geacht college van gedeputeerde staten, geachte leden van provinciale staten,

In aanvulling op onze inspraakreactie van 17 mei 2023 tijdens de vergadering van de Provinciale Staten, vragen wij uw aandacht voor het volgende:

Nederland heeft het verdrag van Parijs ondertekend en daarmee verklaart dat men zo snel als mogelijk van de fossiele energie af wil. Desondanks willen het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en de NAM de lastig winbare dikke olie uit het Schoonebeek veld nog winnen zo lang het nog kan en nog enigszins maatschappelijk aanvaardbaar wordt verondersteld. Om de dikke fossiele olie te kunnen winnen, is een energie-inefficiënt proces benodigd waarbij men stoom nodig heeft dat men wil opwekken met schoon water en schone energie.

Gezien de uitspraak van de NAM in 1996 dat men het Schoonebeeker olieveld definitief gaat sluiten, kunnen wij ons niet aan de indruk onttrekken dat NAM de oliewinning helemaal niet wil hervatten. Gelet op het laten maken van de Maatschappelijke kosten-baten analyse door het ministerie kunnen wij niet anders constateren dan dat het ministerie mede-initiatiefnemer is van het initiatief. Hetzelfde ministerie dat tevens vergunningverlener en toezichthouder is. Sinds de herstart van de oliewinning in 2011 kan daarbij niet echt gesproken worden van een geslaagd bedrijfseconomisch project van NAM, gezien de hoge kosten en de matige opbrengsten in verband met de vele incidenten sinds de herstart. Sinds de herstart kon namelijk slechts een beperkt deel van de beoogde oliewinning plaatsvinden. NAM heeft daarbij het olieveld te koop staan en zal het veld in bedrijfseconomisch opzicht zo aantrekkelijk mogelijk in de etalage willen hebben staan.

In Schoonebeek en omgeving maken we ons grote zorgen over het voornemen van het ministerie en NAM om de oliewinning te herstarten en de voorgenomen afvalwaterinjectie te laten plaatsvinden in het lege gasveld Schoonebeek.

Na diverse incidenten is de afvalwaterinjectie in Twente opgeschort en is NAM voornemens de afvalwaterinjectie simpelweg te verplaatsen naar Schoonebeek. Een gebiedsproces geleid door en/of namens het ministerie is al geruime tijd gaande, waarbij nagenoeg geen rol is weggelegd voor de lokale bewoners.

Van de parlementaire enquête Gas boven Groningers leren we hoe dominant geld is, hoe de overheid de ernst van problemen structureel onderschat en/of niet handelt volgens haar eigen wet- en regelgeving en hoe beslissers hun zorgplicht ernstig verzaken door de bescherming van het milieu en het welzijn, de veiligheid en de gezondheid van de lokale bewoners structureel te negeren. De

blijvende rol als initiatiefnemer, vergunningverlener en toezichthouder binnen één ministerie draagt niet bij aan het vertrouwen dat dit project anders wordt behandeld.

We zien hetzelfde gebeuren in Schoonebeek en Coevorden. De afvalwaterinjectie in Twente is opgeschort. Het plan is om medio 2024 de afvalwaterinjectie volledig plaats te laten vinden in het Drentse gasveld onder Schoonebeek. Ondanks de crisis rondom het afvalwater in Twente en het weglekken van miljoenen liters afvalwater aan de Duitse zijde van de grens nabij Schoonebeek als gevolg van lekkage bij afvalwaterinjectie in het oliewinningproces aldaar en het gebrek aan lokaal draagvlak blijft het voornemen bestaan om de activiteiten domweg te verplaatsten naar Schoonebeek. Bij de overheid is blijkbaar geen gevoel voor wat er speelt en leeft in de buitenwereld, waardoor de bewoners het vertrouwen in de integriteit en betrouwbaarheid van de overheid hebben verloren. De ruimte voor de inwoners aan de ontzorgtafel/klankbordgroep beperkt zich tot de randvoorwaarden. Over de wijze van verwerking van afvalwater en de diverse varianten hierin mag niet gesproken worden, evenals over het zogenaamde bijdragenspoor. Wel acht het ministerie de lokale bevolking in staat straks een toezichthoudende rol te kunnen vervullen. Ook uw bestuurlijke verantwoordelijkheid, besluitvorming en toezicht ontbreekt bij dit aspect.

Wij voorzien brede problemen voor de toekomst van Schoonebeek en omgeving en we maken ons grote zorgen over dit proces, voor draagvlak voor de bühne. In dit proces mag geen ruimte zijn voor een kritisch geluid, onafhankelijke kennis/deskundigheid ontbreekt en de sociale cohesie wordt aangetast. De rollen van de verschillende bestuursorganen zijn ondoorzichtig. Op ambtelijk en bestuurlijk niveau vinden al langere tijd gesprekken plaats met NAM. Ook de provincie Drenthe is hierbij gesprekspartner. Transparantie en openbaarheid van deze gesprekken zijn ver te zoeken. Het lijkt of het ministerie en NAM samen alles al in kannen en kruiken hebben. Het plan lijkt al uitgekristalliseerd. Er is geen ruimte en openheid voor publieke participatie.

- Bent u juist en volledig geïnformeerd over deze ontwikkelingen met vergaande impact voor de regio?

Water- en bodemkwaliteit

De activiteiten van NAM en tevens de keuze van de voorkeursvariant hebben invloed op de bodem en het grondwater. U heeft een wettelijke en daarmee grote bestuurlijke verantwoordelijkheid op het gebied van water en bodem. Bij alle ruimtelijke beslissingen moeten deze uitgangspunten aan de voorkant worden meegenomen. Er liggen grote opgaven voor het waterdomein, onder andere vanuit de Kaderrichtlijn Water. De drie grote wateropgaven zijn vervuild water, verdroging en duurzame ontwikkeling.

De Europese bodemstrategie is gericht op het realiseren van gezonde bodems die kunnen bijdragen aan alle grote maatschappelijke opgaven van de komende decennia. Een gezonde bodem draagt bij aan de kwaliteit van het grondwater. Volgens de specialist Ecohydrologie van het KWR is het belangrijkste uitgangspunt voor de bescherming van grondwater voorkomen dat er verontreinigingen in de bodem terechtkomen: “Wat er niet in komt, hoef je er niet uit te zuiveren.”

Het RIVM waarschuwt voor een groot schoonwater tekort in 2030

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu benadrukt in haar recente rapport over drinkwater dat het belangrijk is dat grond- en oppervlaktewater schoon is en blijft.

- Hoe verhouden uw ambities, de Europese bodemstrategie en het advies van het RIVM zich tot de plannen van NAM?

Restwater heeft een functie in het watersysteem. Er wordt teveel water weggevoerd, terwijl de natuur en ook de landbouw, juist op de droogtegevoelige hoge zandgronden dit hard nodig hebben. Door de wijze van uitoefening van de activiteiten door NAM wordt sinds de nieuwe vorm van oliewinning in Schoonebeek miljarden liters aan het oppervlaktewater onttrokken. Met de voorkeursvariant blijft deze onttrekking in stand. Dat water wordt gebruikt voor de oliewinning en verdwijnt straks zwaar vervuild in de diepe ondergrond. Tegelijkertijd investeert de overheid voor miljoenen euro's in een (water)bufferzone om in het unieke en kwetsbare hoogveengebied Bargerveen verdroging tegen te gaan.

- Wat is uw visie en de rol van het waterschap precies?

U wilt de kwaliteit van het water in de provincie verbeteren. Uit de integrale rapportage bodem- en grondkwaliteit (aangeboden bij brief van gedeputeerde staten van 4 april 2023) blijkt dat de Drentse bodem- en grondwaterkwaliteit onder druk staat. In het onderzoek integrale grondwater en bodemkwaliteit lezen we slechts over de vervuiling van grondwater met meststoffen, resten van medicijnen en gewasbeschermingsmiddelen.

Vooral de landbouw moet het ontgelden in het rapport van de Royal HaskoningDHV, één van de vaste opdrachtnemers van NAM en die alle rapporten over de oliewinning en waterinjectie baseert op door NAM aangeleverde gegevens**.** Echter, wij missen in het onderzoek de impact van de NAM-activiteiten en bijbehorende incidenten in Schoonebeek en omgeving op de kwaliteit van oppervlakte- en grondwater. Zowel de waterkwaliteit als de waterkwantiteit in Zuidoost Drenthe hebben hieronder te lijden.

Waarom zijn er zo weinig grondwaterpeilbuizen in deze regio? Bewoners hebben eerder bij u aan de bel getrokken, ook met de vraag uw coördinerende rol en verantwoordelijkheid op te pakken als het gaat om het weglekken van miljoenen liters afvalwater over de Duitse grens. Bekend is dat dit water zich richting oppervlakte en het Schoonebekerdiep verplaatst.

- Wat is de huidige stand van zaken voor wat betreft de verontreiniging/sanering en de grondwater- en bodemkwaliteit aan Duitse en Nederlandse zijde?

Juist vanwege de crisis rondom het afvalwater in Twente, het weglekken van miljoenen liters afvalwater over de Duitse grens en het strafrechtelijk onderzoek in Borgsweer, is het op grote schaal monitoren van grondwater in een ruime regio rond Schoonebeek en Coevorden essentieel. De activiteiten in Borgsweer lijken overeen te komen met de activiteiten op locatie S313 in Coevorden en straks op locatie S447?.

- Wat is uw rol als het gaat om de afvalwaterinjectie op deze twee locaties? Realiseert u zich wat er aan de hand is in Borgsweer en dat de activiteiten op deze twee locaties sterk overeen lijken te komen?

- Bent u bekend met de incidenten in de regio Schoonebeek en Coevorden? Wat betekent dit voor uw ambities op het gebied van bodem en water?

Behoud en herstel beekdallandschap Schoonebeek en Coevorden

Het oliewingebied en het lege gasveld Schoonebeek liggen deels in het prachtige beekdalgebied van het Schoonebekerdiep. Dit beekdal is een belangrijke drager voor cultuurhistorische sporen. In dit gebied ligt uw accent op het behoud en herstel van de bestaande landschapskwaliteit.

Het grondgebruik is sinds de nieuwe vorm van oliewinning ingrijpend veranderd. Als gevolg van blijvende ontwatering voor deze vorm van oliewinning is de bodemchemie en de lokale hydrologie in het gebied sterk aangetast. Veel veenbodems van beekdalen zijn de afgelopen decennia verdroogd door de ontwatering. De bodem daalt door ontwatering. Weg- en waterwerken in het gebied worden keer op keer versterkt. NAM-activiteiten en incidenten hebben impact op de kwaliteit van het oppervlaktewater en het grondwater. Het beekdal vormt het afwateringssysteem van het zandlandschap. NAM zorgt met de huidige plannen voor een verdere achteruitgang van het hele beekdallandschap. De Europese Kaderrichtlijn Water (KWR) heeft als doel goede en gezonde systemen van oppervlakte- en grondwater en voldoende beschikbaarheid van schoon water. De doelen van de KWR hebben een nauwe relatie met het gehele beekdallandschap en verhouden zich slecht met de plannen van NAM. Ze vormen een bedreiging voor de kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater.
Verdroging, vervuiling, waterberging en natuurherstel in beekdallandschappen zijn belangrijke ruimtelijke opgaven waar waterschappen aan werken.

De landschapsecologische analyse en hydrologie verdienen daarbij een centrale rol. Belangrijkste maatregel in de Aanpak Stikstof is het herstel van de hydrologie. Alleen door te werken aan systeemherstel zullen de maatregelen effectief en vooral ook duurzaam zijn.

- Wat is uw visie/aanpak voor een integraal herstel van het beekdallandschap in Schoonebeek en Coevorden?
- Hoe ziet u dit herstel in relatie tot de NAM-activiteiten en de incidenten?
- Is er een hydrologische en ecologische analyse van dit beekdalgebied?
- Wat is de impact van de oliewinning en de afvalwaterinjectie in dit beekdalgebied?

Uw rol als toezichthouder

Provincie en waterschap komen elkaar voortdurend tegen als partners bij gebiedsontwikkeling en klimaatadaptatie.

- Hoe onderscheid u dat van uw verantwoordelijkheid als toezichthouder?
- Hoe houdt u elkaar scherp waar u een wettelijke taak heeft?

Dat het mis kan gaan, bewees de naar buiten gekomen affaire in februari jongstleden. Waterschap Vechtstromen heeft zich in een lastige situatie gemanoeuvreerd. Het waterschap heeft met NAM een contract gesloten voor de levering van ultraschoon water. Het gaat om vele miljarden liters puur water dat normaliter na het zuiveringsproces aan het oppervlaktewater wordt toegevoegd, zodat het ook weer als grondwater (en drinkwater) kan gaan fungeren. Het water wordt nu gebruikt voor de oliewinning en verdwijnt straks zwaar vervuild in de diepe ondergrond. Dit is in strijd met uw ambities.

Er is een variant van afvalwaterverwerking bekend waarbij het watergebruik veel meer circulair wordt, er miljarden liters schoon water worden bespaard en het afvalwater grotendeels kan worden hergebruikt.

- Waarom eist u niet dat deze variant wordt toegepast?
- Waarom grijpt u niet in als toezichthouder?

Terugdringen stikstofbelasting

Zowel in de bouwfase als de gebruiksfase van de oliewinning- en waterinjectie-activiteiten van NAM zal naar verwachting veel stikstof worden geproduceerd, en dat terwijl deze activiteiten plaatsvinden op een steenworp afstand van het stikstofgevoelige Natura 2000-gebied Bargerveen.

- Bent u hiermee bekend en wat is uw visie hierop?
- Is bij u een recente Aerius-berekening bekend waaruit de depositie op het Bargerveen blijkt? En uit welke passende beoordeling blijkt dat de impact van deze activiteiten op het Bargerveen niet in strijd zijn met de instandhoudingsdoelstellingen voor dit gebied?
- Hoeveel boeren zouden hiervoor bijvoorbeeld uitgekocht moeten worden om de depositie te compenseren?

U speelt een belangrijke rol in het terugdringen van de stikstofbelasting in Natura 2000-gebieden. Wij stellen vast, dat NAM geen natuurvergunning op grond van de Wet natuurbescherming heeft voor haar activiteiten in Schoonebeek en omgeving en derhalve al jarenlang in overtreding is. In beginsel bent u het bevoegd gezag op dit aspect van de Wet natuurbescherming. Uw college zal hiertegen handhavend moeten optreden, een vergunningaanvraag moeten eisen en (laten) beoordelen en de stikstofdepositie van de huidige bedrijfsvoering van NAM moeten vergelijken met die in 2004.

Heel recent heeft u ook voor het Bargerveen een concept NatuurDoelAnalyse laten opstellen. Hieruit blijkt onder andere dat voor alle relevante habitattypen niet voldaan wordt aan de ecologische vereisten, de oorzaken hiervan de (sterke) overbelasting met stikstof en verdroging zijn en het huidige maatregelenpakket niet voldoende is om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken. Desondanks geeft u in uw brief aan het ministerie aan dat u onderschrijft dat het voornemen van NAM voor afvalwaterinjectie logisch en navolgbaar is.

Gaat u bijvoorbeeld de (piek)belasters (laten) uitkopen om stikstofruimte te creëren voor het heropstarten van de oliewinning met bijbehorende geplande afvalwaterinjectie in Schoonebeek? Wij vinden dit een kwalijke zaak. Stikstofruimte kan beter worden ingezet voor bijvoorbeeld de legalisatie van de lokale PAS-melders en het benodigde natuurherstel.

Duurzame energie inzetten voor de fossiele industrie?

NAM wil duurzame energie gaan inzetten voor het heropstarten van de oliewinning met bijbehorende geplande afvalwaterinjectie. De inzet van duurzame energie is nodig om te voldoen aan de bestuurlijke/politieke voorwaarden om de oliewinning Schoonebeek een lagere CO2-voetprint te geven dan geïmporteerde olie. Een beperkt gedeelte van de energiebehoefte om het water te verhitten tot stoom zal middels elektrische boilers worden uitgevoerd. Deze boilers gaan draaien met zonne- en/of windenergie, bijvoorbeeld van de windmolenparken in de Noordzee. De schaarse duurzame energie is echter hard nodig voor het verwarmen van onze woningen of het elektrificeren van de mobiliteit. Daarbij kan het transport van deze energie ten behoeve van NAM zorgen voor onnodige en ongewenste congestie op het netwerk.

Is het in het kader van de klimaattransitie trouwens niet ridicuul om duurzame energie te willen inzetten voor het in stand houden van de vervuilende fossiele industrie, wetende dat de oliewinning Schoonebeek slechts voor 1% bijdraagt aan de landelijke behoefte aan aardolie. Ook is het de vraag of het toepassen van de elektrische boilers zorgt voor een lagere CO2-voetprint dan geïmporteerde olie. Op basis van het huidige aanbod zal er gemiddeld over het hele jaar gedurende ongeveer 2,5 uur per dag voldoende groene stroom beschikbaar zijn en zal de rest van de benodigde elektrische energie alsnog worden opgewekt met behulp van gasgestookte turbines in de warmtekracht van de NAM. Daar komt bij dat er een schreeuwend tekort is aan personeel voor veel te veel banen. Waarom zou u in de regio nog willen investeren in banen voor de fossiele industrie?

Vergunningaanvraag NAM

De vergunningaanvraag vormt het sluitstuk van het besluitvormingsproces waarbij in het MER kan worden aangesloten bij objectief verzamelde milieu-informatie. Vreemd genoeg ligt er volgens de directeur van NAM al een vergunningaanvraag voor elektrische boilers die stoom gaan maken om de stroperige olie uit de grond te halen. Dit terwijl er nog een keuze zou moet worden gemaakt op basis van alternatieven die juist, volledig, zorgvuldig en onafhankelijk moeten worden uitgewerkt in een milieueffectrapportage. Uit een kennisgeving van het ministerie van eind maart maken wij op dat de staatssecretaris echter al een besluit heeft genomen dat het opstellen van een MER niet vereist is.

- Bent u het met ons eens en gaat u bij het geven van het provinciaal advies aan het ministerie de staatssecretaris erop wijzen dat dit mer-beoordelingsbesluit in strijd is met de Wet milieubeheer?

Er is immers sprake van het wijzigen van de winning van aardolie, het brengen van gevaarlijke afvalstoffen zoals benzeen, kwik en H2S in de diepe ondergrond en de noodzaak van een passende beoordeling op grond van de Wet natuurbescherming. Daarnaast vragen wij ons af of het inbrengen van de gevaarlijke afvalstoffen in overeenstemming is met de Mijnbouwwet, aangezien geen sprake is van tijdelijk opslag maar van definitief afvoeren.

Daarbij herkennen wij een oude werkwijze van EZK en NAM. Er is consequent sprake van het splitsen van projecten en locaties in vergunningprocedures, waardoor er geen juist en volledig beeld dreigt te ontstaan van de effecten voor het milieu, onze leefomgeving, veiligheid en gezondheid. Ook grensoverschrijdende aspecten zullen hierin voldoende aan de orde moeten komen en kunnen niet zo maar worden uitgesloten. Het gasveld waarin het afvalwater wordt geïnjecteerd stopt immers niet bij de Nederlandse grens ter plaatse van het Schoonebekerdiep.

De plannen van NAM hebben ingrijpende gevolgen voor het milieu, onze leefomgeving, veiligheid en gezondheid.

- Hoe waarborgt u dat de werkwijze van NAM en EZK voldoet aan de samenhangende beoordeling conform de Mijnbouwwet, de Wet natuurbescherming, de Wet ruimtelijke ordening, de milieuwetgeving, de Europese SMB richtlijn, de EU richtlijn milieubeoordeling projecten, etc. en hoe gaat u hiermee om in de uitvoering van uw taken en verantwoordelijkheden?

- De minister lijkt veel haast te hebben om de inkomsten van de oliewinning nog veilig te stellen, zolang oliewinning nog in beperkte mate maatschappelijk aanvaardbaar wordt verondersteld en er niet voor te kiezen de effecten voor milieu, onze gezondheid en veiligheid

juist, zorgvuldig, integraal en volledig in beeld te brengen. Hoe gaat u de minister hierop wijzen en verwerkt u dit in uw advies?

Gezien de maatschappelijke en ruimtelijke context, de te verwachten (milieu)gevolgen voor de omgeving, voor het Natura 2000-gebied Bargerveen, het Internationaler Naturpark Bourtanger Moor-Bargerveen en het Unesco werelderfgoed De Hondsrug, voor de water- en bodemkwaliteit en de mate van gevoeligheid op bestuurlijk niveau en in de 'omgeving' is het gewenst een zorgvuldige en passende beoordeling te volgen. Daarbij is het belangrijk dat bewoners door de bomen het bos nog zien.

Hoe gaat uw college uw rol oppakken? Staat u er straks bij en kijkt u ernaar?

Wij willen een eerstvolgende parlementaire enquête niet afwachten. En vragen u bijtijds in te grijpen en uw toezichthoudende, adviserende en controlerende rol op te pakken als het gaat om:

1. De natuurvergunning en een mogelijke stikstofjacht op boeren voor het in stand houden van de fossiele industrie met onvoorspelbare gevolgen voor onze leefomgeving, veiligheid, gezondheid en het milieu.

2. De vergunningaanvraag van NAM. Wij vragen u aan de rem te trekken voor een juiste, onafhankelijke, zorgvuldige en integrale afweging met aandacht voor ruimte, milieu, water en landschap.

3. De water- en bodemkwaliteit. Neem deze uitgangspunten en uw ambities aan de voorkant mee in de plannen van NAM. Wees transparant en geef een juist en volledig inzicht in de bodem- en waterkwaliteit in Schoonebeek en Coevorden als gevolg van incidenten en NAM-activiteiten. Betrek deze expliciet bij de advisering en uw onderzoek naar de Drentse grondwaterkwaliteit. Hoe denkt u dat de voorgenomen afvalwaterinjectie van NAM voldoet aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water? Wat is uw visie? Hoe denkt u het beekdalgebied te behouden en te herstellen? Waarom maakt u zich net als de provincie Overijssel niet sterk voor het verbod op afvalwaterinjectie in de bodem?

4. Uw rol als toezichthouder. Leg transparantie en openbaarmaking op van de besluitvorming door waterschap Vechtstromen. Ook ten aanzien van uw afspraken met de Puurwaterfabriek en tussen de Puurwaterfabriek en NAM.

Wij verzoeken u een schriftelijke reactie te geven op deze brief en vragen deze binnen vier weken aan ons te zenden.

Een afschrift van deze brief zullen wij onder andere sturen naar het ministerie EZK, gemeenten Emmen en Coevorden, Waterschap Vechtstromen, SodM en de Nationale Ombudsman.

Met vriendelijke groet,

Stop Afvalwater Schoonebeek
info@stopafvalwaterschoonebeek.nl

Pieter Jan van der Laan, omgevingsjurist
Willeke Vrieling

Stop Afvalwater Schoonebeek

Aan het college van gedeputeerde staten en de leden van provinciale staten van Drenthe

Onderwerp: Heropstart oliewinning Schoonebeek middels afvalwaterinjectie gasveld Schoonebeek aanvullende reflectie op provinciale reflectie (uw brief d.d. 24 april 2023 aan ministerie EZK)

Schoonebeek, 15 mei 2023

Geacht college van gedeputeerde staten, geachte leden van provinciale staten,

Deze brief kan als aanvulling op onze andere brief 'Herstart oliewinning Schoonebeek middels afvalwaterinjectie gasveld Schoonebeek, Reflectie op provinciale reflectie (uw brief d.d. 24 april 2023 aan ministerie EZK)' d.d. 15 mei 2023 gelezen worden.

De datum 25 april 2023 heeft u per brief gehoor gegeven aan het verzoek van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat een bestuurlijke reflectie te geven op het gebiedsproces in het algemeen en het ontzorgingsspoor in het bijzonder. Het betreft het gebiedsproces over het voornemen van NAM om de oliewinning in Schoonebeek te heropstarten middels afvalwaterinjectie in het gasveld Schoonebeek.

In uw brief geeft u aan dat u zich kunt vinden in de voorlopige reflecties van de gemeenten Emmen en Coevorden en beaamt hiermee dat het voornemen van NAM en de gekozen variant van afvalwaterverwerking logisch en navolgbaar zouden zijn. Met deze brief vragen wij aandacht voor uw eigen bestuurlijke verantwoordelijkheid, de juridische en financiële gevolgen die dit proces met zich mee kan brengen voor de inwoners van Schoonebeek en omgeving en uw taak als overheid om burgers te beschermen.

Ten eerste willen wij u meegeven dat uw suggestie dat een gebiedsproces bij mijnbouwontwikkelingen een nieuwe ontwikkeling is, de nodige vraagtekens bij ons oproept. Hoe betitelt u dan het proces tussen NAM en inwoners dat in Ternaard in 2019-2020 heeft plaatsgevonden? Dit proces heeft immers geleid tot een nagenoeg zelfde afsprakenkader tussen inwoners en NAM als het afsprakenkader/toezeggingendocument dat nu in het ontzorgingsspoor Schoonebeek tot stand is gekomen. Pionieren is hierbij wellicht niet het juiste woord, als het afsprakenkader Ternaard reeds in mei 2020 is getekend.

Daarnaast willen wij u erop wijzen dat nog steeds niet duidelijk is welke juridische en financiële gevolgen voor het dorp Schoonebeek en omgeving voortvloeien uit het te ondertekenen Afsprakenkader/ Toezeggingendocument Schoonebeek. Het document heeft impact op de rechten uw inwoners, echter is niet bekend wat deze impact exact inhoudt en in welke mate dit ten gunste van de inwoners is. Daarnaast heeft niemand van de inwoners het mandaat gegeven om voor hen dit document te ondertekenen. Via leden van het ontzorgingsspoor is hiervoor aandacht gevraagd, zie hiervoor onze memo naar aanleiding van concept 7 van het Afsprakenkader dat als bijlage bij deze brief is gevoegd. Tot een onafhankelijke juridische en financiële toetsing en een schriftelijke uiteenzetting van een reactie hierop heeft het naar ons weten nog niet geleid. Indien u in het bezit bent van deze toetsing, verzoeken wij u deze -met een beroep op de Wet open overheid- aan ons kenbaar te maken.

Met de reflectie wordt gesuggereerd dat het initiatief van NAM ten gunste van het dorp Schoonebeek en omgeving is bijgesteld. Hierbij gaat het onder andere over de toepassing van E-boilers en nieuwe leidingen. Gesuggereerd wordt dat het dorp Schoonebeek en omgeving positief is over deze bijstelling. Wij wijzen u er in eerste instantie op dat de zaken als E-boilers en nieuwe leidingen voortkomen uit de landelijke bestuurlijke/politieke voorwaarden, beschreven zijn in de MKBA en/of voortvloeien uit de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Suggereren dat het dorp Schoonebeek en omgeving hier invloed op heeft,

vinden wij op z'n minst misplaatst evenals de suggestie dat het initiatief van NAM slechts schoon en veilig dient te zijn. De Mijnbouwwet en overige van toepassing zijnde wet- en regelgeving kennen een veel breder aspect aan (omgevingsrechtelijke) voorwaarden waaraan het initiatief moet voldoen. Wij verzoeken u hierop in uw definitieve reflectie en in uw advies rekening nadrukkelijk mee te houden.

Gesuggereerd wordt dat het dorp Schoonebeek en omgeving middels het gebiedsproces mee mag praten en betrokken is bij de wijze van heropstarten van de oliewinning en de waterinjectie in Schoonebeek. Echter is bekend en vele malen door onder andere de zo genaamd onafhankelijk voorzitter van de ontzorgingstafel kenbaar gemaakt, dat het dorp Schoonebeek en omgeving niet mee mag praten en betrokken wordt over de wijze van afvalwaterverwerking. Dat er diverse varianten zijn staat vast, maar tijdens het gebiedsproces mag alleen worden gesproken over de variant afvalwaterinjectie.

Verder zien wij in het 'final' Toezeggingendocument staan dat uw gedeputeerde deze zal ondertekenen 'als blijk van waardering'. Welk mandaat heeft uw gedeputeerde van de provinciale staten ontvangen om dit document te ondertekenen en hoe zijn de inwoners hierbij betrokken? Van welke 'blijk van waardering' kan sprake zijn als de juridische en financiële gevolgen hiervan voor het dorp Schoonebeek en omgeving en de aantasting van de rechten van inwoners niet onafhankelijk zijn onderzocht en in beeld gebracht?

In het totale gebiedsproces wordt vooralsnog en continue alleen ingezoomd op de afvalwaterinjectie in het gasveld Schoonebeek. Dat het de voorkeur heeft van NAM is vanuit bedrijfseconomisch perspectief aannemelijk. Echter uw voorlopige reflectie waarbij u onderschrijft dat deze variant logisch en navolgbaar is, vinden wij onvoldoende onderbouwd en houdt naar ons idee onvoldoende rekening met de geldende nationale en internationale wet- en regelgeving en uw eigen bestuurlijke verantwoordelijkheid.

We willen u hierbij wijzen op het volgende:

- De opdracht aan NAM die voortkomt uit hun vigerende vergunning voor de oliewinning Schoonebeek betreft de verplichting om elke zes jaar verschillende alternatieven voor de verwerking van afvalwater te evalueren. Deze verplichting heeft zodoende betrekking op het gehele traject van schoonwatergebruik tot afvalwaterinjectie;

- De voorkeursvariant is mede tot stand gekomen middels toepassing van het afwegingskader dat onder andere voortkomt uit het CE Delft model. Zoals door Stop Afvalwater Twente (SAT) reeds is aangegeven, houdt dit model geen rekening met alle omgevingsrechtelijke wet- en regelgeving op nationaal en internationaal niveau, zoals water en diepe ondergrond. Zie ook de website stopafvalwatertwente.nl voor overige relevante en kritische informatie over afvalwaterinjectie. Ook SodM had ten tijde van het verzenden van uw brief nog de nodige vragen, waardoor NAM extra gegevens had in te dienen bij hen. Tevens is bekend dat de vaste kamercommissie mijnbouw van de Tweede Kamer d.d. 20 april jl. tientallen vragen heeft gesteld over het gebiedsproces aan de staatssecretaris. Ondanks dat u uw reflectie betitelt als voorlopig, rijst de vraag of het verantwoord was deze voorlopige reflectie te geven terwijl vele gegevens en overige informatie nog niet beschikbaar was;

- Ons inziens is het rapport van CE Delft gelet op bovenstaande onvolledig. De gevraagde review door TNO en KWR gaat in op de uitgevoerde onderzoeken waarvan het CE Delft model een belangrijke factor is. Niet is bekend dat TNO en KWR gevraagd is over een bredere scoop een review te geven. Gelet op de door SAT gemaakte opmerkingen over dit model, kan van een volledige review waarbij alle omgevingsrechtelijke aspecten zijn meegenomen zodoende geen sprake zijn. De waarde van deze review lijkt zodoende beperkt. Toch wordt deze review in vele documenten als belangrijke informatie betitelt wat gelet op het bovenstaande niet als juist kan worden verondersteld;

- Bij het afwegingskader wordt de schoonwatertoevoer vanuit de PuurWaterfabriek als uitgangspunt aangehouden. Bij dit uitgangspunt worden miljarden liters water aan de oppervlakte onttrokken. Varianten voor de afvalwaterverwerking gaan hier (deels) op een andere wijze mee om, maar zijn duurder. Gelet op de eisen uit de Kaderrichtlijn Water is op voorhand niet duidelijk of de voorkeursvariant voldoende rekening houdt met deze richtlijn en hieraan voldoet of dat deze keuze met name op financiële redenen is gebaseerd;

- De leidingen die benodigd zijn om het afvalwater naar de injectielocaties te transporteren zijn (deels) opgenomen in de vigerende bestemmingsplannen. Uit ruimtelijkeplannen.nl is af te leiden dat zowel de injectielocatie S313 aan de Katshaarweg te Coevorden in de gemeente Coevorden als de injectielocatie S447 nabij de Bultweg te Schoonebeek in de gemeente Emmen verbonden zijn met een ondergrondse leiding met de dubbelbestemming 'Leiding - Gas'. Deze leidingen zijn daarbij niet bestemd voor het afvalwatertransport van de oliewinning. De ondergrondse leiding die de verbinding vormt tussen de WKC-OBI en bovenbedoelde leiding met de dubbelbestemming 'Leiding - Gas' is niet op ruimtelijkeplannen.nl te vinden. Verondersteld wordt dat deze leiding zodoende niet positief bestemd is.
  Gelet op bovenstaande lijkt het gebruik van de leidingen, waarin het afvalwater naar de injectielocaties zal worden getransporteerd, in strijd met het vigerende bestemmingsplan. Om dit gebruik wel planologisch mogelijk te maken is een nadere omgevingsrechtelijke afweging benodigd op grond van de Wet ruimtelijke ordening en/of Wabo. Onderzoek met betrekking tot deze omgevingsrechtelijke aspecten zijn geen onderdeel van de reeds opgestelde rapporten namens NAM. Uw voorlopig reflectie over het initiatief van NAM voor afvalwaterinjectie in het gasveld Schoonebeek is op basis hiervan niet alleen onvoldoende onderbouwd, maar tevens als voorbarig aan te merken.

- Zoals wij uit het CE Delft model opmaken, wordt de impact en de invloed op de ondergrond niet meegewogen in het afwegingskader dat geleid heeft tot de voorkeursvariant van NAM. Echter blijkt uit de opgestelde rapporten, waarbij mede wordt uitgegaan van grove schattingen, dat onder andere bodembeweging, bodemdaling en milieuschade door lekkages van het afvalwater niet uit te sluiten zijn. Ook het verleden heeft aangetoond dat deze risico's aanwezig zijn bij waterinjectie tijdens mijnbouwactiviteiten. Bekend is dat de bodem in Schoonebeek en omgeving reeds in beweging is gekomen, er sprake is van bodemdaling, er zeer veel (oude) afgesloten putten met boorpijpen in de ondergrond aanwezig zijn waarop door de verhoogde stoominjectie een hoge druk staat en het reeds voorkomen van vele lekkages ook in Schoonebeek niet zijn uit te sluiten. Met deze uitgangspunten in ogenschouw genomen, achten wij uw voorlopige reflectie waarbij u het initiatief van NAM logisch en navolgbaar acht, onvoldoende onderbouwd en voorbarig.

- Conform bestaande wet- en regelgeving mag in de ondergrond geen afvalstoffen ingebracht worden. Uit de opgestelde rapporten blijkt dat het afvalwater diverse gevaarlijke en milieubelastende stoffen zoals o.a. zout, benzeen, tolueen, zware metalen, H_2S, corrosie inhibitors, etc. bevat. Op welke wet- en regelgeving baseert u uw voorlopige reflectie waarbij u concludeert dat ondanks dit verbod de afvalwaterinjectie logisch en navolgbaar is?

- Conform bestaande wet- en regelgeving geldt er onder voorwaarden een vergunningplicht voor het in de ondergrond opslaan van stoffen. Dit impliceert dat onder voorwaarden alleen stoffen ingebracht mogen worden, indien deze ook weer herwinbaar zijn. Uit welke rapportage, welke tevens onafhankelijk getoetst is, leidt u de conclusie af dat van herwinning van dit afvalwater inclusief alle daarin voorkomende stoffen sprake kan zijn?

- Op grond van de Wet natuurbescherming mogen activiteiten geen significante nadelige gevolgen hebben voor de instandhoudingsdoelstelling van Natura2000-gebieden. In beginsel bent u het bevoegd gezag ten aanzien van de uitvoering van deze wet. Bekend is dat Bargerveen een stikstofgevoelig Natura2000-gebied is, gelegen op relatief beperkte afstand. Zeer recent is door u de Natuurdoelanalyse opgesteld voor onder andere Bargerveen. Aan de instandhoudingsdoelstellingen wordt nog niet voldaan. Tevens is bekend dat NAM geen natuurvergunning op grond van de Wet natuurbescherming heeft, ook niet voor de huidige bedrijfssituatie. Uit welke voortoets, aanvullende rapportages en passende beoordeling leidt u af dat de totale bedrijfsactiviteiten behorende bij de oliewinning Schoonebeek voldoen of kunnen voldoen aan de Wet natuurbescherming en onderliggende nationale en internationale wet- en regelgeving?

- De Waterwet en aanverwante nationale en internationale wet- en regelgeving is eveneens van toepassing. Het in 2027 moeten voldoen aan Kaderrichtlijn Water in relatie tot de bestaande hydrologische situatie van (Zuidoost) Drenthe geven voldoende reden tot zorg. Zoals bovenstaand aangegeven maakt het aspect water onvoldoende onderdeel uit van het afwegingskader. Uw conclusie dat het voorkeursalternatief logisch en navolgbaar is, kunnen wij niet rijmen gelet op de wet- en regelgeving over dit aspect;

- Schoonebeek en omgeving maken onderdeel uit van het Unesco werelderfgoed Geopark de Hondsrug en het Internationaler Naturpark Bourtanger Moor-Bargerveen. In het afwegingskader en de opgestelde rapporten is aan dit gegeven onvoldoende aandacht geschonken, terwijl het initiatief van NAM invloed heeft op dit Geopark en Naturpark. Hierbij moet gedacht worden aan bijvoorbeeld biologische, ecologische, hydrologische en milieutechnische aspecten. Uw voorlopige reflectie vinden wij ook op dit aspect onvoldoende onderbouwd en voorbarig nu deze invloed onvoldoende onderzocht is;

- De klimaatzaken van Urgenda tegen de Staat en Milieudefensie e.a. tegen Shell maken duidelijk dat nationale en internationale wet- en regelgeving onder andere verplichten tot het bewerkstelligen van de reductie van CO2-uitstoot, maatregelen genomen moeten worden tegen klimaatverandering en dat de overheid een zorgplicht heeft en actie moet ondernemen om burgers te beschermen. Deze zorgplicht ter bescherming van burgers kan ook invloed hebben op de afweging van de varianten en de daarbij aanwezig zijnde aspecten als droogte, de staat van de natuur, bodembeweging en bodemdaling en milieuschade. Hoe verhoudt zich uw voorlopige reflectie met de wet- en regelgeving waarop deze rechterlijke uitspraken zijn gebaseerd?

Wij verzoeken u een aanvullende reflectie aan het ministerie te schrijven waarin ingegaan wordt op bovenstaande aspecten, waarbij u voorafgaand hierover zelfstandig de nodige juridische, financiële en overige relevante expertise inwint en de uitkomsten hiervan ook met ons deelt.

Tevens verzoeken wij u bij de uitoefening van uw adviserende taak bovenstaande aspecten in voldoende mate mee te wegen, niet in de laatste plaats vanwege de aangenomen motie-Beckerman (kamerstuk 36072-04) waarbij de Tweede Kamer de regering heeft verzocht te borgen dat Drenthe doorslaggevende zeggenschap moet krijgen én de aangenomen motie-Mulder c.s. (kamerstuk 36072-07) waarbij de Tweede Kamer de regering onder andere heeft verzocht uiterlijk begin 2024 een circulair en schoner proces in Drenthe te hebben of anders te stoppen met afvalwaterinjectie en daarmee de oliewinning in Schoonebeek. Dringt u ook bij de regering erop aan dat deze borging tot stand komt?

Wij verzoeken u een schriftelijke reactie te geven op deze brief en vragen deze binnen vier weken aan ons te zenden.

Een afschrift van deze brief zullen wij onder andere sturen naar het ministerie EZK, gemeenten Emmen en Coevorden, Waterschap Vechtstromen, SodM en de Nationale Ombudsman.

Met vriendelijke groet,

Stop Afvalwater Schoonebeek
info@stopafvalwaterschoonebeek.nl

Pieter Jan van der Laan, omgevingsjurist
Willeke Vrieling

Bijlagen:
- Bijlage 1: Memo Afsprakenkader concept 7
- Bijlage 2: Memo SAT m.b.t. CE Delft model
- Bijlage 3: Toezeggingendocument, final-versie, 24 april 2023
- Bijlage 4: Brief aan vaste Kamercommissie mijnbouw Tweede Kamer, 18 april 2023
- Bijlage 5: Aanvullende e-mail aan vaste Kamercommissie mijnbouw Tweede Kamer, 19 april 2023
- Bijlage 6: Vragen vaste Kamercommissie mijnbouw aan staatssecretaris d.d. 20-04-2023
- Bijlage 7: Motie gemeente Coevorden, aangenomen dd 2023-03-21

MEMO

Afsprakenkader - Ontzorging

“Gebiedsproces Productiewaterverwerking Schoonebeek”

Zorgen en kritiek van *StopAfvalwaterSchoonebeek* op het Afsprakenkader - Ontzorging (concept 7 d.d. 10 maart 2023).

Algemeen:

1. De afspraken voldoen (nagenoeg) allemaal niet aan het SMART-principe.
   Hoe worden de afspraken zodoende bijvoorbeeld tijdgebonden, meetbaar en toetsbaar?

Juridisch:

2. Wat is de wettelijke grondslag om een dergelijk kader tussen NAM en inwoners vast te leggen? Dit is in het kader niet opgenomen.
   De juridische status van dit kader is daarmee onduidelijk.

3. Uit het kader blijkt niet over welke bovenwettelijke aspecten de NAM ten gunste van Schoonebeek middels dit kader afspraken maakt.
   Wat is het juridisch voordeel voor Schoonebeek om dit nu te ondertekenen?

4. In het kader ontbreekt een begripsomschrijving van de belangrijke begrippen.
   De juridische duiding van de belangrijke begrippen is daarmee onduidelijk.

5. Ten behoeve van een eenduidige verwijzing is bij de verwijzing naar onder andere de diverse (gedragen)codes en methoden niet specifiek aangegeven welke versie, vaststelingsdatum etc. van toepassing zijn, dan wel aangegeven dat de opvolgers van deze codes en methoden van toepassing worden.
   Juridisch gezien is niet vastgelegd om welke codes en methoden het exact gaat en welke codes en methoden van toepassing blijven bij aanpassing van deze codes en methoden.

6. De voorzitter tekent dit kader voor 'alle niet-overheid gerelateerde deelnemers voor instemming met dit ‘levend document’ als onderdeel van het Gebiedsproces Schoonebeek.’ In artikel 1 van het kader is aangegeven dat deze deelnemers geen formele vertegenwoordiging, maar representanten van de omgeving zijn. Volgens de Van Dale (dus normaal spraakgebruik en juridisch leidend) wordt met representant een vertegenwoordiger bedoeld. Niet is in het kader benoemd of verduidelijkt naar welke groep mensen, bedrijven, instanties en/of overige rechtspersonen in Schoonebeek en omgeving (hierna: Schoonebekers) de term ‘representanten’ verwijst.

7. In artikel 1 van het kader is aangegeven dat het kader tot doel heeft ‘aanvullende afspraken te maken tussen NAM en een brede vertegenwoordiging van lokale en regionale belanghebbenden. Tevens is aangegeven waaruit deze brede vertegenwoordiging bestaat. Wat zijn de juridische gevolgen van het opnemen van dit artikel in combinatie met bovengenoemde onder 6, te weten ‘representanten van de omgeving’ ten aanzien van de ondertekening door de voorzitter van dit kader?
   Gezien de inhoud van artikel 1 van het kader is niet juridisch uit te sluiten dat de voorzitter (indirect) tekent voor alle Schoonebekers. (De Schoonebekers kennen dit kader niet.)

8. ** Verkrijgt de voorzitter, met het ondertekenen van het kader, mandaat voor zaken die in het vervolgproces en/of ten tijde van de werking van de beoogde stichting zullen plaatsvinden?*
   ** Van wie verkrijgt hij direct of indirect dit eventuele mandaat, wat is de inhoud van dit mandaat en voor welke concrete zaken geldt dit?*

9. Welke publiekrechtelijke en privaatrechtelijke gevolgen voor de Schoonebekers spelen een rol bij het laten ondertekenen van dit kader, nu en in de toekomst?

10. Welke overige rechtsgevolgen kan dit kader hebben voor de Schoonebekers, nu en in de toekomst?

11. Welke financiële gevolgen kan dit kader hebben voor de Schoonebekers, bijvoorbeeld maar niet uitsluitend ten aanzien van de kans op nadeelcompensatie (planschade en inkomstenderving) of andere schade-uitkeringen, nu en in de toekomst?

12. In artikel 1 van het kader is opgenomen dat ‘de NAM dan wel diens rechtsopvolger verplicht is bij eventuele verkoop van het Schoonebeker olieveld de verplichtingen uit dit kader integraal over te dragen naar de verdrager’.
   ** Hoe is middels dit kader juridisch geborgd dat hieraan (en wanneer) invulling wordt gegeven?*

13. In artikel 1 van het kader is opgenomen dat ‘de NAM in samenspraak met EZK nagaat op welke onderdelen de gemaakte afspraken in het Afsprakenkader Schoonebeek onderdeel kunnen worden van benodigde vergunningen en besluiten’. Dit artikel geeft vooraf geen garantie en borgt niet welke afspraak daadwerkelijk als vergunningsvoorwaarde of andere passende wijze wordt verwerkt in de benodigde vergunningen voor de NAM. Een overzicht welke afspraak op welke wijze in welke vergunning wordt verwerkt ontbreekt.
   ** Hoe is middels dit kader juridisch geborgd dat afspraken in een vergunning worden opgenomen?*
   ** Welke afspraken kunnen opgenomen worden in welke vergunningen?*

14. In artikel 1 van het kader is aangegeven dat ‘parallel aan het Afsprakenkader een bijdragespoor wordt opgesteld onder regie van de decentrale overheden’. Een directe rol voor de Schoonebekers is in het kader niet opgenomen. Wel is een wens van Schoonebekers over betrokkenheid beschreven.
   ** Hoe is juridisch geborgd dat dit bijdragespoor resulteert in een daadwerkelijke bijdrage ten gunste van de Schoonebekers?*
   ** Welke invloed en verantwoordelijkheden voor de Schoonebekers vloeien voort uit het kader?*

15. In artikel 1 van het kader is aangegeven dat ‘met dit bijdragespoor een positieve bijdrage wordt geleverd aan de publieke ontwikkelingen in Schoonebeek. Een nadere uitleg over de begrippen ‘positieve bijdrage’ en ‘publieke ontwikkelingen’ is niet gegeven.
   ** Wat wordt in juridische zin onder deze begrippen verstaan?*
   ** Wie beoordeelt of aan deze criteria wordt voldaan?*

16. In artikel 1 van het kader is aangegeven dat ‘de stichting i.o. betrokken wenst te worden bij de uitwerking van een ‘uitvoeringsplan’ waarin de ‘governance-structuur' en ‘beoogde projectthema’s’ worden vastgelegd’. Een nadere uitleg over de begrippen ‘uitvoeringsplan’, ‘governance-structuur’ en ‘beoogde projectthema’s’ is niet gegeven.
   ** Wat wordt in juridische zin onder deze begrippen verstaan?*
   ** Op welke wijze is de wens t.a.v. de betrokkenheid van de stichting juridisch geborgd?*

17. Welke juridische meerwaarde heeft de opsomming in artikel 2 van het kader voor de Schoonebekers?

18. In artikel 2 van het kader wordt gesproken over het zogenaamde Limburgse methode. Een nadere omschrijving van deze methode is niet opgenomen.
   ** Is het bij de Schoonebekers bekend wat de ervaringen met deze methode in Limburg zijn?*
   ** Wat is vanuit het perspectief van de Schoonebeker het voordeel voor het toepassen van deze methode?*

** Waarom staat dit punt onder de wettelijke afspraken, als in het artikel wordt beschreven dat het gaat om een bereidheid van de NAM?*
** Hoe is deze bereidheid van de NAM middels dit kader juridisch geborgd?*
** Wanneer gaat de NAM deze mogelijkheid invoeren, voor welke schadegevallen is de Limburgse methode van toepassing?*

19. In artikel 3 van het kader is aangegeven dat 'door de gemeenten Emmen en Coevorden middelen beschikbaar worden gesteld om de stichting positie te geven'. Ook is aangegeven dat hierover een toezegging door de betrokken wethouders is gedaan en besluitvorming nog moet volgen.
    ** Is het college bevoegd dit besluit te nemen, wanneer worden deze besluiten genomen en wat is de hoogte van de financiële middelen die beschikbaar worden gesteld?*
    ** Hoe is middels dit kader het verkrijgen en de inhoud van de middelen geborgd?*

20. In artikel 4.2 van het kader is opgenomen dat NAM stopt met waterinjectie in het betreffende veld bij een aardbeving met een magnitude van 3.0 op de schaal van Richter (MW).
    ** Is een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke gevolgen van aardbevingen in Schoonebeek met een kracht tot 3.0 MW?*
    ** Welk positief belang is er voor de Schoonebekers om dit artikel middels dit kader af te spreken met de NAM?*
    ** Welke juridische, financiële en overige gevolgen kan het opnemen van dit artikel hebben voor de Schoonebekers op korte (ca. 5-10jr) en lange termijn (ca. 30-50jr)?*

Overig inhoudelijk:

21. Welke concrete verantwoordelijkheden komen met ondertekening van dit kader te liggen bij de Schoonebekers, voorzitter, NAM, decentrale overheden en EZK? (Een helder overzicht/tabel ontbreekt)

22. Is de levensvatbaarheid van een op te richten stichting gepolst onder de Schoonebekers?

23. Kunnen andere Schoonebekers dan nu bij de Ontzorgingstafel zijn aangesloten ook deelnemen aan de stichting?

24. In artikel 1 van het kader is aangegeven dat het essentieel is dat een significant deel van de bijdrage zichtbaar landt in de directe omgeving van Schoonebeek ten behoeve van haar inwoners.
    ** Wat wordt onder de begrippen 'significant deel' en 'zichtbare landing' verstaan?*
    ** Wie beoordeelt of hieraan voldaan wordt?*

25. In artikel 3 van het kader wordt aangegeven dat een op te richten stichting tot doel heeft toe te zien op de naleving van het kader.
    ** Welke budget, kennisinstituut, rechtsmiddelen en rechtspositie zijn van toepassing om deze taak te kunnen uitvoeren?*

26. In artikel 3 van het kader is aangegeven dat 'de stichting een afspiegeling van deelnemende partijen en organisaties vormt'.
    ** Wat wordt onder deze afspiegeling verstaan?*

27. In artikel 5 is de wens om specifieke aandacht te geven aan de aspecten mens en milieu, flora en fauna beschreven. Hierbij is aangegeven dat deze (vaak) niet terugkomen in vergunningsvoorwaarden.
    ** Welke specifieke aspecten betreffen dit waarvoor geen vergunningplicht zou gelden?*
    ** Onder andere op grond van het omgevingsrecht is diverse wet- en regelgeving van toepassing met betrekking tot deze aspecten. Waaruit blijkt dat de eventuele gewenste voorwaarden hierbij niet betrokken kunnen worden?*

De CE-methode: "Met water de diepte in"

De CE methode is een afwegingsmethodiek voor vergunningen rond diepe injectie van waterstromen van olie- en gaswinning.

Opdrachtgever:	Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM)
Opdracht aan:	CE Delft. Dit is een onafhankelijk onderzoeks- en adviesbureau, gespecialiseerd in het ontwikkelen van structurele en innovatieve oplossingen voor milieuvraagstukken. Kenmerken van CE-oplossingen zijn: beleidsmatig haalbaar, technisch onderbouwd, economisch verstandig maar ook maatschappelijk rechtvaardig.

Samenvatting van het rapport "Met water de diepte in", CE Delft 2002

Leeswijzer

Paragraaf 'aanleiding' geeft een wat uitgebreider beschrijving, zodat je ziet wat er met de CE-methode werkelijk verandert in het milieubeleid van de overheid.
Daarna beschrijft hoofdstuk 1 heel kort de verschillende blokken, die je in figuur 1. ziet, zodat je een overzicht krijgt.
Vervolgens geeft hoofdstuk 2 een paar discussiepunten, die de steakholders destijds belangrijk vonden; dit om een indruk te krijgen hoe het gesprek verliep.
De CE- methode heeft uiteindelijk geleid tot een invulling door CE Delft, zoals beschreven in hoofstuk 3.
Aan het eind formuleert CE-Delft in hoofdstuk 4 nog een aantal aanbevelingen.

Aanleiding

Bij de herontwikkeling van een olie- of gasveld moesten grote hoeveelheden productiewater verwerkt worden. Er was bij de planning van de herontwikkeling van het olieveld in Schoonebeek en Borgsweer geen duidelijke wetgeving rondom het injecteren van productiewater. Daarom vroeg de NAM aan CE Delft om een afwegingsmethodiek te ontwerpen, die de injectie zou inbedden in bestaande wetgeving.
Het Landelijk Afvalbeheer Plan (LAP), gebaseerd op het voorzorgprincipe en de Ladder van Lansink stond in principe geen lozing in de ondergrond toe, mits door onderzoek kon worden aangetoond dat injectie milieuhygiënisch gezien de voorkeur verdiende of dat de kosten van alternatieven niet in verhouding stonden tot de milieuhygiënische voordelen.

Het voorzorgprincipe bouwt voort op het idee, dat we niet alle gevolgen van onze ingrepen in de wereld kunnen voorzien, waardoor voor een ingreep in het milieu eerst aangetoond moet worden dat deze geen schade toebrengt voor nu en voor latere generaties. Analoog hieraan kun je denken aan de toelatingseisen voor een medicijn, dat pas verkocht mag worden wanneer is aangetoond dat het geen schade toebrengt.
De Ladder van Lansink bouwt hierop voort. Het is een lijst met voorkeursopties met betrekking tot de impact op het milieu van grote en minder grote activiteiten. Daarbij wordt volgordelijk de voorkeur gegeven aan mogelijkheden om schade aan de bron te voorkomen, aan recycling van gebruikte materialen en uiteindelijk aan lozing in het milieu. Ook hier geldt, dat de producent om uiteenlopende redenen moet aangeven waarom naar zijn mening een optie uit een lagere categorie de voorkeur verdient.

De diepe ondergrond ligt buiten de biosfeer. Het productiewater kan door injecteren in de diepe ondergrond buiten de biosfeer op een voor organismen veilige plaats opgeslagen worden. De levenscyclusanalyse (LCA) neemtx de diepe ondergrond niet mee, omdat daar geen organismen leven. Daardoor valt een (milieu-)vergelijking tussen injecteren en bovengrondse verwerking met een LCA altijd in het voordeel van injectie uit.
Op basis van dit gegeven zag het ministerie van milieu (VROM) indertijd onvoldoende grond om het verbod op injecteren in de ondergrond (voorzorgprincipe en Ladder van Lansink) te wijzigen. Met name bodemeigenheid en terugneembaarheid (ijkpunten in het LAP) werden als bezwaren tegen injectie genoemd. Leidinggevend hierbij is het uitgangspunt, dat 'de bodemkwaliteit in de diepe ondergrond niet mag verslechteren'. Terugbrengen ter plaatse met zo min mogelijk mijnbouwhulpstoffen vond men daarentegen niet bezwaarlijk.

Het voorliggende probleem
De vraag in de afweging, wèl of niet injecteren luidt in feite:
"Is het qua risico's en/of bedreiging van het milieu beter om (A) een groot volume productiewater voor eeuwig in de ondergrond te brengen of (B) het productiewater met de daarvoor benodigde energie te scheiden en het residu bovengronds op te slaan of te hergebruiken".

De werkwijze
Het rapport is door CE Delft geschreven met medewerking (consultatie en interviews) van de verschillende partijen, die in het traject van vergunningverlening een rol speelden. Het gaat hierbij om NAM, SodM, VROM, MEZ, provinciale overheid, waterschap, TNO en RoyalHaskoning. Het voorstel van CE Delft is in een afsluitende workshopbijeenkomst met alle deze partijen besproken.

1 De methodiek in het kort

In de besluitvorming staan drie blokken centraal:
- de randvoorwaarden, waarbij per project wordt beoordeeld of het gewenst is.
- het afwegingskader, waarbij milieu, kosten en risico's worden verkend.
- de eindafweging, waarbij op grond van het afwegingskader een besluit wordt genomen.

figuur 1 Schematische weergave van de ontwikkelde methodiek

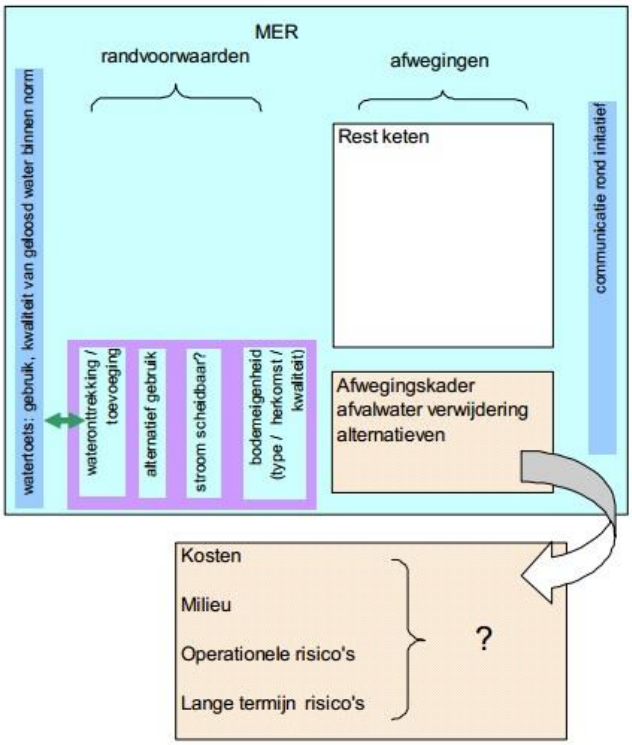

De randvoorwaarden

De randvoorwaarden bepalen of een project überhaupt door kan gaan. De beoordeling hiervan is door het bevoegd gezag. Randvoorwaarden kunnen per project variëren. Voor de olieproductie in Schoonebeek zijn dit:

- waterontrekking, te bepalen met de watertoets
- alternatieve mogelijkheden van de ondergrond. Is er nu of in de toekomst een ander gebruik van dit deel van de ondergrond mogelijk dat de voorkeur verdient?
- en verweven met dat eventuele gebruik van de ondergrond, de terugneembaarheid
- welke waterstromen, waarbij onderscheid wordt gemaakt naar productiewater, doodpompvloeistof, bronneringswater, etc.
- bodemeigenheid in de zin van een vergelijkbare formatie
- bodemeigenheid in de zin van de samenstelling van de stoffen die men injecteert

Het afwegingskader

In het afwegingskader worden kosten, risico's en milieueffecten in kaart gebracht:

- milieueffecten via de levenscyclusanalyse (LCA)
- operationele risico's met een inschatting van kansen en effecten
- lange termijnrisico's met een beoordeling van effecten op de lange termijn
- kosten van het project

De eindafweging

Uiteindelijk neemt het bevoegd gezag de beslissing op basis van:

- zwaartepunten in het eigen beleid
- weegfactoren op basis van brede maatschappelijke consultatie
- normen en milieukosten

2 Belangrijke punten die uit de interviews en de afsluitende workshopbijeenkomst naar voren kwamen:

- Het inzichtelijk maken van feiten en informatie is belangrijk. Mede daarom is het standaard wegen van aspecten onderling niet gewenst; de vergunningverlener moet een afweging maken aan de hand van zoveel mogelijk *objectieve informatie*;
- Het beoordelen van *geologische informatie* is voor het bevoegd gezag lastig. Een onafhankelijke derde zou een adviserende rol kunnen spelen en beoordelen of gegevens betrouwbaar zijn en hoe belangrijk bepaalde risico's zijn;
- Behalve kosten, milieueffecten en operationele en geologische risico's verdienen ook *wateronttrekking en mogelijk alternatief gebruik* van het betreffende reservoir (zoals voor CO2-opslag) aandacht bij vergunningen.
- Terugneembaarheid niet als harde randvoorwaarde hanteren, maar als onderdeel van de afweging
- Randvoorwaarden moeten absoluut zijn;
- Een rangorde van verwijderingmethoden moet het uitgangspunt blijven.
- Voor de NAM is belangrijk, dat het bedrijf in de visie van VROM en provincies niet eeuwigdurend aansprakelijk blijft voor de eventuele terugname van de geïnjecteerde productiewaterstroom.

3 De methodiek uitgewerkt volgens CE Delft

3.1 De randvoorwaarden

De randvoorwaarden zijn:

- waterontrekking, te bepalen met de watertoets
- alternatief gebruik Is er nu of in de toekomst een ander gebruik van de ondergrond mogelijk dat de voorkeur verdient?
- en verweven met dat eventuele gebruik van de ondergrond, de terugneembaarheid
- welke waterstromen, waarbij onderscheid wordt gemaakt naar productiewater, doodpompvloeistof, bronneringswater, etc.
- bodemeigenheid in de zin van een vergelijkbare formatie
- bodemeigenheid in de zin van de fysische en/of chemische samenstelling van de stoffenx die men injecteert

Wateronttrekking

Het effect van wateronttrekking is per locatie verschillend (vergelijk bijvoorbeeld Zeeland met Drenthe) en wordt dan ook per locatie bekeken. Belangrijk hierbij is dat wateronttrekking uit de biosfeer permanent is en dat watersuppletie bij volledige zuivering ook werkelijk extra water toevoegt. Wanneer wateronttrekking volgens de watertoets is goedbevonden, is daarmee aan de voorwaarde voldaan en wordt dit element niet verder meegenomen in de afweging en de LCA.

Alternatief gebruik

Hier stelt men, dat er concurrentie is en dat terugneembaarheid een alternatief gebruik in de toekomst mogelijk maakt.

Terugneembaarheid

Eigenlijk is alleen water geinjecteerd in voormalige gas en olievelden terugneembaar. Water in een aquifer verdunt zich en water in een zoutlaag heeft oplossen van zout tot gevolg.

Waterstromen

Men vindt dat alle waterstromen uit de olie- en gasindustrie geïnjecteerd kunnen worden.

Bodemeigenheid, vergelijkbare formatie

Het gaat hier om een concretisering van het voorzorgprincipe. Door de terugneembaarheidseis wordt hieraan voldaan.

Bodemeigenheid, vergelijkbare samenstelling

Het gaat hierbij om een concretisering van het voorzorgprincipe. De diepe ondergrond bevat formatiewater. Een maximale afwijking van 10% is toegestaan. Mijnbouwhulpstoffen ALARP (as lean as reasonably possible) toegestaan. Wel kun je verdunnen met schoon water.

Rangorde van verwijderingsmethoden

Als men storttechnieken wil ranken ten opzichte van elkaar op basis van risico's voor mens en milieu, dan kunnen we concluderen dat het in veel gevallen meer passend zou kunnen zijn om te streven naar zo min mogelijk bovengrondse opslag. Er wordt door enkele partijen toch waarde aan gehecht om een rangorde te hanteren. Zo'n rangorde kan bovendien gebruikt worden als hulpmiddel om te zoeken naar alternatieven. Daarna worden voor deze alternatieven gegevens in kaart gebracht en wordt een beoordeling gemaakt. Deze werkwijze sluit aan bij die in het LAP; er kan van de minimumstandaard worden afgeweken als wordt aangetoond dat het alternatief de voorkeur verdient.

3.2 Het afwegingskader
De afweging is op basis van:
- milieueffecten via de levenscyclusanalyse (LCA)
- operationele risico's met een inschatting van kansen en effecten
- lange termijnrisico's met een beoordeling van effecten op de lange termijn
- kosten van het project

De milieuaspecten
Er worden drie methodes van een LCA gebruikt die inzicht geven in de milieueffecten van de verschillende waterbehandelingsmethoden:
- Een LCA die een weging geeft op basis van een vast aantal gekozen milieuthema's als vermesting, verzuring, klimaatverandering, toxiciteit, etc.
- Een LCA die de effecten vergelijkt met de doelstellingen uit het Landelijk Afvalbeheer Plan (distance-to-target).
- Een LCA die met behulp van schaduwprijzen (preventiekosten) een prijskaartje aan het milieu hangt.

Waterverbruik kan positief of negeatiefbijdragen. Het staat daarom bij de randvoorwaarden, waardoor het niet meer n de LCA wordt meegenomen.
De LCA richt zich alleen op de biosfeer, dat wil zeggen bovengrondse activiteiten en de ondiepe ondergrond.

De operationele risico's
Er zijn milieurisico's, zoals weglekken van zout uit een zoutopslag en lekkage van leidingen en putten. Ook opslag of verwerking van waterbehandelingsresiduen spelen een rol.
Er zijn veiligheidrisico's, zoals ongelukken met vrachtwagens bij vervoer.
Er zijn mogelijk ondergrondse effecten tijdens de operatie, waardoor bodemtrillingen kunnen optreden met lekkage van het reservoir als gevolg.

Indien milieurisico's bekend zijn (uit vergelijkbare situaties) kunnen ze worden meegenomen in de LCA. Anders worden ze niet meegenomen. Risico's door processen in de diepe ondergrond worden als minimaal bestempeld.

De lange termijn risico's
Hier zijn bodembeweging op de lange termijn door het bevoegd gezag moeilijk te beoordelen. Advies van TNO is dan een mogelijkheid.

De kosten
De kosten worden berekend volgens de VROM milieukostenmethodiek.

3.3 De eindafweging
- zwaartepunten eigen beleid
- weegfactoren op basis van brede maatschappelijke consultatie
- normen en milieukosten

De afweging wordt gemaakt door het bevoegd gezag op basis van ofwel:
- geen afweging nodig want het is duidelijk.
- een set weegfactoren op basis van bijvoorbeeld zwaartepunten eigen beleid of maatschappelijke consultatie.
- een afweging op basis van normen en milieukosten

Zwaartepunten eigen beleid
Het beleid van de overheid kan gedomineerd worden door kosten, door het voorzorgprincipe en de Ladder van Lansink of andere beleidsdoelen en daarmee de afweging sturen.

Maatschappelijke consultatie
Bij de meer complexe projectenx waarvoor een MER wordt opgesteld, is doorgaans sprake van een groot aantal alternatieven dat tegen elkaar afgewogen moet worden op basis van een groot aantal (milieu-)criteria. Door dit grote aantal alternatieven en criteria wordt de informatie moeilijk toegankelijk en daarmee minder geschikt als hulpmiddel bij de besluitvorming. Men gebruikt dan de zgn. multicriteria-analyse.

De multicriteria-analyse (MCA) is een vergelijkingsmethode gericht op het selecteren en/of vergelijken van alternatieven in een MER, waarbij door middel van gewichtentoekenning aan kwantitatieve en kwalitatieve beoordelingscriteria en toepassing van specifieke rekenregels tot een overzichtelijke rangschikking van alternatieven wordt gekomen.

Normen en kosten-batenanalyse
(Milieu-)kosten zijn voor bovengrondse waterbehandeling altijd hoger dan voor injectie. Daar zit dus een probleem. Dit impliceert, dat alleen bij een negatief advies over de lange termijn risico's door een extern onafhankelijk bureau de injectie gestopt zou kunnen worden.

4 Aanbevelingen door CE Delft aan de overheid (en/of de NAM?)

- We stellen voor om de methodiek enkele malen toe te passen en daarna te evalueren en desgewenst bij te stellen.
- Volgens ons verdient het aanbeveling, dat de methodiek op termijn in één of andere vorm in het LAP wordt opgenomen.
- We bevelen verder aan om een preciezere formulering van 'terugneembaarheid' te ontwikkelen en in het LAP op te nemen.
- De aan injectie van productiewater gerelateerde risico's worden in het afwegingskader alleen vergeleken met de risico's van alternatieve verwijderingswijzen voor dat productiewater.
- Dat maakt perceptie van deze risico's door andere personen dan experts lastig. Want voor een ter zake niet deskundigx persoon zal het zonder referentiekader niet goed mogelijk zijn om in te schatten wat een bepaald risico precies betekent. En daarmee wordt het voor de niet-deskundige ook moeilijk om een mening te formuleren over de acceptabiliteit van een dergelijk risico. Dat een dergelijk mechanisme een rol speelt bij met name vergunningverleners bleek bijvoorbeeld tijdens de door ons in het kader van deze studie gehouden interviews onder vergunningverleners. Ons voorstel is om bij die communicatie een onafhankelijke maar deskundige partij in te schakelen waardoor onafhankelijkheid en betrouwbaarheid van de gecommuniceerde informatie wordt gewaarborgd.

Harbrinkhoek/Ootmarsum, 14 mei 2020,
Lucas Goldsteen, Gerard Hassink

TOEZEGGINGEN-DOCUMENT NAM

“GEBIEDSPROCES -

Productiewaterverwerking Schoonebeek"

april 2023

VOORWOORD

Het doel van de Ontzorgingstafel is om – onder regie van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en onder voorzitterschap van een onafhankelijk voorzitter - voorafgaand aan de verplaatsing van de productiewaterverwerking naar de omgeving van Schoonebeek de vragen en zorgen te bespreken tussen de NAM en een brede vertegenwoordiging van lokale en regionale belanghebbenden.

Aan de tafel staat het luisteren naar de zorgen van de bewoners en het informeren van deze bewoners centraal. Er wordt gehecht aan de inbreng van de bewoners aan de Ontzorgingstafel. Zo is geborgd dat binnen het Ontzorgspoor het gesprek kan gaan over zorgen en wensen voor de regio Schoonebeek. Los van de vraag of je voor of tegen oliewinning bent.

Op basis van de dialoog aan tafel heeft de NAM haar projectplannen op een aantal aspecten substantieel aangepast als ook nadere toezeggingen gedaan welke – waar publiekrechtelijk mogelijk - meegenomen worden in de vergunningaanvragen. Inzichtelijk wordt gemaakt welke toezeggingen in welke vergunningaanvragen kunnen worden ondergebracht en welke niet.

De deelnemers aan de Ontzorgingstafel - welke deel uitmaakt van het Gebiedsproces Schoonebeek - hebben aangegeven dat zij met hun deelname aan de Ontzorgingstafel niet bedoelen om de herstart van oliewinning en/of productiewaterverwerking goed te keuren.

De deelnemers hebben verschillende redenen en belangen voor hun deelname. Onder andere dat men hiermee een positieve bijdrage wil bewerkstelligen voor het dorp, de inwoners en de omgeving. Anderen om extra aandacht te vragen voor specifieke onderwerpen als natuur, overlast of eventuele schade.

De deelnemende bewoners en representanten van belangenorganisaties zijn geen formele vertegenwoordigers van de omgeving en zijn ook geen contractpartij bij dit Toezeggingen-document. Derhalve dragen de deelnemers geen enkele verantwoordelijkheid voor de toezeggingen van de NAM en de NAM vrijwaart de deelnemers van enige aansprakelijkheid dan wel verantwoordelijkheid voor haar toezeggingen.

Het gesprek en de resultaten van de Ontzorgingstafel staan los van de formele (bestuursrechtelijke) stappen die de NAM dient te zetten om haar voornemen vergund te krijgen.

De NAM spreekt haar dank en waardering uit naar de deelnemers, de onafhankelijk voorzitter en de regie-voering door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Toezeggingen-document NAM

Gebiedsproces Productiewaterverwerking Schoonebeek

Versie: Final
Datum : 20 april 2023

---

1. Doel en tot stand komen van het NAM Toezeggingen-document

Deze paragraaf gaat in op het doel en de totstandkoming van het Toezeggingen-document. Het schetst de aanleiding en achtergrond, de betrokken deelnemers en het doorlopen proces. Ook wordt duidelijk gemaakt wat de status is en hoe partijen hier mee zullen omgaan.

- Bij de oliewinning in Schoonebeek komt productiewater vrij. Dit productiewater wordt, na bewerking, als injectiewater geïnjecteerd in lege gasvelden in Twente. De NAM is voornemens de verwerking van het productiewater te verplaatsen naar de omgeving van Schoonebeek. Doel van dit Toezeggingen-document is om voorafgaand aan de verplaatsing van de productiewaterverwerking naar de omgeving van Schoonebeek, eerst tussen de NAM en een vertegenwoordiging van lokale en regionale belanghebbenden toezeggingen te formuleren, die tegemoetkomen aan de zorgen en wensen vanuit de omgeving.
- De vertegenwoordiging van belanghebbenden bestaat uit: dorpsbelangen Schoonebeek, Industriekring Schoonebeek, Natuurvereniging Stroomdal, LTO-afdeling Schoonebeek, een aantal individuele inwoners uit Schoonebeek en omliggende buurtschappen.
- De gemeente Emmen, gemeente Coevorden, provincie Drenthe en waterschap Vechtstromen hebben de rol van toehoorder in het proces van het uitwerken van dit Toezeggingen-document.
- Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat heeft het initiatief genomen tot het gebiedsproces waarin (naast het Ontzorgspoor waar dit Toezeggingen-document het eerste product is) ook het Vergunningenspoor en het Bijdragenspoor hun plek hebben.
- Het Toezeggingen-document is ook van toepassing op eventuele tussenfasen van het project, alvorens de definitieve variant voor de verwerking van het productiewater wordt uitgevoerd.
- Kernwoorden in het gebiedsproces en de opvolging daarvan zijn: duidelijkheid (voor één uitleg vatbaar), een transparant proces, open communicatie en waarborging van de gemaakte toezeggingen.
- Gestart onder regie van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en vanaf december 2022 voorgezet door een onafhankelijk voorzitter, zijn een aantal bijeenkomsten georganiseerd onder de noemer Ontzorgtafel Productiewaterverwerking Schoonebeek. Daarbij hebben de betrokken instanties en personen van gedachten gewisseld over de vragen en zorgen die er leven en zijn presentaties gegeven door experts met betrekking tot een aantal specifieke onderwerpen, zoals handhaving en toezicht, waterverwerking, schade en monitoring. Deze onderwerpen komen daarom terug in dit Toezeggingen-document.

- Het Toezeggingen-document is een zogenaamd ‘levend document’; wat inhoudt dat op basis van voortschrijdend inzicht het Toezeggingen-document kan worden aangepast en het document als zodanig – met instemming van de voorzitter van de Ontzorgingstafel, klankbordgroep (in oprichting) en NAM - kan veranderen. Gedane toezeggingen kunnen alleen worden gewijzigd met unanieme instemming van deze deelnemende partijen aan het Toezeggingen-document.
- De NAM danwel diens rechtsopvolger verplicht zich bij een eventuele verkoop van het Schoonebeek olieveld de verplichtingen uit dit Toezeggingen-document integraal over te dragen naar de verkrijger.
- NAM gaat in samenspraak met het ministerie van EZK na op welke onderdelen de gemaakte toezeggingen in het Toezeggingen-document Schoonebeek onderdeel kunnen worden van de benodigde vergunningen en besluiten.
- Parallel aan het Toezeggingen-document Ontzorging wordt een Bijdragenspoor opgesteld onder regie van de decentrale overheden. Met dit Bijdragenspoor wordt een positieve bijdrage geleverd aan de publieke ontwikkelingen in Schoonebeek en omgeving, in het geval de oliewinning weer opgestart kan worden.
- De onafhankelijk voorzitter van het Ontzorgingsspoor zal zich adviserend opstellen richting de regie-voerders van het Bijdragenspoor.
- Door de deelnemers van de Ontzorgingtafel - en onderschreven door de NAM - wordt aangegeven dat het essentiëel is dat de bijdrage zichtbaar landt in Schoonebeek en omliggende buurtschappen ten behoeve van haar inwoners. De klankbordgroep i.o. dan wel de Ontzorgingstafel wenst betrokken te worden bij de uitwerking tot een uitvoeringssplan waarin zowel de governance-structuur als de beoogde projectthema’s worden vastgelegd. Op een zodanige wijze dat invulling kan worden gegeven aan blijvende betrokkenheid van de bewoners van Schoonebeek en omliggende buurtschappen.

2. Wettelijke verplichtingen – via de vergunningen - en de ELEMENT NL-gedragscode

Deze paragraaf gaat in op wettelijke verplichtingen en vergunningen die nodig en relevant zijn en welke bevoegde gezagen daarbij betrokken zijn.

- Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning door de NAM voor waterverwerking worden diverse onderdelen beschreven. Het betreft hier de milieuaspecten van de bovengrondse inrichting zoals geluid, emissies, energie, licht en maatregelen ter voorkoming van verontreinigingen. Naast deze bovengrondse milieueffecten worden in de aanvraag ook extra gegevens opgenomen in het geval van injectie in de diepe ondergrond. Naast gegevens over de bovengrond en ondergrond wordt in de aanvraag van de omgevingsvergunning ook beschreven hoe een mogelijke injectieput wordt geboord. Deze informatie wordt ingediend bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK). EZK zal de aanvraag voor advies uitzetten bij het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) en betrokken decentrale overheden. Op basis van de ontvangen adviezen van al deze partijen stelt EZK een ontwerp-vergunning op die voor iedereen ter inzage wordt gelegd voor het geven van zienswijzen. Met behulp van deze zienswijzen kan EZK besluiten om de ontwerpvergunning op onderdelen aan te passen zodat daarna de definitieve omgevingsvergunning verleend kan worden. Hierop kunnen belanghebbenden bezwaar indienen.
- Het SodM is als onafhankelijk toezichthouder op de delfstoffen- en energiewinning in Nederland, belast met het toezicht en handhaving op activiteiten van de NAM die betrekking hebben op de oliewinning rond Schoonebeek en daarbij behorende waterverwerking.
- Naast monitoring en inspecties van de putten, locaties en leidingen worden ook continue en of periodieke metingen in de wijdere omgeving verricht met betrekking tot bodemdaling en bodemtrillingen. Om de bodemdaling in kaart te brengen worden metingen verricht volgens het geactualiseerde meetplan van de NAM – als onderdeel van het Winningsplan - dat jaarlijks gecontroleerd wordt door het SodM. De resultaten van deze metingen worden aan SodM gerapporteerd en tevens via SodM gepubliceerd op de website www.nlog.nl. Voor het meten van bodemtrillingen wordt gebruik gemaakt van een bestaand seismisch meetnetwerk van het KNMI. Het KNMI heeft verspreid in de regio diverse seismische meetstations staan die 24 uur per dag trillingen in de aardkorst meten. Op de website van het KNMI is alle informatie over deze meetstations te vinden. Meetresultaten worden direct getoond op de website van het KNMI (KNMI - Live seismogrammen).
- De NAM zal de projectuitvoering minimaal conform de ELEMENT NL-gedragscode Kleine Velden uitvoeren. De NAM heeft op 7 september 2017 mede de “Gedragscode – gaswinning kleine velden” getekend. https://www.elementnl.nl/actueel/gasproducenten-presenteren-gezamenlijke-afspraken-gedragscode-gaswinning-kleine-velden. De gedragscode is opgesteld in nauw overleg met betrokkenen bij mijnbouwactiviteiten en geeft algemene richtlijnen voor het zorgvuldig betrekken van de omgeving bij olie en gasprojecten uit kleine velden op land. De sector geeft met deze gedragscode invulling aan de wens als betrokken, betrouwbare en benaderbare speler aanwezig te zijn in de omgeving. Dat willen ze onder andere bereiken door zoveel als mogelijk in samenspraak met de direct belanghebbenden hun projecten vorm te geven.

- In juli 2020 is de Commissie Mijnbouwschade ingesteld. Deze Commissie Mijnbouwschade behandelt meldingen van schade aan woningen en gebouwen als gevolg van bodembeweging door aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van olie- en gaswinning uit of olie- en gasopslag in een klein veld https://www.commissiemijnbouwschade.nl/ . De Commissie Mijnbouwschade is een onafhankelijk instituut onder de vlag van het ministerie van EZK. De eventueel uit te keren schadevergoedingen komen voor rekening van de uitvoerende partij, in dit geval de NAM.
- Op verzoek van de Ontzorgingstafel is de NAM bereid op haar kosten de mogelijkheid in te voeren om in het geval van schadeherstel gebruik te maken van de zogenaamde ‘Limburgse methode’. Hierbij worden schades als gevolg van aardtrillingen door mijnbouwactiviteiten aan woningen en gebouwen direct gerepareerd door een – nog aan te stellen - uitvoeringsdienst.

TOEZEGGINGEN

Aan de Ontzorgingstafel zijn een aantal thema's naar voren gekomen waarover deelnemers het wenselijk vinden om nadere toezeggingen op te verkrijgen. Deze toezeggingen zijn per thema uitgewerkt.

3. Klankbordgroep

- In dit Toezeggingen-document wordt vooralsnog de term klankbordgroep gebruikt. De wenselijke vorm van dit orgaan zal nog nader worden verkend.
- Tot aan de oprichting van de klankbordgroep wordt de Ontzorgingstafel in stand gehouden.
- De klankbordgroep vormt een afspiegeling van deelnemende partijen en organisaties aan de Ontzorgingstafel in het Gebiedsproces Schoonebeek.
- De klankbordgroep heeft als doelen:
  - Opkomen voor de belangen van de bewoners van Schoonebeek en omliggende buurtschappen in relatie tot de oliewinning en de daarbij horende waterverwerking.
  - Fungeren als klankbordgroep ten tijde van de voorbereidende projectuitvoering, als tijdens de olieproductie en de daarbij horende waterverwerking, richting de betrokken overheden en de NAM.
  - Toezien op de naleving van het Toezeggingen-document.
- Half-jaarlijks vindt een evaluatie van het Toezeggingen-document plaats tussen de NAM (initiatiefnemer), klankbordgroep, gemeenten Emmen en Coevorden; eventueel aangevuld met andere overheden.
- Aanvullend onderzoek / ondersteuning expertise:
  - Als blijkt dat aanvullend onderzoek en/of expertise nodig en of gewenst is, voor een effectieve dialoog tussen de klankbordgroep en NAM, dan zal de NAM naar redelijkheid en billikheid daarvoor budget ter beschikking stellen binnen de daartoe te maken nadere toezeggingen.
    - In samenspraak tussen de partijen worden erkende instituten en/of experts geselecteerd.
    - Onderzoeken worden transparant uitgevoerd: belanghebbenden worden bij de opzet en de uitvoering van het onderzoek betrokken en tussentijds geïnformeerd. Ook worden de eventuele vervolgstappen gezamenlijk afgestemd.
    - Er is een mogelijkheid om verificaties te laten uitvoeren door een extern expert; bijvoorbeeld in relatie tot integriteitsonderzoeken aan installaties en pijpleidingen.
- De klankbordgroep zal werken conform een nog nader op te stellen statuut; hierin zal o.a. het aantal bestuursleden en de vertegenwoordigde belanghebbende organisaties worden vastgelegd, de bevoegdheden, overlegstructuren, etc.
- De klankbordgroep wordt voorgezeten door een onafhankelijk voorzitter.

- Om de klankbordgroep ‘positie te geven’, zullen middelen (facilitair, financieel, etc.) door de gemeenten Emmen en Coevorden [1]) beschikbaar worden gesteld, onder andere om de klankbordgroep op te richten, in stand te houden, voor communicatie-uitingen en externe onderzoeken.

[1]) Toegezegd door betrokken wethouders; dient nog geformaliseerd te worden middels collegebesluiten.

4. Monitoring

- Ten behoeve van het onderwerp Monitoring wordt tussen de NAM en de klankbordgroep i.o., dan wel de Ontzorgingstafel een ‘Monitoring en Evaluatieprogramma’ opgesteld, dat met de achterban van de klankbordgroep i.o. danwel de Ontzorgingstafel wordt afgestemd.
- Deelnemers aan de Ontzorgingstafel hebben, als er bij de waterverwerking geïnjecteerd wordt, aangegeven dat zij inzicht moeten hebben in de onderstaande (mogelijke) effecten en meetgegevens. Hierbij speelt dat uit het vergunningenproces ook nieuwe – nu nog niet bekende - aanvullende monitoringseisen kunnen worden gesteld; deze zullen uiteraard worden meegenomen.
    - Monitoringsparameters als opgenomen in Waterinjectie Management Plan (WMP) en het vergunningsplichtige Jaarrapport Waterinjectie:
        - Samenstelling van het injectiewater (bemonsteringrapportages)
        - Volumes injecties
        - Druk-ontwikkelingen in de diepe ondergrond in het gasveld.
        - Reguliere integriteits-monitoring van de injectie-putten; o.a.
            - Wanddiktemetingen
    - De beweging van de bodem volgens het meetplan.
    - De beweging van de gebouwen en bouwwerken.
    - De eventuele schade aan gebouwen ten gevolge van oliewinning/(water)injectie/gaswinning in het gebied.
    - Extra verzoek: status van afgesloten putten en cementkwaliteit in het huidige oliewingebied

- Als er bij de waterverwerking geïnjecteerd wordt, worden monitoringsaspecten zoveel als mogelijk door NAM opgenomen in het Waterinjectie Management Plan. Dit stelt de toezichthouder in staat om toe te zien op de toezeggingen in het plan. Ook wordt dan het Jaarrapport Waterinjectie als vergunningsverplichting via het ministerie van EZK voorgelegd aan de toezichthouder SodM.
- Jaarlijks inzicht in de uitkomsten van de peilbuizenbemonstering – uitgevoerd in opdracht van de NAM - rondom de NAM-locaties om eventuele effecten het grond- en oppervlaktewater te kunnen volgen.

4.1. Bodemdaling - monitoring

- Als er bij de waterverwerking geïnjecteerd wordt, wordt monitoring van bodembeweging in het surveillance activiteitenplan van het Waterinjectie Management Plan opgenomen.
- Voor de gas- en oliewinning in het gebied wordt de bodembeweging gemonitord zoals beschreven in het meetplan, dat jaarlijks geactualiseerd wordt door de NAM en daarmee SodM in staat te stellen dit te beoordelen. Volgens het actuele meetplan Zuidoost Drenthe wordt de bodembeweging gemonitord met behulp van de InSAR techniek (satelliet-metingen) en eens per 5 jaar gerapporteerd. Op verzoek van de Ontzorgingstafel wordt deze frequentie verhoogd en zal er jaarlijks een rapportage opgesteld worden. Na een periode van vijf jaar zal de gewenste danwel benodigde frequentie worden geëvalueerd.

4.2. Aardbevingen - monitoring

- Het huidige monitoringsnetwerk in Zuidoost-Drenthe en Twente bestaat uit geofoons en versnellingsmeters. Direct boven het Schoonebeek Zechstein-veld staat een versnellingsmeter. Aan de oostelijke grens van het veld is een boorgatstation gerealiseerd waar, op verschillende dieptes, trillingen worden gemeten door geofoons. In de wijdere omgeving zijn meerdere boorgatstations en versnellingsmeters geplaatst die ervoor zorgen dat de minimumgrens voor het lokaliseren van aardbevingen tussen de Magnitude 0,5 en 1,0 is. Dit is beneden de minimum vereiste gevoeligheid van Magnitude 1,5.
- NAM zal in het geval van een aardbeving met betrekking tot het voortzetten van de oliewinning handelen conform het Seismisch Risico Beheersplan Schoonebeek, welke wordt afgestemd met SodM.
- Als er bij de waterverwerking geïnjecteerd wordt, zal de NAM in het Seismisch Risico Beheersplan Schoonebeek opnemen dat bij een aardbeving met een magnitude van groter dan 3,0 op de schaal van Richter de waterinjectie wordt beëindigd in het betreffende veld.

4.3. Gebouwopnamen – monitoring

- Gebouwopnamen zijn ook onderdeel van de toezeggingen. In het verleden werd dit gezien als een mogelijkheid om de schade door aardbevingen duidelijk vast te stellen. Deze functie is met name door het gebruik van de versnellingsmeters minder noodzakelijk geworden, zoals ook door de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) wordt geadviseerd. Als er bij de waterverwerking injectie plaats zal vinden, zullen de gebouwopnamen toch gedaan worden voor een select aantal nog nader te bepalen panden (bijvoorbeeld monumentale panden). De lijst met te onderzoeken panden wordt in overleg met de deelnemers aan de Ontzorgingstafel samengesteld, eventueel in samenspraak met een nog nader te bepalen onafhankelijk bedrijf; ruim voorafgaand voor aanvang van de productiewaterverwerking in Schoonebeek.

5. Mens en Milieu, Flora en Fauna

- Vanuit de Ontzorgingstafel is de wens geuit om specifiek aandacht te geven aan de aspecten mens en milieu, flora en fauna bij het uitvoering van het project en operationele fase daarna. Vaak blijven deze – ook sociale - aspecten onderbelicht bij de uitvoering van (industriële) projecten. Om deze aspecten wel een serieuze plek te geven in het gebiedsproces Schoonebeek, zal een gezamenlijke werkgroep worden opgericht om een activiteiten- en uitvoeringsplan rondom deze onderwerpen op te stellen. Voorbeelden van onderwerpen zijn: mogelijkheden voor ecologische inrichting en beheer rondom NAM-locaties en installaties, reguliere monitoring van flora en fauna soorten als ook de ervaren beleving van de doorgevoerde ecologische inpassingen.
- In het kader van zoetwaterbeheer en droogte-management wordt een voorverkenning uitgevoerd door NAM met externe experts, met als doel de ‘blauwe voetafdruk’van het watergebruik door de NAM te compenseren.

6. Voorkomen van overlast

- Effecten van oliewinning en productiewaterverwerking en hierbij behorende mitigerende maatregelen - naast eerdergenoemde onderwerpen als aardbevingen en bodemdaling - worden beschreven in de MER Beoordelingsnotitie (ook wel aanmeldnotitie), welke onderdeel uitmaakt van de vergunningsprocedures.
- Tijdens de werkzaamheden door de NAM en hun aannemers worden er in overleg met de omgeving vooraf overlast beperkende maatregelen afgesproken. Hier gaat het dan vaak om de rijroutes van het vrachtverkeer, licht en geluidsoverlast.

7. Communicatie en Overleg

- De klankbordgroep – of een werkgroep-vorm hieruit - zal ook fungeren als klankbordgroep in relatie tot de oliewinningsactiviteiten.
- De klankbordgroep heeft regulier overleg met de gemeenten.
- NAM houdt de klankbordgroep op de hoogte van de laatste en juiste informatie; bijvoorbeeld:
    - Als er veranderingen in de voortgang of uitvoering optreden dan wordt dit actief gecommuniceerd met de klankbordgroep.
    - Regulier communiceren over de meetresultaten.
    - In het geval van onregelmatigheden of calamiteiten wordt de klankbordgroep direct ingelicht.
    - “Een seintje krijgen wanneer er nieuwe SodM publicaties zijn”; (daarnaast kan men zich abonneren op https://www.sodm.nl/abonneren/abonnementen?context=inschrijven-nieuws)
- Voor vragen of het delen van zorgen kan men tijdens kantooruren naar het NAM kantoor De Boô - gelegen aan Burgemeester Osselaan 12 te Schoonebeek.
- Er komt vanuit de NAM een hotline voor klachten, melding van incidenten en/of onregelmatigheden. Daarnaast kunnen klachten te allen tijde (ook buiten kantooruren) bij NAM worden gemeld via de website www.nam.nl; danwel telefonisch via de NAM-meldkamer: 0592- 369111.
- Meldingen en klachten kunnen ook worden ingediend bij het SodM via info@sodm.nl.

- NAM maakt gebruik van de Omgevingsapp waarin ook de omgeving Schoonebeek is opgenomen. Gebiedsbrede communicatie tijdens zowel de project- als de uitvoeringsfase zal plaatsen via deze Omgevingsapp. De app "*NAM Omgevingsapp*" is te downloaden voor iOS en android.
- In afstemming en nauwe samenwerking met de klankbordgroep wordt een Communicatieprotocol opgesteld door NAM; belangrijkste onderwerpen/toezeggingen in dit protocol omvatten in ieder geval:
    - Voor uitvoering van het project wordt een publieks-informatieboekje en/of website opgesteld over de oliewinning en de daarbij behorende waterverwerking. Bij de opstelling wordt een vertegenwoordiging van de belanghebbenden betrokken.
    - Welke (meet)gegevens omtrent de oliewinning en waterverwerking worden hoe en wanneer gedeeld met belanghebbenden.
    - Wijze van evaluatie van (meet)gegevens; door wie / hoe frequent / wat te doen bij onduidelijkheden / afwijkingen?

Getekend op ..... te .....

Dhr. J. Atema
Directeur NAM bv

De Staat der Nederlanden * vertegenwoordigd door de staatssecretaris Mijnbouw van Economische Zaken en Klimaat, Dr. J.A. Vijlbrief

Dhr. B.J. Bouwmeester **
Voorzitter Gebiedsproces Schoonebeek

Vanuit een toehorende rol door de decentrale overheden: gemeente Emmen, gemeente Coevorden en Provincie Drenthe bij de totstandkoming van het Toezeggingen-document, spreken genoemde organisaties hun waardering uit voor het Ontzorgingsspoor in het Gebiedsproces Schoonebeek en de daaruit voortgekomen toezeggingen.

Dhr. R van der Weide
Wethouder gemeente Emmen

Dhr. J. Huizing
Wethouder gemeente Coevorden

Dhr. T. Stelpstra
Gedeputeerde Provincie Drenthe

* De Staat der Nederlanden ("Staat") is (in juridische zin) geen partij bij dit Toezeggingen-document. Uit het Toezeggingen-document vloeien geen rechten en verplichtingen voor de Staat voort. Dit Toezeggingen-document wordt door de Staat, vertegenwoordigd door de staatssecretaris Mijnbouw van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, uitsluitend ondertekend als blijk van waardering van het proces en van de daaruit tussen de partijen bij dit Toezeggingen-document voortgekomen toezeggingen.

** Tekent als onafhankelijk procesbegeleider – onder wiens voorzitterschap dit Toezeggingen-document tot stand is gekomen.

Heropstart oliewinning Schoonebeek,

voornemen afvalwaterinjectie door NAM in Schoonebeek

Bewoners Schoonebeek SPELER OF SPEELBAL?

Schoonebeek, 18 april 2023

Geachte leden van de vaste Kamercommissie voor Economische Zaken en Klimaat,

Bezorgde bewoners hebben hun krachten gebundeld in een burgerinitiatief “Stop Afvalwater Schoonebeek” (SAS). Dit initiatief komt op voor een steeds groter wordende groep inwoners uit Schoonebeek en omgeving[1]. Deze groep maakt zich zorgen en heeft kritiek op zowel het gebiedsproces als het initiatief van de NAM om afvalwater te injecteren in Schoonebeek.

Wij hebben uw belangstelling via het bezoek van een aantal leden van uw commissie op 14 april jl. aan het winningsgebied Schoonebeek zeer op prijs gesteld. U heeft tijdens dit bezoek zowel met leden van SAS, Dorpsbelangen Schoonebeek, een aantal deelnemers van de ontzorgtafel als de voorzitter van de ontzorgtafel gesproken.

Voor de agendering van de voortgang van het gebiedsproces oliewinning Schoonebeek op 20 april as. nemen wij de vrijheid te reflecteren op dit proces en op de rol van de overheid.

Samengevat

Met deze brief willen we aandacht vragen voor de zorgen en kritiek op het (gebieds)proces en de rol van zowel het ministerie van EZK, de lokale politiek als de NAM hierin. Van werken in de geest van de Contourennota met onder andere een belangrijke rol voor de inwoners en een ‘nee tenzij’ in plaats van het ‘ja mits principe’ is geen sprake. Tevens willen wij hierbij reeds een aantal aspecten benoemen over de zorgen en de kritiek op de inhoud van het initiatief van de NAM om het afvalwater van de oliewinning te injecteren in het gasveld Schoonebeek. Van een integrale belangenafweging waarbij onder andere alle relevante ruimtelijke en milieutechnische aspecten worden beoordeeld is geen sprake. In opvolgende brieven zullen deze aspecten nader uitgewerkt worden.

Rol ministerie EZK

De rol van het ministerie van EZK en daarbij de staatssecretaris Vijlbrief in het totale proces is divers. De rollen van het ministerie van EZK lijken te worden uitgevoerd door meerdere persoonlijkheden binnen een entiteit. Naast initiatiefnemer[2] en belanghebbende, is het ministerie tevens het bevoegd gezag voor zowel vergunningverlening, toezicht als handhaving. De vraag die opkomt is hoe onafhankelijk het ministerie de taak als bevoegd gezag ten behoeve van de besluitvorming kan uitvoeren als zij tevens initiatiefnemer en belanghebbende is.

---

[1] *Met Schoonebeek en omgeving wordt in deze brief bedoeld: alle inwoners, bedrijven en overige instellingen in Schoonebeek en omgeving, waaronder de omliggende buurtschappen Padhuis, Vlieghuis, Weijerswold, Stieltjeskanaal en Dalerveen (gemeente Coevorden) en Zandpol (winningsgebied gasveld Schoonebeek en omgeving).*

[2] *Opdrachtgever voor MKBA en indirect opdrachtgever van de NAM om olie te winnen*

Zou de overheid uit eigen initiatief niet moeten bewerkstelligen dat deze rollen verdeeld worden over meerdere ministeries, zodat de rol van initiatiefnemer/ belanghebbende los komt te staan van de rol van het bevoegd gezag? Wij zullen onze zorg hierover ook kenbaar maken bij de Nationale Ombudsman en de Afdeling advisering van de Raad van State.

Uitgangspunten zoals invloed en zeggenschap in de regio

De staatssecretaris stelt, dat bewoners, lokale en regionale overheden in Drenthe zeggenschap hebben over mijnbouwactiviteiten in hun regio. In zijn brief van 31 januari 2023 licht hij toe, dat het gebiedsproces bewoners de gelegenheid biedt, buiten de wettelijke procedures om, invloed uit te oefenen op het initiatief van de NAM. Ook op de website mijnbouwvergunningen.nl[3] van het ministerie wordt aangegeven dat de rol van bewoners in het proces belangrijk is. Wij herkennen dit niet en ervaren dit als een gestuurd proces waarbij een zeer beperkt gedeelte van de inwoners slechts over een zeer beperkt deel van het initiatief hun zorgen kunnen uiten en hun mening kunnen geven.

Tijdens de aftrap van het gebiedsproces op 12 mei 2022 hebben we de staatssecretaris duidelijk horen zeggen: “als Schoonebeek het niet wil, gaan de plannen niet door”. In de uitzending van de Staat van Drenthe op 30 maart 2023 heeft de staatssecretaris middels een herdefiniëring het begrip draagvlak al drastisch afgevlakt. In zijn brief van 13 april jongstleden lijkt de staatssecretaris volledig terug te komen op zijn toezeggingen rondom participatie, transparantie en zeggenschap in de regio. Wij begrijpen dat draagvlak niet inhoudt, dat 100% van de inwoners positief moet zijn over het initiatief. Maar inmiddels is het begrip draagvlak niet meer dan een lege huls, waarbij ook een meerderheid niet meer lijkt te tellen. De vraag rijst waarom Dorpsbelangen Schoonebeek nog tijd, geld en energie moet steken in het houden van een enquete onder de inwoners. De aanpak van het proces is alles behalve consistent. Wat is daadwerkelijk de rol van de Schoonebekers in dit proces?

- Op basis van welke startnotitie, plan van aanpak, leidraad of ander uitgangspuntendocument heeft de staatssecretaris het gebiedsproces laten opstarten? Kunnen wij deze ontvangen?
- Wat is hierin opgenomen over de aspecten participatie, transparantie en zeggenschap in de regio?
- Welke trede van de participatieladder heeft de staatssecretaris vooraf bepaald bij dit gebiedsproces?
- Heeft hierover vooraf bestuurlijke afstemming met u plaatsgevonden?

Het participatieproces faalt

Het participatieproces faalt in alle opzichten en is slechts een papieren werkelijkheid. Een participatieproces zou moeten beginnen met het juist, volledig en zorgvuldig informeren van bewoners. Door deze verantwoordelijkheid met betrekking tot de inhoud van het initiatief van de NAM volledig bij de NAM te leggen, kiest de staatssecretaris bewust voor het eenzijdig informeren van bewoners. De NAM heeft immers helemaal geen belang bij het vertellen van het volledige verhaal met de verschillende varianten, de risico’s en informatie over historische en huidige incidenten.

---

3 *https://mijnbouwvergunningen.nl/cms/view/728be01c-5fd7-4ef4-851c-a2645fe35f98/kennisgevingen/5ab7d23a-babe-4346-a66d-4b0d98a8a4d3*

Belang van NAM en Staat centraal

In de informatie van NAM en EZK staat het eigen financiële belang van zowel de NAM als de Staat centraal. Steeds meer bewoners maken zich zorgen. Vragen zijn onbeantwoord gebleven in de formele fase van het gebiedsproces. Bewoners hebben kennis en informatie nodig om invloed uit te kunnen oefenen. Door de wijze van inrichting van dit gebiedsproces en met name het ontzorgingsspoor heeft de staatssecretaris een ongelijk speelveld tussen NAM en Schoonebeek gecreëerd, niet in de laatste plaats qua mijnbouwtechnische en juridische kennis. Wij zijn daarom ook teleurgesteld in het besluit van EZK onze aanvraag om (financiële) middelen voor het informeren van Schoonebeek niet te honoreren.

Hierdoor kan niet gewerkt worden aan het opheffen van dit ongelijke speelveld. Indien EZK bewust voor ogen heeft dat de mate van participeren alleen bestaat uit informeren, past het laten opstellen van een afsprakenkader hier in het geheel niet bij.

Gewenste plenaire bijeenkomsten blijven uit: In vervolg op de informatiebijeenkomst d.d. 8 februari 2023 is door vele inwoners verzocht meer plenaire bijeenkomsten te organiseren, waardoor meer ruimte ontstaat voor het plenair kunnen stellen van vragen en de beantwoording hiervan. In afwijking hiervan organiseert alleen de NAM 1-op-1 inloopmogelijkheden, waarbij met inachtneming van het ongelijke speelveld inwoners met de NAM in gesprek kunnen. In de brief van de gemeente Emmen wordt ten onrechte gesuggereerd dat de ‘kleinere vervolgsessies’ een vervolg zijn op hetgeen Schoonebeek heeft gevraagd. In de praktijk zijn dit bovengenoemde 1-op-1 sessies. EZK heeft tot op heden überhaupt geen actie ondernomen als vervolg op de bijeenkomst van 8 februari 2023.

- Kan het creëren en in stand houden van het ongelijke speelveld in uw ogen bijdragen aan een succesvol gebiedsproces?

Een ontzorgtafel die niet ontzorgt

Met Groningen in zijn achterhoofd pioniert de staatssecretaris met een voor hem geheel nieuw fenomeen: de ontzorgtafel. De vraag is inmiddels of deze ontzorgtafel ontzorgt of juist meer zorgen opwerpt. Anders dan het college van Emmen suggereert in zijn brief van 21 maart 2023[4] en in het afsprakenkader concept 7[5] nadrukkelijk is opgenomen (‘brede vertegenwoordiging’) is de tafel niet representatief voor de samenleving in Schoonebeek en omgeving. De deelnemers hebben financiële belangen, zijn door de NAM gevraagd/benaderd of maken deel uit van lokale en/of regionale overheidsorganisaties. Zij vormen niet een juiste afspiegeling van de bewoners van Schoonebeek en Coevorden. De stakeholders die voor NAM en EZK weinig toevoegen, weerstand leveren en veel tijd kosten zijn niet welkom en/of hebben inmiddels verlaten de groep verlaten. De groep wordt inmiddels bijna met de week kleiner.

Er was onduidelijkheid over het doel van de Ronde tafelsessies. Daarbij zijn de deelnemers (veelal) niet ingestapt met de wetenschap om uiteindelijk een afsprakenkader op te stellen voor Schoonebeek en daarmee tussen Schoonebeek en de NAM.

De deelnemers worstelen inmiddels met feit dat zij zich door de snelheid van het proces ‘voor het blok gezet’ en ‘in een hoek gedrukt’ voelen om nu afspraken te moeten maken en zijn daarom in de loop van het proces afgehaakt. Tevens maken zij zich inmiddels zorgen over hun eigen positie in het gebiedsproces, de verantwoordelijkheid die uit het afsprakenkader voortvloeit, hun sociaal-maatschappelijke positie in hun dorpen en zijn bang voor de (mogelijke juridische en financiële) verantwoordelijkheid die hen wordt toegedicht bij het laten ondertekenen door het afsprakenkader..

---

4 *bijlage 1*

5 *bijlage 2*

Dit kan toch niet de bedoeling zijn van een gebiedsproces nieuwe stijl? Hoe wordt omgegaan met dit gevoel van de deelnemers die zich niet meer herkennen in hun eigen beweegredenen om deel te nemen aan de klankbordgroep?

Eveneens is inmiddels bij leden van deze tafel grote twijfel ontstaan over nut, noodzaak en met name de gevolgen van een te ondertekenen afsprakenkader. Er is zoals beschreven sprake van een ongelijk speelveld.

Deze twijfel is niet in de laatste plaats veroorzaakt door een memo[6] met diverse algemene en juridische vragen die als reactie op concept 7 van het afsprakenkader namens SAS is opgesteld, welke onder andere met de ontzorgtafel is gedeeld. Een reactie -met daarbij een juridische en financiële check van het kader- is nog niet gegeven. Geen privaatrechtelijke afspraken of aanbevelingen tussen Schoonebeek en NAM. Wij zijn in het geheel tegen het laten onderteken van privaatrechtelijke afspraken tussen Schoonebeek (getekend door de door EZK ingehuurde voorzitter) en de NAM. Ook het aanmerken van het afsprakenkader als aanbevelingen, waarover recent aan de ontzorgtafel is gesproken, is hiervoor geen oplossing. Wij verzoeken u de burgers hiertegen in bescherming te nemen. Indien, passend bij de gekozen trede van de participatieladder en nadat sprake is van een gelijk speelveld en over alle onderdelen van het initiatief -daarmee inclusief varianten- en over het bijdragenspoor door de leden van de ontzorgtafel mag worden geadviseerd- kunnen de eventuele afspraken in onze ogen alleen bestuursrechtelijk worden vastgelegd.

Transparantie proces en bijeenkomsten ontzorgtafel:

In het afsprakenkader is opgenomen dat de kernwoorden van het gebiedsproces onder andere zijn: transparant proces en open communicatie. In de praktijk is er echter sprake van een andere werkelijkheid. Hoe verhoudt zich het transparant proces en open communicatie tot het feit dat de pers actief de toegang tot de vergaderruimte van de ontzorgtafel wordt ontzegd door de voorzitter en het gehele dorp over het afsprakenkader niet vooraf actief en uitgebreid wordt geïnformeerd over onder andere de juridische en financiële gevolgen van het kader en niet wordt gevraagd naar hun oordeel over het kader?

Gelijkwaardigheid gesprekspartners

Voor een betekenisvolle bijdrage aan het proces moeten gesprekspartners gelijkwaardig zijn. Ondersteuning van de deelnemers met de juiste kennis en toegankelijke informatie in de vorm van bijvoorbeeld een geoloog, een mijnbouwspecialist en jurist, ontbreekt. We hebben geen vertrouwen in het resultaat.

Inkadering inhoud bespreekpunten ontzorgtafel

Naast bovenstaande t.a.v. de transformatie van de klankbordgroep tot ontzorgtafel zijn ook geleidelijk aan tijdens deze transformatie de bespreekpunten van de ontzorgtafel ingekaderd. Schoonebeek mag meereizen, maar zonder invloed. Voor de bespreking van voor Schoonebeek belangrijke onderwerpen, zoals de varianten van afvalwaterverwerking en het bijdragenspoor, is echter geen ruimte aan de ontzorgtafel. De voorzitter heeft zowel aan de ontzorgtafel als tijdens de bijeenkomst op 8 februari 2023 duidelijk laten blijken dat deze onderwerpen niet aan Schoonebeek zijn. Wat onder andere over is gebleven zijn (mijnbouwtechnische) aspecten, waarbij bij voorbaat sprake is van

6 *bijlage 3*

een ongelijk speelveld tussen NAM en deelnemers. De bestemming is duidelijk en het doel is de bestemming op hele korte termijn te halen.

- Hoe verhoudt zich dit in uw ogen tot de belangrijke rol die het ministerie toedicht aan de bewoners in dit proces (zie website mijnbouwvergunningen.nl[7])?

Wettelijke en boven-wettelijke afspraken in afsprakenkader:

Het afsprakenkader beoogd wettelijke en boven-wettelijke afspraken vast te leggen tussen NAM en Schoonebeek. In het afsprakenkader is in het geheel geen enkele feitelijke juridische grondslag opgenomen dat als basis kan dienen voor het maken van deze privaatrechtelijke afspraken. Ook is in het kader in het geheel geen enkele feitelijke juridische borging van afspraken opgenomen.

- Hoe verhoudt zich dit tot een in het Afsprakenkader opgenomen kernwoord van hetgebiedsproces aangaande de 'waarborging van de gemaakte afspraken'?

Memo afsprakenkader d.d. 2023-03-17

Bijgevoegde memo[8] is eerder gedeeld met de ontzorgtafel en tevens gemaild naar u in aanloop naar de bijeenkomst van uw commissie op 23 maart 2023. In deze memo zijn vele vragen gesteld over de inhoud van het afsprakenkader, concept 7. Wij verzoeken u deze memo, en het daaraan ten grondslag liggende afsprakenkader concept 7, te betrekken bij uw behandeling van het gebiedsproces Schoonebeek.

- Is het in uw ogen überhaupt gewenst dat een dergelijk afsprakenkader, tussen NAM en een dorp, tot stand moet komen als onderdeel van een gebiedsproces?

De overheid heeft een belangrijke taak in het zorgvuldig afwegen van de diverse belangen bij besluitvorming. Een gebiedsproces kan hierbij een onderdeel zijn. Indien de overheid het gewenst acht om ten behoeve van de besluitvorming aanvullende afspraken te moeten maken, is het ons inziens ook aan de overheid om deze afspraken publiekrechtelijk dan wel privaatrechtelijk zelf met de initiatiefnemer overeen te komen. Het kan toch niet zo zijn dat de overheid haar burgers 'blijft mangelen' en haar eigen verantwoordelijkheid neerlegt bij en daarmee afschuift op haar burgers in zowel de fase van initiatief/voorbereiding, besluitvorming als toezicht en handhaving?

Doel afsprakenkader volgens laatste brief Vijlbrief

Als afsluiting van de paragraaf met de titel 'Zeggenschap bewoners en gebiedsproces' geeft de staatssecretaris het volgende aan. 'Het met elkaar vast te stellen afsprakenkader gaat over voorwaarden en wensen van bewoners, waar de NAM zoveel mogelijk invulling aan geeft.'

- Wat is mede gelet op de het eerder genoemde in deze brief, überhaupt de waarde van het afsprakenkader en de geleverde inspanningen van de deelnemers aan de ontzorgtafel, als vooraf de NAM niet garandeert dat de afspraken nagekomen worden en EZK met deze kennis haar waardering uitspreekt voor het afsprakenkader?

---

7 *https://mijnbouwvergunningen.nl/cms/view/728be01c-5fd7-4ef4-851c-a2645fe35f98/kennisgevingen/5ab7d23a-babe-4346-a66d-4b0d98a8a4d3*

8 *bijlage 3*

Herstart ontzorgingsspoor benodigd

Gelet op de behandeling van de reflectiebrieven in de commissie en raad van zowel de gemeente Coevorden als de gemeente Emmen wordt door de overheid, onder andere in de brief van de gemeente Emmen, gesproken over een bezinning en verbreding van het ontzorgingsspoor. Daarnaast heeft de gemeenteraad van Coevorden een raadsbrede motie[9] aangenomen over het gebiedsproces.

Op basis van bovenstaande komen wij tot de conclusie dat het ontzorgingsspoor tot op heden heeft gefaald. Een herstart van het ontzorgingsspoor op basis van heldere uitgangspunten, passend bij de gekozen trede van de participatieladder, breed gedeeld met de inwoners, op basis van een gelijk speelveld en met in acht neming van de motie van de raad van Coevorden is in onze ogen meer dan op zijn plaats.

Rollen bestuursorganen ondoorzichtig

Rol bewoners bij keuze varianten

We horen de staatssecretaris bij de behandeling van de Contourennota op 23 maart jl. zeggen dat gemeenten bewoners meenemen in de keuze van de varianten. De verantwoordelijke wethouders van beide gemeenten leunen echter achterover en verwijzen naar EZK of de ontzorgtafel. Zoals gezegd heeft uw voorzitter van ontzorgtafel duidelijk te verstaan gegeven dat de varianten niet besproken mogen worden aan deze tafel. Van het meenemen van bewoners in de keuze van de varianten is derhalve geen sprake. Alleen in een korte presentatie van 20 minuten is hieraan op 8 februari jl. op informerende wijze invulling gegeven. De rollen van de verschillende bestuursorganen bij het totale gebiedsproces zijn ondoorzichtig. Op ambtelijk en bestuurlijk niveau vinden al langer gesprekken plaats met de NAM en EZK. De gemeente Emmen beaamt dit in zijn brief[10], maar transparantie hierover ontbreekt. Ook de leden van de ontzorgtafel weten niet wat in dat gremium wordt besproken en afgesproken. Het lijkt of de NAM en overheid samen alles al in kannen en kruiken hebben. Er is geen ruimte en openheid voor publieke participatie.

- Heeft u inzicht in de afspraken die op ambtelijk en bestuurlijk niveau worden gemaakt?

Rol landelijke en lokale overheid ontzorgingsspoor

Zowel EZK als de gemeenten en de provincie hebben het laten gebeuren dat de deelnemers van de ontzorgtafel ongevraagd richting een privaatrechtelijk afsprakenkader worden ‘getunneld’, maar uiteindelijk met lege handen staan. Gelet op bovenstaande gevoel van de deelnemers rijst de vraag of de deelnemers van de ontzorgtafel als ook de inwoners van Schoonebeek in het algemeen door de overheid worden beschermd. Hierbij wijzen wij u ook op de brief van de gemeente Emmen[11] waarin de gemeente kenbaar maakt positief te zijn over het oprichten van een stichting of andere rechtsvorm om de afspraken te borgen (de stichting is echter beoogd om de naleving van de afspraken door de NAM te controleren). Ook de voorgenomen ondertekening van de gemeenten en provincie als ‘blijk van waardering’ springt hierin in het oog. De door het ministerie van EZK ingehuurde en betaalde voorzitter van de ontzorgtafel pleegt tezamen met de NAM het afsprakenkader vast te stellen. Hierbij is in het kader bepaald dat de voorzitter voor alle niet-overheid gerelateerde deelnemers het kader tekent. Eveneens is in het kader bepaald dat de deelnemers

9 *bijlage 4*

10 *bijlage 5*

11 *bijlage 1*

representanten van de omgeving (lees: vertegenwoordigers) zijn. Niet is bepaald en vooraf met Schoonebeek uitgebreid besproken en afgestemd dat de voorzitter het mandaat heeft om deze handeling te verrichten. Niet alleen het beeld ontstaat dat, maar feitelijk is in dit afsprakenkader bepaald dat EZK met NAM tezamen dit afsprakenkader 'over de rug van de inwoners van Schoonebeek' overeenkomt.

- Hoe verhoudt zich deze werkwijze met de uitkomsten in het rapport 'Gas boven Groningen', het vertrouwen in de overheid in het algemeen en het immer voortdurende beeld dat EZK en NAM 'twee handen op een buik' zijn?

Een zinsnede uit het rapport Gas boven Groningen lijkt hierbij wederom van toepassing te zijn: 'de overheid stond erbij en keek ernaar'.

- Bent u ermee bekend dat ook uw staatssecretaris als 'blijk van waardering van het proces' en zonder dat 'de staat (in juridische zin) partij wil zijn bij het afsprakenkader' voornemens is het afsprakenkader te ondertekenen?

- Hoe kijkt u naar uw eigen invloed hierop en de rol van de overheid in het algemeen binnen het gebiedsproces?

Plannen NAM moeten koste wat het kost doorgaan

Gezien de werkwijze van EZK wijst alles erop, dat de plannen van de NAM koste wat het kost moeten doorgaan. De activiteiten van de ontzorgtafel zijn slechts gericht op een afsprakenkader voor de uitvoering van de plannen van de NAM. Wat is de waarde van een participatieproces, wat is de waarde van zeggenschap in de regio en de schijninvloed van bewoners? Wat is de waarde nog van een enquête en alle tijd en geld dat hierin gestoken wordt door de inwoners?

Burgers actief beschermen

Zoals bovenstaand aangehaald zijn de bewoners in Schoonebeek zijn geen speler in het proces, maar worden gebruikt als speelbal. De resultaten van de evaluatie van het gebiedsproces in Schoonebeek, worden meegenomen in de toekomstige projecten het kader van de Contourennota. Wat hebben de bewoners hieraan als intussen onze huizen worden aangetast, boeren in de toekomst mogelijk geen grondwater kunnen onttrekken, PAS-melders geen natuurvergunning kunnen krijgen, onze veiligheid en gezondheid in het geding is en over 3 tot 5 jaar het gasveld Schoonebeek vol zit met afvalwater, de NAM het olieveld Schoonebeek dan inmiddels verkocht heeft en de opvolger opnieuw moet zoeken naar een manier van afvalwaterverwerking? Hoeveel rapporten heeft u nodig om burgers actief te beschermen?

Het grote geld is dominant. Tijd is geld!

Wat denkt u wat er gebeurt als er sprake is van schade of overlast? De mensen aan de ontzorgtafel zullen hiervoor verantwoordelijk worden gehouden. Dit leidt tot escalatie van de verdeeldheid in het dorp. Echte participatie vraagt om investering van tijd en middelen. Een participatieproces kan ruimte bieden conflicten en blinde vlekken in beeld te brengen en deze op te lossen. In dit proces is alleen het grote geldbelang van de NAM en EZK dominant. En tijd is geld voor de NAM! We hebben gezien dat de minister inmiddels heeft besloten geen MER op te laten stellen. Voor het aanvragen en verlenen van een vergunning gelden formele wettelijke procedures en toetsingskaders. Wat maakt dat de minister zoveel haast heeft en er niet voor kiest de effecten voor milieu, onze gezondheid en veiligheid juist, zorgvuldig en volledig in beeld te brengen?

Gelet op de samenstelling van het afvalwater is conform de Wet milieubeheer en de Richtlijn afvalstoffen sprake van gevaarlijke stoffen.

- Hoe kan de staatssecretaris bij de beoordeling van de aanmeldnotitie van de NAM tot de conclusie komen dat er geen milieueffectrapportage benodigd is, terwijl stoffen als benzeen, ethylbenzeen, tuoleen, arseen, kwik, zwavelwaterstof (H2S), lood en andere zware metalen[12] in dit afvalwater voorkomen? Het gegeven dat een mer-procedure ca. 1,5 jaar vertraging oplevert, zoals dhr. Vroemen (directeur NAM) onlangs heeft aangegeven, speelt hierbij toch geen rol? Het belang van de bescherming van milieu en natuur zijn immers toetsingscriteria[13] vanuit de Mijnbouwwet.

Negeren varianten, impact, incidenten en actuele thema's

De overige varianten en, de brede impact van de voorkeursvariant van de NAM op het (oppervlakte)watertekort, milieuschade in de ondergrond en de verhoogde kans op aardbevingen en bodemdaling van de plannen en de historische en huidige incidenten van onder andere lekkages bij de afvalwaterinjecties blijven structureel onbesproken in dit mysterieuze dossier.

- Wat is uw visie als het gaat om het dreigend tekort aan drinkwater, de slechte kwaliteit van ons water, het onttrekken van miljarden liters aan het oppervlaktewater in relatie tot de enorme investeringen in kwetsbare gebieden om verdroging tegen te gaan zoals het nabijgelegen Natura 2000-gebied Bargerveen?

- Wat is uw visie als het gaat om de klimaatambities, de stikstofproblematiek in relatie tot het genoemde Bargerveen en de gevolgen voor het Unesco Werelderfgoed Geopark de Hondsrug?

- Gaat de NAM boeren uitkopen om stikstofruimte te krijgen voor de afvalwaterinjectie in Schoonebeek?

- Wat zijn de kerntaken en rollen van de provincie en het waterschap in dit dossier?

- Is het in het kader van de klimaattransitie niet ridicuul om duurzame energie te willen inzetten voor het in stand houden van de vervuilende fossiele industrie?

- Daar komt bij dat er een schreeuwend tekort is aan personeel voor veel te veel banen. Waarom zou de overheid nog willen investeren in banen voor de fossiele industrie?

Verkenning bijdragenspoor

Inmiddels wordt gestart met een verkenning van het bijdragenspoor door o.a. de gemeenten Emmen en Coevorden. Aan de ontzorgtafel is aangegeven dat het nadrukkelijk de bedoeling is dat dit zonder directe betrokkenheid van de inwoners wordt opgestart. De inwoners lijken hier bewust buitenspel te worden gezet. Daarbij krijgt de voorzitter van de ontzorgtafel (EZK) een adviserende rol richting de regievoerders van het bijdragenspoor. Zoals bovenstaand is aangehaald beschikt de voorzitter niet over enig mandaat van Schoonebeek. Welke meerwaarde voor Schoonebeek hieruit ontleend moet worden is niet duidelijk. Daarnaast vloeit uit het Afsprakenkader geen enkele juridische verplichting en borging hoe de bijdragen daadwerkelijk worden besteed in en rondom Schoonebeek en hoe de stichting i.o. dan wel de inwoners hierbij zeggenschap krijgen dan wel betrokken blijven. Nu de

---

[12] *zie pag. 36-37 rapport Onderzoek Oliewinning Schoonebeek, RHDHV, kenmerk BF5299-IB-RP-OOS, d.d. 17-1-2023*

[13] *artikel 40, lid 3 Mijnbouwwet*

verplichting en besteding ten aanzien van de ‘bijdrage voor de regio’ op geen enkele wijze vooraf is overeengekomen en geborgd, lijkt een situatie te ontstaan tussen ‘een worst voorhangen’ en een vorm van zogenaamde ‘betaalplanologie’.

- Is dit onderdeel van het gebiedsproces in uw ogen een goed voorbeeld, waarbij ten behoeve van de belangen van de betrokken inwoners, het bijdragenspoor een passend proces doorloopt en een juiste invulling/uitwerking krijgt?

Wij verzoeken u bovenstaande te betrekken bij uw beraadslagingen over en de behandeling van het gebiedsproces Schoonebeek. Binnenkort zult u aanvullende brieven ontvangen over de zorgen en kritiek met betrekking tot de inhoud van de voorgenomen ontwikkeling van de NAM in Schoonebeek.

Bij deze brief zijn de volgende bijlagen gevoegd:

Bijlage 1: brief gemeente Emmen aan EZK d.d. 21 maart 2023

Bijlage 2: Afsprakenkader concept 7 d.d. 10 maart 2023

Bijlage 3: Memo Afsprakenkader d.d. 17 maart 2023

Bijlage 4: motie gemeenteraad Coevorden d.d. 21 maart 2023

Bijlage 5: conceptbrief gemeente Emmen d.d. 14 februari 2023

Met vriendelijk groet,

Namens StopAfvalwaterSchoonebeek,

Pieter Jan van der Laan, omgevingsjurist

Willeke Vrieling

info@stopafvalwaterschoonebeek.nl

E-mail aan Vaste Kamercommissie mijnbouw Tweede Kamer

d.d. 25 april 2023

Geachte commissieleden,

Aanvullend op ons bericht van gisteravond, willen wij u hierbij nader informeren als reflectie op de kamerbrief van Vijlbrief (Overzicht varianten productiewaterverwerking oliewinning Schoonebeek) vorige week. Mede door het ontbreken van alle relevantie informatie, beoogt deze mail niet uitputtend te zijn. We gaan ervan uit dat we u binnen afzienbare tijd aanvullend kunnen informeren over onze reflectie.

Vorige week heeft u de kamerbrief van Vijlbrief ontvangen, waarin de staatssecretaris ingaat op het gebiedsproces Schoonebeek, de variantenafweging in relatie tot de motie-Mulder (kamerstuk 36072, nr 7) en het verscherpt toezicht door de SodM in deze casus. Hebben wij het juist gelezen dat de staatssecretaris in deze brief niet ingaat op de motie-Beckerman (kamerstuk 36072, nr 4)? Wij lezen daar in ieder geval niet terug of en hoe hieraan op dit moment uitvoering wordt gegeven. Morgen is onder andere een nieuwe bijeenkomst van de ontzorgtafel. De uitkomst kan mogelijk relevant zijn voor uw behandeling van het agendapunt van uw vaste kamercommissie EZK morgen, te weten het Gebiedsproces Schoonebeek.

Alvast vooruitlopend op een nadere reflectie over de variantenafweging, willen we u bijgaand alvast het volgende hierover meegegeven. Zoals ook in Twente naar voren is gebracht, zijn er twijfels over het afwegingskader vanuit o.a. het CE Delft-model. Bekend is dat een beperkt aantal aspecten worden meegenomen bij de toepassing van dit model. Onder andere de grootschalige wateronttrekking aan het oppervlakte-watersysteem (i.r.t. bijv. RIVM-rapport m.b.t. watertekort), de milieuschade aan de ondergrond, grondwaterveiligheid, drinkwaterveiligheid, de in (RHDHV-)onderzoeken beschreven kans op bodembeweging en bodemdaling, de invloed op het nabijgelegen Natura 2000-gebied Bargerveen, de invloed op het Unesco Geopark De Hondsrug, de milieueffecten voor de bovengrond (de staatssecretaris heeft onlangs besloten dat er wordt geen milieueffectrapportage hoeft te worden opgesteld) en de aantasting van het woon- en leefklimaat lijken niet te worden meegewogen. Dat TNO en KRW tot de conclusie komen dat de onderzoeken op basis van de gegevens van de NAM en met toepassing van het CE Delft-model juist zijn uitgevoerd, doet hieraan niets af.

Ook de in de bovengenoemde kamerbrief beschreven wijze hoe invulling is gegeven aan de motie-Mulder t.a.v. circulariteit, is een punt waarop we u willen attenderen. De zin in de bovengenoemde kamerbrief ‘Zo komen de stoffen afkomstig uit de diepe ondergrond daar uiteindelijk weer terug.’ is onwaar. Het afvalwater dat in de diepe ondergrond (lees gasveld op 3km) wordt gebracht komt niet uit dit gasveld, maar is gedeeltelijk afkomstig uit het olieveld (0,8km). Het grootste gedeelte van het water dat wordt geïnjecteerd is gezuiverd riool- en/of oppervlaktewater, ca. 1,6 milj. kuub/jr. Dit gezuiverd water wordt bij de voorkeursvariant van de NAM jaarlijks onttrokken aan het oppervlakte-watersysteem, wordt gebruikt om stoom van te maken t.b.v. het vloeibaarder maken van de stroperige Schoonebeker olie, wordt geïnjecteerd in het olieveld, weer opgepompt tezamen met de olie en na het scheidingsproces van olie en water als zogenaamd ‘productiewater' geïnjecteerd in de diepe ondergrond waar het derhalve niet vandaan komt. Van circulariteit kan in onze ogen zodoende geen sprake zijn, laat staan dat hiermee uitvoering wordt gegeven aan de motie-Mulder. Verder valt te betwijfelen of het voornemen van de NAM om nieuwe putten aan te legen met nieuwe materialen voortkomt uit het gebiedsproces. Los van de zorgen van de inwoners over de lekkages en het gebruik van zogenaamde ‘mijnbouwhulpstoffen’, volgt het toepassen hiervan onder andere uit de ervaringen en evaluatie van de afvalwaterinjectie in Twente.

Naast het bovenstaande verzoeken wij u na te gaan of überhaupt invulling wordt gegeven aan de bovenstaande motie-Mulder, aangezien deze meer punten bevat te weten:

- dat er geen sprake mag zijn van het verplaatsen van de problemen van de afvalwaterinjectie naar Drenthe,
- dat de veiligheid te allen tijde voorop moet staan en de adviezen van SodM daarbij leidend zijn samen met de nieuwe werkwijze zoals dringend geadviseerd door de Mijnraad,

- dat de omschakeling leidt tot een circulair proces, waarbij afvalwater wordt gezuiverd en voldoet aan de inzichten van de SodM en de Mijnraad,
- uiterlijk begin 2024 een circulair en schoner proces in Drenthe te hebben of anders te stoppen met afvalwaterinjectie en daarmee de oliewinning in Schoonebeek.

En dan nog even over jullie proces/tijdspad. Vorige week hebben jullie de kamerbrief van Vijlbrief ontvangen. Daarnaast hebben we begrepen dat de NAM tot 1 mei as. de tijd heeft gekregen van SodM om nadere informatie in te dienen n.a.v. nog openstaande vragen (zie https://www.sodm.nl/actueel/nieuws/2023/04/12/sodm-nam-onderzoek-naar-alternatieven-voor-verwerking-productiewater-uiterlijk-1-mei en https://www.sodm.nl/onderwerpen/waterinjectie/nieuws/2022/12/15/onderzoek-nam-naar-alternatieven-voor-verwerking-productiewater-moet-beter). Hoe kunnen jullie als vaste kamercommissie dan morgen al een compleet beeld hebben van onder andere de gehele variantenafweging en hierover vragen stellen als alle informatie nog niet beschikbaar is. Ook de ontzorgtafel heeft morgenavond nog weer een bijeenkomst. Of hieruit nog relevante informatie voort komt, is vooraf niet in te schatten, maar in ieder geval morgen nog niet bij jullie bekend. Is er geen mogelijkheid tot het indienen van een verzoek om het moment van aanleveren van vragen uit te stellen, zodat wel alle relevante informatie betrokken kan worden en jullie jullie rol goed kunnen uitoefenen? Ook wij kunnen zodoende jullie niet van voldoende input voorzien.

@Griffie, wilt u ervoor zorgen dat deze mail zo spoedig mogelijk doorgestuurd wordt naar alle commissieleden. Alvast bedankt.

Namens Stop Afvalwater Schoonebeek,

Met vriendelijke groet,

Pieter Jan van der Laan

2023D17256

LIJST VAN VRAGEN

De vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat over de brief van 31 januari 2023 inzake de **Voortgang gebiedsproces oliewinning Schoonebeek (Kamerstuk 33 529, nr. 1119)**.

De voorzitter van de commissie,
Agnes Mulder

De adjunct-griffier van de commissie,
Van Dijke

Nr	Vraag
1	Ziet u het als risico dat (dit deel van) de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) wordt overgenomen door een ander bedrijf? Gaat het nieuwe nee-tenzijprincipe in de mijnbouwwet ook gelden voor overnames?
2	Op welke manier zullen bewoners worden betrokken bij het vervolgproces?
3	Op welke manier zullen bewoners worden betrokken bij het proces nadat een eventuele vergunning is verleend?
4	Hebben omwonenden een doorslaggevende stem bij de keuze voor de verwerkingsmethode van het afvalwater?
5	Om welke hoeveelheid afvalwater zal het gaan en hoe verhoudt dit zich tot de hoeveelheid afvalwater die eerder in Twente is geïnjecteerd?
6	Hoe zal de ontzorging geborgd blijven en wie zal daarvoor verantwoordelijk zijn?
7	Welke bevoegdheden zal de genoemde stichting hebben om de gemaakte afspraken af te dwingen?
8	Hoe zal er om worden gegaan met de enquête die binnenkort rondgaat in Schoonebeek?
9	Is de oorzaak van de scheur in injectieput SCH-447 al duidelijk?
10	Hoeveel windmolens op land zijn er nodig voor de oliewinning?
11	Welke aanvullende eisen bent u voornemens te stellen aan de koper van het veld om verzakkingen, aardbevingen, bodemverontreinigingen en het opruimen van oude putten te financieren en hoe wordt dat geborgd, aangezien de NAM het veld wil verkopen en gezien het feit dat Schoonebeek vol zit met oude putten?
12	Worden de twee oude injectieputten (TUB7 en 10) in het zeer kwetsbare natuurgebied Het Springendal versneld ontmanteld, opgeruimd, gesaneerd en teruggegeven aan de natuur? Wanneer worden de andere Twentse injectieputten in Dinkelland ontmanteld?
13	Wanneer verwacht u van het Staatstoezicht op de Mijnen een oordeel over de eerder afgekeurde herafweging verwerking productiewater Schoonebeek?
14	Klopt het dat in het afsprakenkader geen juridische grondslag is opgenomen die als basis kan dienen voor het maken van deze privaatrechtelijke afspraken? Klopt het tevens dat er in het geheel geen feitelijke juridische borging van de afspraken is opgenomen in het afsprakenkader? Op welke wijze kan het afsprakenkader dan dienen om wettelijke en bovenwettelijke afspraken tussen de NAM en Schoonebeek daadwerkelijk vast te leggen?
15	Is het überhaupt wenselijk dat er een dergelijk afsprakenkader tussen NAM en een dorp tot stand moet komen als dat als onderdeel is van een gebiedsproces?
16	Wat is de waarde van het afsprakenkader als de NAM zich niet verder committeert dan het «zoveel mogelijk invulling geven aan» de voorwaarden en wensen van en dus niet garandeert dat de afspraken nagekomen worden? Wat zijn de afspraken waard als de NAM zelf mag kiezen wat zij wel of niet doet?
17	Wat is uw reactie op de stelling van inwoners van Schoonebeek dat de afspraken met de NAM in de vergunning zouden moeten komen te staan of door overheden moeten worden geregeld en niet in een privaatrechtelijke overeenkomst tussen de NAM en de inwoners?

18 Op basis waarvan bent u bij de beoordeling van de aanmelding van de NAM tot de conclusie gekomen dat er geen milieueffectrapportage benodigd is, terwijl er wel stoffen als benzeen, ethylbenzeen, tuoleen, arseen, kwik, zwavelwaterstof (H2S), lood en andere zware metalen in dit afvalwater voorkomen? Zou het gezien de aanwezigheid van deze stoffen niet logisch zijn om wel een milieueffectrapportage te verlangen?

19 Hoe kan het dat in de conceptafspraken enige tijd stond dat «onderzoek heeft laten zien dat de huidige wijze van verwerking, waterinjectie, de voorkeur heeft boven andere alternatieven»?

20 Op welke wijze van verwerking van het afvalwater wordt nu door de NAM ingezet en hoe zal ervoor worden gezorgd dat de verwerking van het afvalwater op circulaire en schonere wijze zal plaatsvinden?

21 Hoe wordt er in het omgevingsproces en aan de ontzorgtafel invulling gegeven aan de door de Kamer bij motie-Agnes Mulder c.s. (Kamerstuk 36 072, nr. 7) uitgesproken voorkeur voor een circulair proces als voorwaarde voor het verplaatsen van de verwerking van het afvalwater van Twente naar Schoonebeek en voor de oliewinning in Schoonebeek?

22 Geldt het nee-tenzijprincipe voor Schoonebeek, zoals u toe heeft gezegd in het debat?

23 Mogen de inwoners nee zeggen of alleen praten over de voorwaarden waaronder oliewinning door wordt gezet?

24 Welke lessen worden getrokken uit dit gebiedsproces? Wat zou u volgende keer anders doen?

25 Wat gaat u eraan doen om bewoners echte zeggenschap te geven en het niet in een praatclub te laten verzanden?

26 Wat is er bekend met betrekking tot de effecten van de afvalwaterinjectie op de in Schoonebeek aanwezige zoutlaag? Treedt er verdunning op en kunnen daardoor holtes ontstaan? Zo ja, welke mate van verdunning is veilig en welke niet?

27 Kunt u uitleggen wat het verschil is/zou moeten zijn tussen een ontzorgtafel en een klankbordgroep? Op welke wijze worden bewoners nu echt ontzorgd binnen het gebiedsproces en de ontzorgtafel?

28 Voor hoeveel afvalwater is er nog ruimte in het veld bij Schoonebeek? Hoelang is de periode (in jaren) waarin er nog water geïnjecteerd kan worden totdat het veld vol zit? Wat zijn de opties voor de periode daarna?

29 Speelt de lopende strafzaak tegen de NAM aangaande afvalwaterinjectie (bij Borgsweer) een rol bij de afweging die u gaat maken over de afvalwaterinjectie in Drenthe?

30 Klopt het dat afvalwaterinjectie in Drenthe voor slechts vijf jaar een oplossing is omdat het gasveld daarna vol zal zitten?

31 Onderneemt de NAM of onderneemt u initiatieven om het geïnjecteerde olie-afvalwater in Twente terug te nemen uit de bodem?

32 Wat vindt u ervan dat bewoners het gevoel hebben alleen te staan en in de steek gelaten te worden door hun gemeente?

33 Herkent u dat wanneer bewoners het gevoel hebben dat wanneer een ontzorgtafel vooral zorgt voor extra zorgen voor bewoners het proces niet goed is vormgegeven? Herkent u dat bewoners in een onmogelijke positie komen?

34 Herkent u zich in klachten over het machtsverschil tussen deelnemers aan de ontzorgtafel/bewoners enerzijds en de NAM en het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) anderzijds?

35 Zorgen de een-op-eensessies voor een verder ongelijk speelveld omdat bewoners het gevoel hebben niet op te kunnen tegen de NAM? Zijn dit soort sessies gebruikt om kritische geluiden te dempen?

36 Herkent u zich in de kritiek dat het eigen financiële belang van zowel de NAM als de staat centraal staat in het gebiedsproces?

37 Wat moet het «product» zijn dat de ontzorgtafel oplevert? Zijn privaatrechtelijke afspraken, waar ook bewoners voor moeten tekenen, wel een gewenst eindproduct?

38 Hoe onafhankelijk is het Ministerie van EZK in het proces met bewoners wanneer ze zowel initiatiefnemer, belanghebbende, bevoegd gezag voor vergunningverlening als toezicht en handhaving is? Bemoeilijkt dit het proces met bewoners?

39 Faalt het gebiedsproces? Is het gebiedsproces op deze manier een papieren tijger?

40 Zorgt dit gebiedsproces voor spanning tussen bewoners in het gebied?

41 Wie zal er in de genoemde stichting plaatsnemen?

42 Herkent u dat in de aangenomen motie-Beckerman (Kamerstuk 36 072, nr. 4) staat dat Drenthe de doorslaggevende zeggenschap moet krijgen?

43 Staat u achter het antwoord dat u tijdens het commissiedebat over de Contourennota aanpassing Mijnbouwwet op 23 maart 2023 gaf op de vraag «Heeft het nee-tenzijprincipe ook betrekking op afvalwaterinjecties?», namelijk: «Ja, volledig. Dat zie je ook aan het project in Schoonebeek."

44 Herkent u dat u hiermee sterk de indruk wekt dat omwonenden daadwerkelijk zeggenschap hebben over het wel/niet injecteren van afvalwater?

45 Herkent u dat bewoners het kabinet idee hebben dat u draait omdat u uw uitspraak «Als Schoonebeek het niet wil, gaat het niet door» lijkt te nuanceren?

46 Hebben bewoners nou wel of niet de mogelijkheid om een doorslaggevend oordeel te geven? Of: welke waarde kent u nu daadwerkelijk toe aan het oordeel van omwonenden?

47 Begrijpt u dat twijfel over beloftes van de overheid ervoor zorgt dat bewoners twijfelen of ze zich nog moeten inzetten voor een enquête, om het draagvlak voor afvalwaterinjectie te peilen?

48 Waarom heeft een aanvraag van bewoners om (financiële) middelen voor het informeren van Schoonebeek niet gehonoreerd?

49 Wilt u bewoners alsnog (financieel en of anderszins) ondersteunen bij het houden van een enquête?

50 Hoe ervaart u het dat bewoners zeggen zich gemangeld te voelen door de overheid?

51 Welke lessen trekt u uit het gebiedsproces tot nu toe? Wat wilt u in de toekomst anders doen?

Gemeente Coevorden

MOTIE 23-03

BBC2014 Belangen Buitengebied Coevorden

PvdA

VVD COEVORDEN

CDA COEVORDEN

PAC

PPC

Deze motie hoort bij: vreemd aan de orde van de dag inzake Advies College NAM aan Ministerie EZK
Deze motie wordt besproken in de vergadering van 21 maart 2023
We stellen de raad voor om het volgende besluit te nemen: We stellen vast dat: • Het college van Coevorden en Emmen gevraagd is advies te geven aan het Ministerie van EZK op het Proces Afvalwaterinjectie Oliewinning van de NAM door de oliewinning in Schoonebeek • Er onder de inwoners in zuidoost Drenthe grote zorgen zijn over het voornemen van de NAM afvalwaterinjectie van de oliewinning in Schoonebeek toe te passen in de lege gasvelden van Schoonebeek en Coevorden • Ondergetekenden deze zorgen delen • Ondergetekenden van de raad van Coevorden hierover formeel geen zeggenschap hebben. • Er een enquête is gestart om de gevoelens van de inwoners te peilen. • In het proces vragen zijn gerezen over de gelijkwaardigheid van het kennis en deskundigheidsniveau van de deelnemers aan de zogenaamde 'ontzorgtafel'. • De NAM in de achterliggende periode een 'discutabel beeld' over zichzelf heeft afgeroepen wat feitelijk in het rapport van de Parlementaire Enquêtecommissie Aardgaswinning Groningen is bevestigd. We hebben nagedacht over en: • Hebben vanuit onze verschillende politieke opvattingen de voors- en tegens afgewogen • We begrijpen niet waarom het college van Coevorden in deze fase al positief advies op het proces geeft naar EZK terwijl er nog verschillende onderzoeken lopen. • We begrijpen niet waarom het college de behandeling van de zogenaamde 'contouren nota' in Tweede en Eerste Kamer niet afwacht terwijl hier een fundamenteel andere insteek wordt gekozen voor winning van fossiele grondstoffen op het land; van 'ja mits' naar 'nee tenzij'. • We begrijpen niet dat enorm veel 'hernieuwbare' energie gebruikt wordt voor de winning van fossiele grondstoffen en daarbij geen kosten-baten analyse gegeven wordt.

Gemeente Coevorden

MOTIE 23-03

- Er zijn onvoldoende waarborgen in het vervolgproces en eventuele bijdragenspoor bij de eventuele afgifte van een vergunning van EZK aan de NAM door het college gesteld.

We vinden dat:

- Het college naast haar eigen reactie de reactie van de raad in deze motie onder de aandacht moet brengen van EZK met de volgende punten:
  1. Dat EZK eerst alle onderzoeken afwacht.
  2. Dat EZK eerst de uitkomsten van de enquête onder inwoners afwacht.
  3. Dat EZK de uitkomsten van de bespreking 'contouren nota in de Tweede en de Eerste kamer afwacht.

  Alvorens tot een definitief besluit over de Afvalwaterinjectie in Schoonebeek en Coevorden te komen. En daarmee ook opschortende werking intreed voor het hernieuwd opstarten van de oliewinning in Schoonebeek

Dat inzichtelijk wordt gemaakt wat het netto energie rendement is van de oliewinning ten opzichte van de hernieuwbare energie die wordt geïnvesteerd.

Indien EZK een positief besluit neemt voor de hernieuwde opstart oliewinning en afvalwaterinjectie er zorg voor draagt dat:

1. De positie van de ontzorgtafel als integraal onderdeel een plek krijgt in 'vergunning verlening'.
2. Dat er voldoende deelnemers met kennis en deskundigheid aan de ontzorgtafel deelnemen.
3. Daar waar achterstand in kennis en deskundigheid wordt ervaren aan de ontzorgtafel deze beschikbaar komt.
4. Dat de vergaderingen van de ontzorgtafel open, transparant en voor iedereen toegankelijk zijn.
5. Dat wordt vastgelegd dat de eventuele gevolgschade voor rekening van de NAM en/of Staat der Nederlanden onder voorwaarde van 'omgekeerde bewijslast' komt en deze daar ook verantwoordelijkheid voor neemt en dit ook als zodanig wordt vastgelegd in de vergunning.
6. Dat wordt vastgelegd dat 20% van de netto opbrengsten van de te winnen olieopbrengsten uit Schoonebeek in een op te richten fonds voor de regio worden ingebracht waar Emmen en Coevorden als gemeenten beiden voor 50% eigenaar van zijn.

Irene Driehuis	Henk Mulder	Marjan Nijenbanning	Floris Vulto	Eddy Heeling	Henk Bouwers
PAC	BBC2014	PvdA	VVD	CDA	PPC

Resultaat stemming:

Aangenomen / ~~verworpen~~ met 24 stemmen voor en 0 stemmen tegen

voorzitter,